

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ



Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

Οι ελληνικές Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές:

Ο Συνήγορος του Πολίτη

ΣΑΡΓΙΑΝΝΗ ΚΩΝ. ΕΛΕΝΗ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ
ΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2011

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

Οι ελληνικές Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές:

Ο Συνήγορος του Πολίτη

ΣΑΡΓΙΑΝΝΗ ΚΩΝ. ΕΛΕΝΗ (ΑΜ : 13739)

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ
ΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2011

ΑΤΕΙ ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τίτλος Πτυχιακής Εργασίας:

.....
.....
.....

Ημερομηνία ανάθεσης πτυχιακής εργασίας:/...../.....

Σπουδαστές (Επώνυμο)

(Όνομα)

(Αρ. Μητρώου)

1.

.....

ΑΜ:

2.

.....

ΑΜ:

3.

.....

ΑΜ:

Έκθεση Έγκρισης Εισηγητή Εκπαιδευτικού:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ημερομηνία :/...../.....

Υπογραφή εισηγητή.....

Επισήμανση

Οι διαπιστώσεις, τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και οι πιθανές προτάσεις της παρούσας πτυχιακής εργασίας – εκτός των αναφορών που σημαίνονται ως λήμματα - αποτελούν προσωπικές ή εμπειρικές διαπιστώσεις του σπουδαστή ή της ομάδας των σπουδαστών που την επιμελήθηκαν και δεν απηχούν κατ' ανάγκη τη γνώμη του εισηγητή εκπαιδευτικού, του Εκπαιδευτικού Προσωπικού του Τμήματος Λογιστικής ή του Α.Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στην Κα Ελένη Τασοπούλου, καθηγήτρια του Τμήματος Λογιστικής του Α.Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου, για την πολύτιμη καθοδήγησή της στην πτυχιακή μου εργασία, καθώς και στην Κα Κατερίνα Καλλιοντζή, Διευθύντρια Γραμματείας του Συνηγόρου του πολίτη για τις πληροφορίες, την συνέντευξη και το υλικό που μου παραχώρησε. Τέλος, θα επιθυμούσα να αποστείλω τις ευχαριστίες μου στα μέλη της οικογένειάς μου, τα οποία όλο αυτόν τον καιρό της προετοιμασίας της συγκεκριμένης εργασίας και έρευνας με στήριξαν σε υπέρτατο βαθμό.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>ΠΡΟΛΟΓΟΣ</u>	8
<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	9
<u>ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ</u>	11
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ</u>	
1.1 Ιστορικά Στοιχεία ΑΔΑ.....	12
1.2 Ο Θεσμός στην Ελλάδα και το Εξωτερικό.....	12
1.3 Έννοια – Διακρίσεις ΑΔΑ.....	13
1.4 Χαρακτηριστικά των ΑΔΑ.....	15
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ</u>	
2.1 Οι Συνταγματικά Κατοχυρωμένες Αρχές.....	20
2.1.1 Ο Συνήγορος του Πολίτη.....	21
2.1.2 Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης.....	23
2.1.3 Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού.....	24
2.1.4 Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των επικοινωνιών.....	26
2.1.5 Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.....	28
2.2 Οι Νομοθετικά Κατοχυρωμένες Αρχές.....	29
2.2.1 Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας.....	30
2.2.2 Επιτροπή Ανταγωνισμού.....	31
2.2.3 Ρυθμιστική Αρχή Θαλάσσιων Ενδομεταφορών.....	33
2.2.4 Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων.....	34
2.2.5 Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.....	35
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ</u>	
3.1 Σχηματική Απεικόνιση της Αρχής.....	37
3.2 Αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Πολίτη ως Προϊστάμενου της Αρχής.....	38
3.3 Τομείς - Κύκλοι Δραστηριοτήτων.....	39
3.3.1 Δραστηριότητες ανά Κύκλο.....	40
3.4 Υπηρεσίες της Αρχής.....	50
3.4.1 Το Γραφείο του Συνηγόρου του Πολίτη.....	51
3.4.2 Η Γραμματεία της Αρχής.....	52
3.5 Στελέχωση του Συνηγόρου του Πολίτη.....	54
3.6 Λειτουργία του Συνηγόρου του Πολίτη.....	56

3.6.1 Τύπος – Διαδικασία και Προθεσμία Υποβολής της Αναφοράς.....	56
3.6.2 Ελάχιστο Περιεχόμενο της Αναφοράς.....	57
3.6.3 Διαδικασία της Έρευνας.....	58
3.6.4 Επίλυση Σύνθετων Υποθέσεων.....	59
3.7 Πότε ο Συνηγόρου του Πολίτη μπορεί να παραγγείλει Πραγματογνωμοσύνη.....	60
3.8 Ετήσια Έκθεση Συνηγόρου του Πολίτη.....	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

4.1 Ο Συνήγορος του Πολίτη Προσβάσιμος στους Πολίτες και Αποτελεσματικός.....	63
4.1.1 Υπηρεσίες Υψηλής Ποιότητας.....	63
4.1.2 Αύξηση της Προσβασιμότητας στις Παρεχόμενες από την Αρχή Υπηρεσίες.....	64
4.1.3 Βελτίωση της εξυπηρέτησης του Πολίτη στο Γραφείο Υποδοχής Κοινού.....	66
4.1.4 Αξιολόγηση Προσφερομένων Υπηρεσιών.....	67
4.2 Αναβάθμιση Εσωτερικής Οργάνωσης της Αρχής.....	67
4.3 Ο Συνήγορος του Πολίτη Παράγων Αναβάθμισης της Δημόσιας Διοίκησης.....	70
4.3.1 Εδραίωση Διακριτού Ρόλου στην Καταπολέμηση της Κακοδιοίκησης.....	71
4.4 Ο Συνήγορος του Πολίτη Πηγή Εμπειρίας Καλής Διοικητικής Πρακτικής.....	73
4.5 Η Αξιοπιστία ως Θεμέλιο του Κύρους του Συνηγόρου του πολίτη.....	76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: ΚΡΙΤΙΚΗ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

5.1 Χρησιμότητα –Αναγκαιότητα των ΑΔΑ.....	78
5.2 Δημοκρατική Νομιμοποίηση.....	79
5.3 Η Νομική Φύση των ΑΔΑ.....	80
5.4 Πλεονεκτήματα των ΑΔΑ.....	83
5.5 Τα Προβληματικά Σημεία των ΑΔΑ.....	85
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	88
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	92
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	95

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η διαμόρφωση του σύγχρονου κόσμου όπως τον αντιλαμβανόμαστε σήμερα με την παγκοσμιοποιημένη οικονομία, τους υπερεθνικούς οργανισμούς (π.χ. Ε.Ε.), τις επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις, την ελαχιστοποίηση του κρατικού παρεμβατισμού και την επικράτηση του φιλελευθερισμού, αναμφισβήτητα έδωσαν στον άνθρωπο και στην κοινωνία νέες προοπτικές, έθεσαν όμως στο προσκήνιο και πλήθος ζητημάτων, όπως ο επαναπροσδιορισμός της σχέσης ιδιωτικού κα δημόσιου τομέα καθώς και προβληματισμούς σχετικά με το ίδιο το δημοκρατικό πολίτευμα, την εξέλιξη και την εμφάνιση μιας νέας γενιάς δικαιωμάτων. Δημιουργήθηκαν έτσι στα πλαίσια της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής χώροι «ευαίσθητοι» που άπτονται κρατικής παρέμβασης, παράλληλα όμως απαιτείται η μέγιστη διασφάλιση της νομιμότητας, της διαφάνειας και της προστασίας των πολιτών. Οι εξελίξεις αυτές είχαν ως συνέπεια την εμφάνιση καινοφανών θεσμικών μηχανισμών από την ίδια κρατική εξουσία που δεν υπάγονται όμως στον πολιτικό έλεγχο και διατηρούν ρυθμιστικό ρόλο στα πλαίσια της παρέμβασης του κράτους. Οι θεσμοί αυτοί έκαναν την εμφάνιση στη χώρα μας, ως «Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές». Μία από τις κυριότερες ελληνικές ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, είναι ο Συνήγορος του Πολίτη που έχει τις ρίζες του στην αρχαία αθηναϊκή δημοκρατία, καθώς το 453 π.Χ. επελέγησαν για πρώτη φορά με κλήρωση 10 άρχοντες εξοπλισμένοι με την αρμοδιότητα να ερευνούν καταγγελίες σχετικά με τη φερόμενη ως κακή άσκηση Διοίκησης από τα όργανα της πολιτείας. Έτσι και η αποστολή του Συνηγόρου του Πολίτη όπως προκύπτει από τη συνδυαστική του ερμηνεία και των ρυθμίσεων που διέπουν την λειτουργία του είναι η διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημόσιων υπηρεσιών, όταν θίγονται τα δικαιώματά τους από τη μη τήρηση της νομιμότητας από τη Δημόσια Διοίκηση. Συνεπώς το θέμα της πτυχιακής εργασίας είναι οι ελληνικές ανεξάρτητες διοικητικές αρχές και η αναλυτική παρουσίαση της ανεξάρτητης διοικητικής αρχής, «Ο Συνήγορος του Πολίτη».

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές εμφανίζονται μόλις τη δεκαετία του 1980 στην ελληνική θεσμική πραγματικότητα υπό τη μορφή συλλογικών οργάνων ακολουθώντας το παράδειγμα κυρίως των γαλλικών αρχών. Οι αρχές αποτελούν ένα ιδιαίτερο θεσμό που αναπτύχθηκε λόγω της αδυναμίας να δοθούν πολιτικές απαντήσεις στις μόνιμες παθολογίες του διοικητικού μηχανισμού, στη συγκεντρωτική και γραφειοκρατική οργάνωση, αλλά και στο πλαίσιο νεοφιλελεύθερης αντίληψης της «διακυβέρνησης», που προώθησε συγκεκριμένους μετασχηματισμούς στο κράτος. Οι ΑΔΑ δημιουργήθηκαν καταρχήν για να προστατεύσουν τον ευαίσθητο τομέα των ανθρώπινων δικαιωμάτων και ελευθεριών εκεί που ο εντεινόμενος αυταρχισμός της εκτελεστικής εξουσίας δεν προστατεύει με ουδέτερο και αντικειμενικό τρόπο τις ελευθερίες και τα ατομικά δικαιώματα. Με αυτή την έννοια, οι Ανεξάρτητες Αρχές αποτελούν στοιχείο εμπλουτισμού της δημοκρατίας και ενίσχυσης του συστήματος της δημόσιας διοίκησης. Αναπτύσσονται δύο βασικές κατηγορίες ΑΔΑ, με βάση το πεδίο δραστηριότητάς τους, αυτές που έχουν ως αντικείμενο τη ρύθμιση δικαιωμάτων όπως ο Συνήγορος του Πολίτη, αρχή προστασίας δεδομένων, αρχή προστασίας απορρήτου των επικοινωνιών, Ανώτατο Συμβούλιο επιλογής του προσωπικού, εθνικό συμβούλιο ραδιοτηλεόρασης (συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές) και ΑΔΑ που έχουν ως αντικείμενο τη ρύθμιση οικονομικής δραστηριότητας όπως η ρυθμιστική αρχή ενέργειας, η εθνική επιτροπή τηλεπικοινωνιών και ταχυδρομείων, ρυθμιστική αρχή θαλάσσιων ενδομεταφορών, η επιτροπή κεφαλαιαγοράς και η επιτροπή προστασίας ανταγωνισμού. Οι ΑΔΑ αποτελούν διοικητικές υπηρεσίες οι οποίες διαφεύγουν του ιεραρχικού ελέγχου ή της εποπτείας της κεντρικής διοίκησης και υπόκεινται μόνο σε δικαστικό έλεγχο νομιμότητας. Τα μέλη διαθέτουν προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία, διαθέτουν ευρείες αποφασιστικές δραστηριότητες με αντικείμενο τη ρύθμιση ζωτικών και ευαίσθητων τομέων της πολιτικής, οικονομικής και γενικά κοινωνικής ζωής. Η ανεξάρτητη αρχή που κατ' εξοχήν προάγει τη λογοδοσία της εκτελεστικής εξουσίας, είναι ο ΣτΠ. Λόγω του μεγάλου εύρους των αρμοδιοτήτων, ο ΣτΠ είναι ΑΔΑ που ξεκίνησε να λειτουργεί την 1^η Οκτωβρίου 1998. Αποστολή του είναι η προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών η τήρηση της νομιμότητας και η καταπολέμηση της κακοδιοίκησης. Ο ΣτΠ καλείται να αποφανθεί για ζητήματα αμφιλεγόμενα που προκαλούν έντονες πολιτικές αντιδράσεις (π.χ. τη δράση των Σωμάτων Ασφαλείας, τα δικαιώματα των οικονομικών μεταναστών, τη θρησκευτική εκπαίδευση στο σχολείο κ.ά.). Είναι θέματα που έχει διαπιστώσει κατά καιρούς σοβαρά ελλείμματα του κράτους δικαίου στη χώρα μας. Έχοντας ως αποστολή του την «προστασία των δικαιωμάτων

του πολίτη» είναι εκ του νόμου υποχρεωμένος να παρεμβαίνει στα ζητήματα αυτά και να διατυπώνει την άποψή του, όταν τα θέτουν υπόψη του οι πολίτες, ή αυτοί αν λόγω των αντικειμενικών συνθηκών αδυνατούν επιλαμβάνεται ο ίδιος αυτεπαγγέλτως. Συνεπώς κύριος στόχος της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η ανάλυση της έννοιας των ελληνικών ανεξάρτητων διοικητικών αρχών, η παρουσίαση των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων και αρμοδιοτήτων των ελληνικών ΑΔΑ, εστιάζοντας στην εξέταση της ΑΔΑ: Ο Συνήγορος του Πολίτη.

Σκοπός της εργασίας είναι να ενημερωθούν οι πολίτες της χώρας μας για τη χρησιμότητα των αρχών και ποια είναι η συμβολή τους και η αποτελεσματικότητά τους, στην προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών, στην ενίσχυση της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς και στον έλεγχο της δημόσιας διοίκησης, ώστε να μειωθεί η κακοδιοίκηση. Η διάρθρωση της εργασίας μου περιλαμβάνει πέντε κεφάλαια με συγκεκριμένο περιεχόμενο. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια γενική παρουσίαση των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών, μια σύντομη ιστορική αναδρομή καθώς και ανάλυση της έννοιας, των κατηγοριών και των χαρακτηριστικών εκείνων που τις διακρίνουν. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύουμε τις ελληνικές ΑΔΑ, αφού πρώτα τις διακρίνουμε σε δύο κατηγορίες, αυτές των συνταγματικά κατοχυρωμένων αρχών και των νομοθετικά κατοχυρωμένων αρχών. Στο τρίτο κεφάλαιο εξετάζουμε την οργάνωση και τη δομή του Συνηγόρου του Πολίτη. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε τους στόχους του ΣτΠ για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του έργου του. Οι κυριότεροι στόχοι του είναι η συνεχής βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχει, η αναβάθμιση της προσβασιμότητας του στους πολίτες, καθώς και η συνεχής βελτίωση και αναβάθμιση της δημόσιας διοίκησης με την εδραίωση του διακριτού ρόλου στην καταπολέμηση της κακοδιοίκησης. Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται κριτική και παρουσιάζονται κάποιοι προβληματισμοί γύρω από τη χρησιμότητα και αναγκαιότητα των ΑΔΑ, τη νομική τους φύση και την ελλιπή δημοκρατική τους νομιμοποίηση. Στο τέλος του κεφαλαίου αναλύονται τα πλεονεκτήματα και τα προβληματικά σημεία των Αρχών. Στο τέλος της πτυχιακής εργασίας παρουσιάζονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις της ανάλυσης που προηγήθηκε στις προηγούμενες σελίδες. Ελπίζω η προσπάθειά μου να αποτελέσει έναν οδηγό, ικανό να προσφέρει πληροφόρηση σε θέματα που αφορούν στις ελληνικές Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές και ειδικότερα στην Ανεξάρτητη Αρχή, ο Συνήγορος του Πολίτη.

ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ

ΑΔΑ	Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές
ΑΔΑΕ	Αρχή Διατήρησης Απορρήτου των Επικοινωνιών
ΑΕΙ	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΑμεΑ	Άτομα με Αναπηρία
ΑΠΔΠΧ	Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα
ΑΣΕΠ	Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
βλ.	Βλέπε
ΔΕΚ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
ΔΕΚΟ	Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί
ΔΕΥΑ	Δημόσια Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης
ΔΟΥ	Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΤΤ	Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων
ΕΣΡ	Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης
ΕΠΑ	Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού
κ.α.	και άλλα
ΚΕΔΚΕ	Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος
ΚΕΠ	Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών
κ.τ.λ.	και τα λοιπά
λ.χ.	λόγου χάριν
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
ΜΜΕ	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΤΑ	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΡΑΕ	Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας
ΡΑΘΕ	Ρυθμιστική Αρχή Θαλάσσιων Ενδομεταφορών
ΣτΠ	Συνήγορος του Πολίτη
ΤΕΙ	Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
ΥΠΕΣΔΔΑ	Υπουργείο Εσωτερικών, Δημοσίας Διοίκησης και Αποκέντρωσης
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ **ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ**

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΔΑ

Ο θεσμός εμφανίστηκε αρχικά στις ΗΠΑ ήδη από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα και γενικεύτηκε με το New Deal προκειμένου να συμφιλιώσει την παρέμβαση του κράτους με την ιδεολογία της ελεύθερης επιχείρησης.

Στην Ευρώπη Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές (στο εξής ΑΔΑ) εμφανίστηκαν πρώτα στη Γαλλία και κυρίως μετά το 1950, ενώ όσον αφορά στη χώρα μας η πρώτη Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή συστήθηκε το 1987 (με το άρθρο 9 του Ν. 1730/87) και ήταν το Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο. Έκτοτε ο θεσμός εξελίχθηκε και εμπλουτίστηκε με την ίδρυση νέων αρχών για να καταλήξει στη συνταγματική του κατοχύρωση με την αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001.

1.2 Ο ΘΕΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Είναι αλήθεια ότι οι ΑΔΑ αποτελούν για την Ελλάδα ένα θεσμό «εισαγόμενο», ο οποίος δημιουργήθηκε και εξελίχθηκε σύμφωνα με το γαλλικό πρότυπο¹. Οι πρωτοβουλίες ανάδειξης του θεσμού αν και ήταν αξιόπαινες προσέκρουσαν σε εμπόδια και δεν πέτυχαν την προώθηση των ΑΔΑ στο βαθμό που επικρατεί στη Γαλλία και σε άλλες χώρες του εξωτερικού. Η γραφειοκρατία και η κακοδιοίκηση, η διαφθορά και οι πελατειακές σχέσεις της πολιτικής μας πραγματικότητας, η πολυνομία ο συντηρητισμός του Έλληνα νομοθέτη και οι ιδιαίτερες δημοκρατικές ευαισθησίες περιόρισαν σημαντικά το θεσμό. Οι ελληνικές ΑΔΑ δεν κατάφεραν να αποκτήσουν τις εξουσίες, την ανεξαρτησία, την δυνατότητα παρέμβασης ή και το κύρος ακόμα των αντιστοίχων οργάνων του εξωτερικού με τα οποία διαφέρουν επίσης στον αριθμό, την συγκρότηση και τη γενικότερη δραστηριότητα. Πρέπει ωστόσο να υπογραμμίσουμε την ειδική βαρύτητα που είχε η συνταγματική κατοχύρωση των ελληνικών ΑΔΑ για την αναγνώριση, ανάδειξη και τον εκσυγχρονισμό του θεσμού.

¹ Autorites Administratives Independantes

Πρέπει τέλος να τονιστεί ο ιδιαίτερος ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εδραίωση του νέου αυτού θεσμικού μηχανισμού στη χώρα μας. Αρκετές είναι οι ελληνικές ΑΔΑ που ιδρύθηκαν κατόπιν σχετικής οδηγίας, άλλωστε είναι γεγονός η αποτελεσματική συνεργασία του ΣτΠ με τους «ombudsmen» των άλλων ευρωπαϊκών κρατών και με τον Ευρωπαϊό «Μεσολαβητή», η συμμετοχή του ΕΣΡ στο EPRA² και παρόμοιες δραστηριότητες άλλων ελληνικών ΑΔΑ.

1.3 ΕΝΝΟΙΑ - ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΑΔΑ

Οι ΑΔΑ είναι εθνικά συλλογικά κρατικά όργανα με αυτοτελή διοικητική υποδομή και προϋπολογισμό³ των οποίων τα μέλη απολαμβάνουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας, διοριζόμενα από μη κυβερνητικούς φορείς για ορισμένη θητεία και έχουν ως ρόλο την κυριαρχική εποπτεία ευαίσθητων τομέων της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής ζωής διαμέσου της άσκησης κανονιστικών, γνωμοδοτικών, διαιτητικών και εξελεγκτικών αρμοδιοτήτων των οποίων η άσκηση δεν υπόκειται στον ιεραρχικό έλεγχο της διοικήσεως, υποτασσόμενη απλώς στον κλασσικό έλεγχο νομιμότητας.

Πριν την διεξοδικότερη ανάλυση των επιμέρους στοιχείων του δοθέντος ορισμού τα οποία περιλαμβάνουν τα χαρακτηριστικά και τις αρμοδιότητες των (ελληνικών) ΑΔΑ, σκόπιμη θα ήταν η αναφορά στον τρισυπόστατο χαρακτηρισμό τους (ανεξάρτητες – διοικητικές – αρχές) που επιτρέπει αφενός μια συνολικότερη κατανόηση της έννοιας των ΑΔΑ και αφετέρου μια πρώτη αξιολόγηση του ρόλου και της σημασίας τους στην εκάστοτε κοινωνία όπου λειτουργούν ανάλογα με το βαθμό στον οποίο ανταποκρίνονται σε καθένα από τα τρία παραπάνω στοιχεία:

Ανεξαρτησία: Ανεξαρτησία πολιτική η οποία επιτρέπει στην κάθε ΑΔΑ να δρα υπέρ του συνόλου και όχι της πλειοψηφίας.

² European Platform of Regulatory Authorities

³ Ν. Κουλούρης, Οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές : τα αλλοδαπά πρότυπα και τα ημεδαπά κακέκτυπα, σε ΔιΔικ, τχ 5/1993, σ. 1140-1183

Διοίκηση: Με την ευρεία έννοια του όρου, που παραπέμπει στην αποτελεσματική εποπτεία, ρύθμιση, έλεγχο, δεισιπνοσία.

Αρχή: Εύρος αρμοδιοτήτων τέτοιο που να επιτρέπει την άσκηση του έργου τους με αποτελεσματικό τρόπο.

Παράλληλα, τον ίδιο στόχο θα εξυπηρετούσε μια ενδεχόμενη διάκριση των ΑΔΑ, ανάλογα με το πεδίο και το είδος των δραστηριοτήτων τους. Στο σημείο αυτό προκρίνεται η παραπομπή σε τέσσερις τομείς⁴ δραστηριότητας των ΑΔΑ :

- 1) Μέσα μαζικής επικοινωνίας
- 2) Αγώνας εναντίον γραφειοκρατίας
- 3) Επιστημονική και τεχνική εξουσία
- 4) Οικονομία της αγοράς

Οι ΑΔΑ διακρίνονται σε⁵:

- Αυτές που λειτουργούν ως θεσμικές εγγυήσεις, προστατεύουν ατομικά δικαιώματα και είναι γνήσια ανεξάρτητες, όπως είναι αυτές για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και των επικοινωνιών.
- Αυτές που ασκούν εποπτεία σε μεγάλους τομείς της δημόσιας διοίκησης και προστατεύουν την αμεροληψία της δημόσιας διοίκησης, όπως ο ΣτΠ και το ΑΣΕΠ.
- Αυτές που είναι καταχρηστικά ανεξάρτητες αρχές και που ασχολούνται με τη λειτουργία της αγοράς και με τη διαφύλαξη του οικονομικού ανταγωνισμού, όπως η Επιτροπή Ανταγωνισμού, η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων.
- Οι μικτές ανεξάρτητες αρχές που λειτουργούν και ως θεσμική εγγύηση για την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και ως μηχανισμός εποπτείας ενός μεγάλου τομέα της διοίκησης και ως ρυθμιστικές αρχές της αγοράς (ΕΣΡ).

⁴ Σε αυτές τις κατηγορίες θα μπορούσαμε να εντάξουμε με μια πρώτη ματιά τα δικά μας 1. ΕΣΡ, ΑΔΑΕ, ΑΠΔΕΠΧ, ΕΕΤΤ 2. ΣΥΠ 3. ΡΑΕ 4. ΕΠΑ, ΡΑΘΕ

⁵ Καλτσόγια-Τουρναβίτη, Ν. (2002). Ανεξάρτητες διοικητικές αρχές και δημοκρατία. Αθήνα. Εκδόσεις : Α.Ν. Σάκκουλα.

1.4 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΑΔΑ

Ως βασικά χαρακτηριστικά των ελληνικών ΑΔΑ μπορούν να παρατεθούν τα εξής στοιχεία που παράλληλα αποτελούν και κριτήρια ιδιότητας:

- α. συλλογικότητα του οργάνου
- β. λειτουργική ανεξαρτησία
- γ. προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία των μελών
- δ. διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια του οργάνου (οργανωτική ανεξαρτησία)
- ε. υπόδειξη των μελών του οργάνου από μη κυβερνητικούς φορείς (πολιτική ανεξαρτησία)
- στ. ορισμένη θητεία των μελών του οργάνου
- ζ. εθνική εμβέλεια των αρμοδιοτήτων του
- η. εξοπλισμός του οργάνου με κανονιστικές, γνωμοδοτικές, διαιτητικές και εξελεγκτικές αρμοδιότητες.

Ομαδοποιώντας τα παραπάνω χαρακτηριστικά θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για:

- Ανεξαρτησία πολιτική και κατ' επέκταση οργανωτική, λειτουργική και οικονομική
- Ευρύτητα αρμοδιοτήτων.

Συγκεκριμένα:

Πολιτική Ανεξαρτησία

Επιτυγχάνεται με τις θεσμοθετημένες εγγυήσεις προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των μελών των ΑΔΑ, με την έλλειψη υπαγωγής τους σε ασφυκτικό ιεραρχικό έλεγχο, αλλά και τη χαλαρότερη διοικητική εποπτεία των πράξεών τους που υπάγονται μόνο σε δικαστικό έλεγχο νομιμότητας.

Οργανωτική Ανεξαρτησία

- Η θητεία των μελών τους είναι θεσμοθετημένη, συγκεκριμένης και μακροχρόνιας διάρκειας. Τα μέλη δεν μπορούν να παυτούν, να μετατεθούν ή να αντικατασταθούν από την Κυβέρνηση πριν από την λήξη της θητείας τους. Η διάρκεια της θητείας κλιμακώνεται από τριετής (ΕΠΑ) έως εξαετής (ΑΣΕΠ). Έκπτωση από την ιδιότητα του μέλους ΑΔΑ προβλέπεται για ορισμένες από αυτές (ΕΕΤΤ, ΑΠΔΕΠΧ, ΡΑΕ) και μόνο σε περίπτωση συνδρομής ασυμβίβαστων στο πρόσωπό τους ή έκδοση σε βάρους

τους αμετάκλητης δικαστικής απόφασης για αδίκημα που αποτελεί κώλυμα διορισμού δημοσίου υπαλλήλου. Στην περίπτωση του ΣτΠ προβλέπεται διαδικασία παύσης για «ανικανότητα» εκτέλεσης των καθηκόντων του λόγω νόσου ή αναπηρίας, σωματικής ή πνευματικής.

Όσον αφορά στην επιλογή των μελών των ΑΔΑ, σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της συνταγματικής αναθεώρησης προβλέπεται η θέσπιση ενιαίου μηχανισμού συγκρότησης των ΑΔΑ, αυτού της επιλογής των μελών των με απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής, με αυξημένη όμως πλειοψηφία έτσι ώστε να συμμετέχει σε αυτήν και η αντιπολίτευση.

- Η συλλογικότητα (collegialite) της συνθέσεως των ΑΔΑ αποτρέπει την αυθαιρεσία της μονοπρόσωπης εξουσίας. Οι ΑΔΑ αποτελούν συλλογικά όργανα με πιθανή εξαίρεση το ΣτΠ, όμως επικουρείται από βοηθούς Συνηγόρους, που απολαμβάνουν αυτοτελούς προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας.
- Το ασυμβίβαστο (incompatible) των μελών των ΑΔΑ με την ιδιότητά τους. Ειδικότερα η άσκηση από μέλος των ΑΔΑ οποιουδήποτε δημοσίου λειτουργήματος και η ανάληψη από αυτό οποιασδήποτε μεγάλης επαγγελματικής δραστηριότητας στον τομέα που ρυθμίζει η συγκεκριμένη ΑΔΑ, εμπίπτει στο καθεστώς ασυμβίβαστων και απαγορεύεται. Για τα μέλη μάλιστα ορισμένων ΑΔΑ (ΕΠΑ, ΕΣΡ, και ΡΑΕ) προβλέπεται υποχρέωση υποβολής δήλωσης περιουσιακής κατάστασης περί «πόθεν έσχες».
- Το καθεστώς ατελειών που εξασφαλίζει τα μέλη των ΑΔΑ από καταδίωξη, σύλληψη, κράτηση ή δίκη για τις γνώμες που εκφέρουν ή τις πράξεις που επιχειρούν ή τις συστάσεις που κάνουν περί εκδόσεως νόμων στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους. Πρόκειται για τη «δικονομική ασυλία» που χαρακτηρίζει και τις αλλοδαπές ΑΔΑ και είναι ενισχυτική της προσωπικής ανεξαρτησίας. Προβλέπεται κυρίως για τη περίπτωση του ΣτΠ. Ο ΣτΠ και οι βοηθοί Συνήγοροι δεν ευθύνονται⁶,

⁶ Βλ άρθρο 1, παράγραφο 3 Ν.2477/97

δεν διώκονται και δεν εξετάζονται για γνώμη που διατύπωσαν ή πράξη που εξετέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους .

Λειτουργική Ανεξαρτησία

Η κάθε ΑΔΑ είναι εξοπλισμένη με ισχυρό μηχανισμό διοικητικής υποστήριξης που διευθύνεται κυριαρχικά από τον πρόεδρό της. Επιπλέον οι ΑΔΑ έχουν την ευχέρεια να απαιτούν τη διοικητική συνδρομή των αρμόδιων κατά περίπτωση κρατικών οργάνων. Τέλος , έχουν την εξουσία να προσλαμβάνουν και να ελέγχουν υπηρεσιακά τους υπαλλήλους που επανδρώνουν την εσωτερική οργανωτική τους διάρθρωση. Η ανεξαρτησία τους αυτή είναι άμεσα συνδεδεμένη με το γεγονός ότι η Κυβέρνηση και οι από αυτοί εξαρτώμενοι ανώτεροι διοικητικοί οργανισμοί (Διοικητική Ιεραρχία), στερούνται ρητά της εξουσίας να απευθύνουν υπηρεσιακή εντολή στις ΑΔΑ που να αφορά στη εφαρμοστέα από αυτές πολιτική. Τίθενται δηλαδή οι ΑΔΑ εκτός Διοικητικής Ιεραρχίας και εξαιρούνται από παντός είδους ιεραρχικό έλεγχο ή διοικητική εποπτεία, τόσο της σκοπιμότητας όσο και της νομιμότητας των πράξεών τους. Υπενθυμίζεται ότι μόνο έλεγχος νομιμότητας δύναται να ασκηθεί επί της πράξεως των ΑΔΑ και αυτός μόνο από αρμόδια δικαστήρια και όχι από τη Διοίκηση.

Οικονομική Ανεξαρτησία

Αυτή αναφέρεται αφενός στον τρόπο χρηματοδότησής τους και αφετέρου στην έκταση του οικονομικού τους ελέγχου. Η χρηματοδότηση της κάθε ΑΔΑ εξασφαλίζεται διαμέσου ιδιαίτερου προϋπολογισμού πιστώσεων που προτείνεται από αυτήν και ψηφίζεται από το Κοινοβούλιο μαζί με τον Γενικό Προϋπολογισμό του Κράτους.

Ευρύτητα Αρμοδιοτήτων

Το εύρος των εξουσιών των ΑΔΑ προσομοιάζει ως προς τη διαδικασία ασκήσεών των με την αντίστοιχη, ενώπιον των δικαστηρίων. Η ΑΔΑ επιλαμβάνεται μιας υπόθεσης, είτε «αυτεπαγγέλτως», είτε κατόπιν «μηνύσεως» ή μιας «προσφυγής» του υπαγόμενου σε αυτή τομέα με τις εγγυήσεις και τα πρότυπα της δικονομίας.

Ο νομοθέτης των ελληνικών ΑΔΑ όφειλε να διασώσει τον χαρακτηρισμό τους, όχι μόνο ως Ανεξάρτητων αλλά και ως Αρχών, συνεπώς να τις εξοπλίσει, με εξαίρεση τον ΣτΠ, με ευρείες αρμοδιότητες σε:

- Κανονιστικές: Αυτές έχουν δοθεί από τον νομοθέτη σε σειρά από ΑΔΑ, όπως η ΕΠΑ, το ΕΣΡ, η ΕΕΤΤ, το ΑΣΕΠ, η ΑΠΔΠΧ και η ΡΑΕ. Σε ορισμένες περιπτώσεις (ΕΠΑ, ΕΣΡ, ΕΕΤΤ, και ΡΑΕ), οι κανονιστικές αρμοδιότητες ασκούνται υπό τον τύπο της διατύπωσης σύμφωνης ή απλής γνώμης προς τον αρμόδιο υπουργό για την έκδοση της κανονιστικής πράξης. Ιδιαίτερη κατηγορία κανονιστικών αρμοδιοτήτων συνιστούν αφενός η αρμοδιότητα έκδοσης των κανονισμών λειτουργίας των ΑΔΑ (πχ ΕΠΑ) και αφετέρου η έκδοση κωδίκων δεοντολογίας (πχ ΕΣΡ).
- Αδειοδοτικές: Η αδειοδότηση αποτελεί προνόμιο αρκετών ΑΔΑ και είναι σύμφυτη με την αποστολή τους (ρυθμιστική νομιμοποίηση της επιχειρηματικής δράσης σε ευαίσθητους τομείς). Ως προς την αδειοδότηση, σε ορισμένες περιπτώσεις (ΕΣΡ, ΡΑΕ) η σχετική αρμοδιότητα ασκείται υπό τον τύπο διατύπωσης σύμφωνης γνώμης προς τον αρμόδιο υπουργό για την έκδοση πράξης αδειοδότησης. Αδειοδοτικές αρμοδιότητες, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι αρμοδιότητες ανανέωσης και ανάκλησης αδειών λειτουργίας, έχουν το ΕΣΡ, η ΕΕΤΤ και η ΡΑΕ.
- Κυρωτικές: Οι κυρωτικές αρμοδιότητες των ΑΔΑ αφορούν την επιβολή διοικητικών κυρώσεων σε παραβάτες της κείμενης νομοθεσίας. Κλιμακώνονται ως προς τη βαρύτητά τους και ανάλογα με τη βαρύτητα παράβασης κλιμακώνονται από απεύθυνση σύστασης ή προειδοποίησης σε επιβολή προστίμων και τέλος σε αναστολή ή ανάκληση της άδειας λειτουργίας του παραβάτη. Κυρωτικές αρμοδιότητες έχουν όλες οι ΑΔΑ, με εξαίρεση τον ΣτΠ και το ΑΣΕΠ. Σύσταση ή προειδοποίηση απευθύνουν οι ΕΠΑ, το ΕΣΡ, η ΕΕΤΤ, η ΑΠΔΠΧ και η ΡΑΕ, ενώ σε αναστολή λειτουργίας προβαίνουν το ΕΣΡ και η ΑΠΔΠΧ.
- Ελεγκτικές: Ως ελεγκτικές αρμοδιότητες των ΑΔΑ, νοούνται αφενός η δυνατότητά τους να προβαίνουν σε παντός είδους διοικητικούς ελέγχους των υποκείμενων φορέων, με την υποχρεωτική μάλιστα συνδρομή των αρμόδιων διοικητικών και δικαστικών αρχών και αφετέρου στην υποχρέωσή τους να υποβάλλουν κατ' έτος (στη Βουλή κυρίως) έκθεση πεπραγμένων, στην οποία αποτυπώνουν την κατάσταση από πλευράς νομιμότητας στον τομέα που ελέγχουν. Ο ΣτΠ και δευτερεύοντος το ΑΣΕΠ, είναι οι ΑΔΑ με τις κατεξοχήν ελεγκτικές αρμοδιότητες. Το κατακτηθέν στην πορεία

του χρόνου ηθικό κύρος των ελεγκτικών παρεμβάσεών τους, τις έχει καταξιώσει ως αποτελεσματικούς μηχανισμούς ελέγχου, παρά το γεγονός ότι στερούνται κυρωτικών αρμοδιοτήτων.

- Διαιτητικές: Διαιτητικές αρμοδιότητες έχουν απονεμηθεί αφενός στην ΕΠΑ, υπό τον τύπο της λήψης ασφαλιστικών μέτρων ενόψει υφιστάμενης διαφοράς και αφετέρου στην ΕΕΤΤ υπό τον τύπο της συνδρομής της στην εξωδικαστική επίλυση διαφορών, που αναφέρονται και στις δύο περιπτώσεις μεταξύ φορέων της εποπτευόμενης από αυτές αγοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ **ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ**

2.1 ΟΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΑ ΚΑΤΟΧΥΡΩΜΕΝΕΣ ΑΡΧΕΣ

Στη χώρα μας σήμερα, μετά την αναθεώρηση του συντάγματος το 2001 και ειδικότερα με την προσθήκη του άρθρου 101^Α, το οποίο προβλέπει τη συγκρότηση και λειτουργία ανεξάρτητων αρχών, πέντε εξ αυτών ανάγονται σε συνταγματική περιωπή⁷.

- Ο Συνήγορος του Πολίτη
- Εθνικό συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης
- Ανώτατο συμβούλιο επιλογής προσωπικού
- Αρχή διασφάλισης του απορρήτου των επικοινωνιών
- Αρχή προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Η νομική σημασία της συνταγματικής κατοχύρωσης μιας ανεξάρτητης αρχής, ανάγεται στην πρόσδοση αυξημένης τυπικής ισχύος της αρχής, στους νομικούς κανόνες της σύστασης, της λειτουργίας και της αποστολής της. Συνεπώς τα οριζόμενα από το άρθρο 101^Α ισχύουν κατ' αρχήν μόνο για τις πέντε συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές. Για τις αρχές αυτές δε νοείται κανενός είδους έλεγχος από τους οικείους υπουργούς ή άλλα όργανα της διοίκησης, εκτός βέβαια από την ενδοστρεφή δίκη, η οποία εντάσσεται όμως τυπικά στο δικαστικό έλεγχο των αρχών. Παρακάτω παρατίθενται λεπτομέρειες και πληροφορίες σχετικά με τις πέντε συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές, όπως προκύπτουν από την ιδρυτική τους νομοθεσία και στοιχεία που παρέχουν οι ίδιες προς πληροφόρηση του κοινού.

⁷ Λαζαράκος, Γ.Γ., Χρυσανθάκης, Χ.Γ., & Χαραλάμπους Γ., (2010), *Ανεξάρτητες Αρχές. Ο ρόλος και η σημασία τους στην ελληνική έννομη τάξη*, Αθήνα : Νομική βιβλιοθήκη.

2.1.1 Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Είναι Ανεξάρτητη Αρχή που ιδρύθηκε στην Ελλάδα με το Ν. 2477/97 και ξεκίνησε τη λειτουργία του την 1^η Οκτωβρίου 1998. Το νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας του ρυθμίζεται από τις διατάξεις του Ν. 3094/03⁸.

Ο ΣτΠ ερευνά ατομικές διοικητικές πράξεις ή παραλείψεις ή υλικές ενέργειες οργάνων των Δημοσίων Υπηρεσιών που παραβιάζουν δικαιώματα ή προσβάλλουν νόμιμα συμφέροντα φυσικών ή νομικών προσώπων. Ερευνά επίσης ενέργειες ή παραλείψεις της δημόσιας διοίκησης και ιδιωτών που παραβιάζουν τα δικαιώματα του παιδιού.

Αποστολή του Συνηγόρου είναι αφού λάβει σχετική αναφορά από τον πολίτη ανεξαρτήτως εθνικότητας, με την οποία πιστοποιείται η συναλλαγή με το Δημόσιο και περιγράφεται το πρόβλημα, να διαμεσολαβήσει με σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την εν τέλει τήρηση της νομιμότητας. Αποστολή του ΣτΠ είναι επίσης η προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού. Ο ΣτΠ έχει τη δυνατότητα και της αυτεπάγγελτης ενέργειας.

Παραδείγματα υποθέσεων κακοδιοίκησης που έχουν απασχολήσει τον ΣτΠ είναι : έλλειψη ή άρνηση παροχής πληροφοριών υπερβολική καθυστέρηση απάντησης ή επιτέλεσης ενέργειας, παράβαση νόμου και παράβαση διαδικασίας, διοικητικές παρατυπίες ή παραλείψεις, διακρίσεις.

Σύμφωνα με τους παραπάνω ιδρυτικούς νόμους ο ΣτΠ προβλέπεται ότι είναι αρμόδιος να ασχοληθεί με μία υπόθεση όταν αυτή αναφέρεται στις παρακάτω υπηρεσίες:

- του δημοσίου
- των οργάνων τοπικής αυτοδιοίκησης
- των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου
- των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας

⁸ Ο Συνήγορος του Πολίτη (2010). Ο ιδρυτικός νόμος 3094/2003. Βρέθηκε στις 1.11.2010 από την ιστοσελίδα <http://www.synigoros.gr/what-law-in.htm>

- των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημοσίων επιχειρήσεων , των επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεων των οποίων η διοίκηση ορίζει άμεσα ή έμμεσα το δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος. Εξαιρούνται οι Τράπεζες και το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

Για την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού ο ΣτΠ είναι αρμόδιος και για θέματα που ανάγονται σε ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα που προσβάλλουν τα δικαιώματα του παιδιού. Για υποθέσεις που αφορούν προσβολή δικαιωμάτων του παιδιού μπορούν να αναφερθούν στο Συνήγορο το ίδιο το παιδί (ως παιδί θεωρείται όποιος δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του), ο ασκών τη γονική μέριμνα, συγγενής έως το δεύτερο βαθμό, επίτροπος ή τρίτο πρόσωπο που έχει άμεση αντίληψη του προβλήματος.

Στα πλαίσια διαμεσολάβησης που αναλαμβάνει ο Συνήγορος μπορεί:

- να ζητήσει έγγραφα, πληροφορίες ή άλλα στοιχεία από τις δημόσιες υπηρεσίες
- να πραγματοποιήσει αυτοψία και να παραγγείλει πραγματογνωμοσύνη
- να ζητήσει την συνδρομή του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημοσίας Διοίκησης, άλλων ελεγκτικών σωμάτων και της Εισαγγελικής Αρχής
- να προβεί στη σύνταξη πορίσματος το οποίο να γνωστοποιήσει στον αρμόδιο Υπουργό
- να θέτει προθεσμία στις προτάσεις του προς τις υπηρεσίες που οφείλουν να ανταποκριθούν
- να δημοσιοποιεί τη μη αποδοχή των προτάσεών του
- να ενημερώνει τον ενδιαφερόμενο πολίτη για όλες τις ενέργειές του
- να διασφαλίζει την απαραίτητη εκ του νόμου εχεμύθεια για τα έγγραφα και τα στοιχεία που διαχειρίζεται αναφορικά με την υπό έρευνα υπόθεση.

Σε περίπτωση διαπιστώσεως από τον συνήγορο παράνομης συμπεριφοράς λειτουργού, υπαλλήλου ή μέλους διοίκησης, μπορεί να προκληθεί η πειθαρχική δίωξη αυτών , ακόμη και η επέμβαση της Εισαγγελικής Αρχής⁹.

⁹ Μακρυδημήτρης,Α., Χρυσανθάκης,Χ.Γ., Κουλούρης,Ν.Δ., κ.ά., (1996), OMBUDSMAN, Ο έλεγχος της κακοδιοίκησης στην Ελλάδα και την Ευρώπη , Αθήνα – Κομοτηνή : Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Κάθε δημόσια υπηρεσία και δημόσιος λειτουργός οφείλει να διευκολύνει την έρευνα του Συνηγόρου και να απαντά αιτιολογημένα εντός των προθεσμιών που του τίθενται επί των προτάσεων του Συνηγόρου. Η παρακώλυση στο παραπάνω έργο μπορεί να προκαλέσει την πειθαρχική δίωξη του υπαιτίου, εάν δε επαναληφθεί δεύτερη φορά εντός τριετίας μπορεί να προκαλέσει και την οριστική παύση του από την εργασία.

Ο ΣτΠ επιλέγεται από την Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής και επικουρείται από έξι Βοηθούς Συνηγόρους, (ο ένας ορίζεται ως βοηθός Συνήγορος για το παιδί), οι οποίοι διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μετά από πρόταση του ΣτΠ. Ο Συνήγορος και οι βοηθοί Συνήγοροι διέπονται από προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία.

Στα πλαίσια λειτουργίας της Αρχής προβλέπονται 75 θέσεις ειδικών επιστημόνων και 50 θέσεις βοηθών επιστημόνων. Του προσωπικού της Γραμματείας προϊστανται δημόσιος υπάλληλος με βαθμό Διευθυντού.

Ο ΣτΠ παρέχων δωρεάν τις υπηρεσίες του κατά την πρώτη πενταετία λειτουργίας του (1998-2002), είχε ήδη δεχθεί 41.865 αναφορές.

2.1.2 ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης είναι μία από τις πρώτες ανεξάρτητες αρχές στην Ελλάδα, ιδρύθηκε με τον Ν. 1866/89 περί της λειτουργίας των ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών και η πρώτη του συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε το Νοέμβριο του 1989.

Κομβικό σημείο στη θεσμική ιστορία του ΕΣΡ αποτελεί η συνταγματική κατοχύρωση τόσο των αρμοδιοτήτων¹⁰, όσο και του ιδιαίτερου νομικού καθεστώτος των μελών του κατά την αναθεώρηση του Συντάγματος του Απριλίου 2001.

Έργο του Συμβουλίου είναι η εξασφάλιση της ελευθερίας και της πολυφωνίας, η τήρηση της δημοσιογραφικής δεοντολογίας και η προαγωγή της ποιότητας των ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων, κατά τις συνταγματικές επιταγές.

¹⁰ Άρθρο 15, παρ. 2 όπου καθιερώνεται τεκμήριο αρμοδιότητας υπέρ του ΕΣΡ για κάθε θέμα που αφορά τη λειτουργία των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών.

Διά του Ν. 3166/2003, επεκτάθηκαν οι αρμοδιότητες του ΕΣΡ στον τομέα της Οργάνωσης και Λειτουργίας των Γραφείων Τύπου και Επικοινωνίας του Υπουργείου Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

Διά του Π.Δ. 343/2002, το ΕΣΡ ανέλαβε τη νομική προστασία των υπηρεσιών που βασίζονται στην παροχή πρόσβασης υπό όρους (συνδρομητικές υπηρεσίες).

Δια των Π.Δ. 234, 235/2003, ανατέθηκε η αξιολόγηση των αιτήσεων περί αδειών λειτουργίας ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών ελεύθερης λήψης στο ΕΣΡ.

Στα πλαίσια των ελεγκτικών και κυρωτικών αρμοδιοτήτων του το ΕΣΡ διατηρεί τα παρακάτω τμήματα που αντιστοιχούν σε ανάλογους τομείς δράσης:

- νομιμότητας και αδειών λειτουργίας σταθμών
- ελέγχου διαφάνειας και ανταγωνισμού
- ποιότητας προγραμμάτων και προστασίας ανθρώπινων δικαιωμάτων
- επικοινωνίας
- τεχνικών θεμάτων, διοικητικής μέριμνας και τεχνικής υποστήριξης.

Το ΕΣΡ κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, εκδίδει εκτελεστές ατομικές διοικητικές Πράξεις.

Οι Πράξεις του Συμβουλίου προσβάλλονται δικαστικά ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Το ΕΣΡ ως ανεξάρτητο όργανο συγκροτείται από 7 μέλη που απολαμβάνουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Η Πράξη του Υπουργού έπεται της Διασκέψεως των Προέδρων της Βουλής. Το Συμβούλιο ασκεί τα καθήκοντά του σε ολομέλεια και σε ειδικά Κλιμάκια. Για την λειτουργία των Κλιμακίων απαιτείται προηγούμενη απόφαση της Ολομέλειας.

2.1.3 ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού είναι Ανεξάρτητη Αρχή, μη υποκείμενη σε κυβερνητικό ή άλλο έλεγχο και προβλέπεται από το Σύνταγμα. Συστάθηκε με το Ν. 2190/1994, οποίος ισχύει μέχρι σήμερα όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα.

Το ΑΣΕΠ αποτελείται από 24 μέλη εγνωσμένου κύρους και επαγγελματικής επάρκειας, πρόσωπα που έχουν διατελέσει ανώτατοι δικαστικοί λειτουργοί, ή κρατικοί υπάλληλοι, καθηγητές ΑΕΙ ή στελέχη δημοσίων Οργανισμών και Επιχειρήσεων. Τα μέλη του ΑΣΕΠ

εγκρίνονται μετά από απόφαση της Διασκέψεως των Προέδρων της Βουλής και διορίζονται με σχετικό Π.Δ.

Το ΑΣΕΠ έχει ως αποκλειστικές αρμοδιότητες¹¹ :

- την επιλογή του μονίμου προσωπικού του Δημοσίου Τομέα
- τον έλεγχο φορέων του Δημοσίου Τομέα κατά την επιλογή μονίμου και εποχιακού προσωπικού
- την διεξαγωγή γραπτού διαγωνισμού για τους εκπαιδευτικούς
- τον καταλογισμό στους υπευθύνους του συνόλου των αποδοχών του παρανόμως απασχοληθέντος προσωπικού
- την επισήμανση στη Βουλή και στον Πρωθυπουργό των παραβιάσεων των περιορισμών του άρθρου 103 παρ 2-3 του Συντάγματος για την πρόσληψη συμβασιούχων
- την κλήση των εκπροσώπων των υπηρεσιών και νομικών προσώπων για παροχή οδηγιών ώστε να τηρούνται ενιαίες αρχές σε θέματα αρμοδιότητας του ΑΣΕΠ
- τον έλεγχο της κατάταξης σε οργανικές θέσεις , υπαλλήλων του δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ. που υπηρέτησαν με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου
- τον έλεγχο της κατάταξης σε προσωρινές προσωποπαγείς θέσεις υπαλλήλων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, που υπηρέτησαν με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου.

Η επιλογή προσωπικού σύμφωνα με το Ν. 2190/94, όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα γίνεται είτε με γραπτό διαγωνισμό, είτε με εφαρμογή αντικειμενικών κριτηρίων, είτε με αξιολόγηση ουσιαστικών και τυπικών προσόντων.

Οι αρμοδιότητες του ΑΣΕΠ κατανέμονται στην Ολομέλεια, σε Ελάσσονες συνθέσεις της Ολομέλειας, σε τμήματα και σε Μονομελείς Συνθέσεις.

Στο ΑΣΕΠ λειτουργεί γραφείο επιθεώρησης που διενεργεί ελέγχους σε δείγμα τουλάχιστον του 10% του συνολικού αριθμού διοριζομένων ανά φορέα . Η έκθεση επιθεώρησης υποβάλλεται στον Πρόεδρο του ΑΣΕΠ και στον οικείο Υπουργό.

¹¹ Ανώτατο συμβούλιο επιλογής προσωπικού (2010). Ανεξάρτητη Αρχή . Βρέθηκε στις 28.12.2010 από την ιστοσελίδα [http : www.asep.gr/asep/site/home/LCTmenu/asep/anexartiti-arxi.csp?tabld=08/cmpnuld=ici](http://www.asep.gr/asep/site/home/LCTmenu/asep/anexartiti-arxi.csp?tabld=08/cmpnuld=ici)

Εφόσον ανακύπτουν ευθύνες κατά συγκεκριμένων οργάνων, η έκθεση διαβιβάζεται στην οικεία υπηρεσία και σε περίπτωση ασκήσεως πειθαρχικής δίωξης, η έκθεση υπέχει θέση ανακριτικού πορίσματος κατά τις πειθαρχικές διατάξεις. Οι Επιθεωρητές, κατά την άσκηση των καθηκόντων του, έχουν την ιδιότητα του ανακριτικού υπαλλήλου .

Για τα θέματα που υπάγονται στον έλεγχο του ΑΣΕΠ, δεν έχει αρμοδιότητα το σώμα Ελεγκτών δημόσιας διοίκησης.

2.1.4 ΑΡΧΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Η ΑΔΑΕ συστάθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 3115/2003, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 19 του Συντάγματος, με σκοπό την προστασία του απορρήτου των επιστολών, της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλον τρόπο, καθώς και την ασφάλεια των δικτύων και πληροφοριών. Στην έννοια της προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών περιλαμβάνεται και ο έλεγχος της τήρησης των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου που προβλέπεται από το νόμο.

Η ΑΔΑΕ απολαμβάνει διοικητικής αυτοτέλειας, υποβάλει έκθεση πεπραγμένων στον Πρόεδρο της Βουλής και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Υπόκειται σε κοινοβουλευτικό έλεγχο κατά τον τρόπο και διαδικασία που προβλέπει ο Κανονισμός της Βουλής .

Η ΑΔΑΕ συγκροτείται από 5 μέλη, που διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, μετά την κοινοποίηση σε αυτόν της Απόφασης της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής και απολαμβάνουν πλήρους προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Τα μέλη της ΑΔΑΕ υπόκεινται στο καθήκον της εχεμύθειας, το οποίο υφίσταται και μετά την με οποιοδήποτε τρόπο αποχώρησής τους, υποβάλλουν δήλωση περιουσιακής κατάστασης.

Η ΑΔΑΕ για την εκπλήρωση της αποστολής της έχει τις ακόλουθες δραστηριότητες¹² :

¹² Μαλαγαρδής Α. (2008). Κοινωνία υπό επιτήρηση και ηλεκτρονική παρακολούθηση . Νομικό περιοδικό ΔΙΚΑΙΟΡΑΜΑ. Βρέθηκε στις 12.11.2010 στην ιστοσελίδα [http :
www.athinamalagared.gr/blog/tindex.php/2008/03/01/κοινωνία-υπό-επιτήρηση](http://www.athinamalagared.gr/blog/tindex.php/2008/03/01/κοινωνία-υπό-επιτήρηση)

- διενεργεί, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας, τακτικούς και εκτάκτους ελέγχους σε εγκαταστάσεις, τεχνικό εξοπλισμό, αρχεία, τράπεζες δεδομένων και έγγραφα Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών καθώς και άλλων δημοσίων υπηρεσιών, οργανισμών και επιχειρήσεων δημοσίου τομέα
- καλεί σε ακρόαση από τις υπηρεσίες που ελέγχει κάθε πρόσωπο που κρίνει ότι μπορεί να συμβάλλει στην εκπλήρωση της αποστολής της
- προβαίνει στην κατάσχεση μέσων παραβίασης του απορρήτου και ορίζεται μεσεγγυούχος αυτών, μέχρι να αποφανθούν τα δικαστήρια
- προβαίνει σε καταστροφή πληροφοριών ή στοιχείων ή δεδομένων που αποκτήθηκαν με παράνομη παραβίαση του απορρήτου των επικοινωνιών
- εξετάζει καταγγελίες
- τηρεί αρχείο απόρρητης αλληλογραφίας
- συνεργάζεται με άλλες αρχές της χώρας ή άλλων χωρών για θέματα της αρμοδιότητάς της
- συντάσσει ετήσια έκθεση πεπραγμένων
- γνωμοδοτεί και απευθύνει συστάσεις και υποδείξεις για τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών
- εκδίδει κανονιστικές πράξεις που δημοσιεύονται σε ΦΕΚ, δια των οποίων ρυθμίζεται κάθε διαδικασία και λεπτομέρεια σε σχέση με τις αρμοδιότητές της
- πιστοποιεί τα εκάστοτε μέτρα ασφαλείας που παίρνουν οι διάφοροι πάροχοι για τα δίκτυά τους και για τις πληροφορίες που παίρνουν μέσα από αυτά, εάν αυτά ακολουθούν τους κανονισμούς που εκδίδονται στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
- πιστοποιεί τον εξοπλισμό και το λογισμικό που παράγονται στη χώρα μας και αφορούν στην ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών.

Κατά των εκτελεστών αποφάσεων της ΑΔΑΕ, μπορεί να ασκηθεί αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του ΣτΕ. Ένδικα βοηθήματα κατά των αποφάσεων της ΑΔΑΕ μπορεί να ασκεί και ο Υπουργός Δικαιοσύνης.

2.1.5 ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Ο Ν. 2472/97, περί προστασίας του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στο κεφάλαιο Δ αυτού προέβλεψε τη σύσταση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, που χαίρει διοικητικής ανεξαρτησίας και τα μέλη της απολαμβάνουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Η Αρχή υπόκειται στον Υπουργό Δικαιοσύνης.

Η Αρχή συγκροτείται από έναν δικαστικό λειτουργό βαθμού Συμβούλου της Επικρατείας και άνω ως Πρόεδρο και 6 μέλη που διορίζονται με Π.Δ. Τα μέλη της Αρχής υπόκεινται στο καθήκον της εχεμύθειας.

Η Αρχή έχει τις εξής αρμοδιότητες¹³ :

- εκδίδει οδηγίες προς τον σκοπό ενιαίας εφαρμογής των ρυθμίσεων που αφορούν στην προστασία του ατόμου
- καλεί και επικουρεί τα επαγγελματικά σωματεία και τις λοιπές ενώσεις φυσικών προσώπων που διατηρούν αρχεία δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα
- απευθύνει συστάσεις και υποδείξεις στους υπεύθυνους επεξεργασίας αρχείων
- χορηγεί τις άδειες που προβλέπουν οι διατάξεις του νόμου
- καταγγέλλει τις παραβάσεις των διατάξεων του νόμου στις αρμόδιες δικαστικές αρχές
- επιβάλλει τις εκ του νόμου προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις
- αναθέτει σε μέλος ή μέλη της τη διενέργεια δικαστικών εξετάσεων
- ενεργεί αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας διοικητικούς ελέγχους
- γνωμοδοτεί για κάθε ρύθμιση που αφορά στην επεξεργασία και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα
- εκδίδει κανονιστικές πράξεις για τη ρύθμιση ειδικών, τεχνικών και λεπτομερειακών θεμάτων
- ανακοινώνει στη Βουλή παραβάσεις των ρυθμίσεων που αφορούν στη προστασία του ατόμου

¹³ Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, (2011) Αρμοδιότητες της Αρχής . Βρέθηκε στις 8.1.2011 από την ιστοσελίδα [http : www.dpa.gr/portal/page?-pageid=33,150488-dad=port](http://www.dpa.gr/portal/page?-pageid=33,150488-dad=port)

- συντάσσει κάθε χρόνο έκθεση για την εκτέλεση της αποστολής της
- εξετάζει παράπονα σχετικά με την εφαρμογή του νόμου
- συνεργάζεται με αντίστοιχες αρχές άλλων κρατών μελών της Ε.Ε. για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της
- συντάσσει μητρώα αρχείων, αδειών, διασυνδέσεων, προσώπων που άπτονται της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων πολιτών.

Στα πλαίσια άσκησης των αρμοδιοτήτων της, η Αρχή επιβάλλει διοικητικές κυρώσεις (πρόστιμο, προσωρινή ανάκληση άδειας, καταστροφή αρχείου ή διακοπή επεξεργασίας).

Οι κανονιστικές αποφάσεις της Αρχής δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης και ισχύουν από την έκδοση ή την κοινοποίησή τους.

Ένδικα βοηθήματα κατά των αποφάσεων της Αρχής μπορεί να ασκεί και ο κατά περίπτωση αρμόδιος Υπουργός.

2.2 ΟΙ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΑΤΟΧΥΡΩΜΕΝΕΣ ΑΡΧΕΣ

Οι μη συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές, ανεξάρτητες υπηρεσίες και εθνικές επιτροπές είναι πολυάριθμες και ανομοιογενείς. Θεσπίζονται, οργανώνονται και μπορούν να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν με νόμο. Ο βαθμός ανεξαρτησίας τους από την κλασική πολιτική εξουσία ποικίλλει. Αποτελούν ένα ανομοιογενές σύνολο. Το αν περιβάλλονται με εγγυήσεις ανεξαρτησίας ίδιες ή παρόμοιες με τις συνταγματικά κατοχυρωμένες Αρχές καθορίζεται από το νομικό τους πλαίσιο, το οποίο συχνά μεταβάλλεται. Οι γνωστότερες και οι σημαντικότερες από τις νομοθετικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές, είναι η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, η Ρυθμιστική Αρχή Θαλάσσιων Ενδομεταφορών, η Εθνική Επιτροπή τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Τα όργανα αυτά είναι ετερογενή, πολύ διαφορετικά μεταξύ τους. Διαφοροποιείται κυρίως ο βαθμός ανεξαρτησίας τους από την εκάστοτε ιεραρχία της Κυβέρνησης, πρώτον τυπικά – οργανωτικά, ανάλογα με το αν είναι οργανωμένα ως υπηρεσίες ή επιτροπές κάποιου υπουργείου, ως αυτόνομες διοικητικές μονάδες απλώς εποπτευόμενες από ένα συγκεκριμένο υπουργείο ή ως αυτόνομες διοικητικές μονάδες μη εποπτευόμενες από ένα συγκεκριμένο υπουργείο.

Παράλληλα ποικίλουν και ουσιαστικά – λειτουργικά, ανάλογα με το αν υπόκεινται μόνο σε κατασταλτικό έλεγχο νομιμότητας από την εκτελεστική εξουσία, αν υπόκεινται και σε έλεγχο

σκοπιμότητας και από την εκτελεστική εξουσία, αν θεσμικά είναι δέσμιες των πολιτικών κατευθύνσεων της εκτελεστικής εξουσίας ή αν έχουν μόνο γνωμοδοτικοί και καθόλου αποφασιστικό ρόλο. Γενικότερα θα μπορούσε να υποστηριχθεί με βάση το τυπικό κριτήριο πως νομοθετικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές, είναι αυτές που θεσπίζονται από τυπικό νόμο ρητά ως Ανεξάρτητες Αρχές χωρίς να προβλέπονται στο Σύνταγμα.

Λειτουργικά είναι αμφίβολο αν είναι Ανεξάρτητες Αρχές αυτές που ιδρύονται μεν τυπικά από τον νόμο, ονομαζόμενες Ανεξάρτητες Αρχές, όμως είτε έχουν μόνο γνωμοδοτική και όχι αποφασιστική αρμοδιότητα, ή είτε υπάγονται στο οργανόγραμμα ενός υπουργείου και υπόκεινται νομικά στις πολιτικές κατευθύνσεις και στον έλεγχο νομιμότητας και ουσίας της ηγεσίας του υπουργείου.

Ένα περαιτέρω ερώτημα, που είναι δύσκολο να απαντηθεί, συνίσταται στο αν η ανεξαρτησία των Ανεξαρτήτων Αρχών εκτείνεται μέχρι του σημείου να μην επιτρέπεται να τους ασκείται από άλλο όργανο της εκτελεστικής εξουσίας κατασταλτικός έλεγχος σκοπιμότητας, ούτε κατόπιν ένστασης εμπλεκόμενων πολιτών.

Το ζήτημα γίνεται ακόμη δυσχερέστερο όσον αφορά στον κατασταλτικό έλεγχο νομιμότητας, αυτεπάγγελτο ή κατόπιν ένστασης, των αποφάσεων των Ανεξαρτήτων Αρχών. Για παράδειγμα, οι αποφάσεις των συνταγματικά κατοχυρωμένων Ανεξαρτήτων Αρχών δεν υπόκεινται σε κανένα είδος ελέγχου, προληπτικό ή κατασταλτικό, νομικό ή πολύ περισσότερο ουσιαστικό, από την εκτελεστική εξουσία.

Οι αποφάσεις των συνταγματικά κατοχυρωμένων Ανεξαρτήτων Αρχών που είναι εκτελεστές διοικητικές πράξεις υπόκεινται μόνο στο νομικό έλεγχο των διοικητικών δικαστηρίων. Επίσης η δράση τους υπόκεινται σε κοινοβουλευτικό έλεγχο.

2.2.1 ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Η ΡΑΕ συστήθηκε με το Ν. 2773/99 και προς εναρμόνιση της χώρας μας με την Κοινοτική Οδηγία 96/92. Είναι ανεξάρτητη αρχή με κυρίως γνωμοδοτικό και εισηγητικό χαρακτήρα, στον τομέα της ενέργειας εν γένει, ο ρόλος της δεν είναι ελεγκτικός ή δικαστικός.

Οι αγορές ενέργειας χρειάστηκαν την ύπαρξη ανάλογων Αρχών, προκειμένου να ρυθμιστεί η εύρυθμη λειτουργία τους προς όφελος των καταναλωτών (αντίστοιχες Αρχές έχουν συγκροτηθεί στις χώρες της Ε.Ε., στις ΗΠΑ αλλά και στις χώρες της Αν. Ευρώπης, Βαλκανίων και χώρες πρώην Σοβιετικής Ένωσης).

Βασικοί στρατηγικοί στόχοι της ΡΑΕ σύμφωνα με τον νόμο είναι¹⁴ :

- Ασφάλεια και αξιοπιστία ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας
- Προστασία του περιβάλλοντος
- Συμβολή στην ανταγωνιστικότητα της εθνικής οικονομίας διά της μείωσης του κόστους της ενέργειας για το σύνολο των χρηστών, καταναλωτών και νέων επιχειρήσεων, δίχως να επεμβαίνει σε θέματα της Επιτροπής Ανταγωνισμού, όπως π.χ. του κατά πόσον μία συγχώνευση εταιρίας μπορεί να δημιουργήσει μονοπωλιακή κατάσταση.

Οι παραπάνω στόχοι συνδυάζονται και με την εξελισσόμενη απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Η ΡΑΕ πληροφορεί, παρακολουθεί τη λειτουργία της αγοράς, των τιμών και του κόστους της ενέργειας και εισηγείται κανονιστικές διατάξεις. Επίσης αναλαμβάνει διεθνείς συνεργασίες στα πλαίσια της ΕΕ και των Βαλκανίων, προκειμένου να λειτουργήσουν σωστά οι κανόνες της υγιούς αγοράς ενέργειας.

Τα 5 μέλη της ΡΑΕ είναι ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί με πλήρη απασχόληση και έχουν προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία. Διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, ο οποίος εποπτεύει την Αρχή μόνο ως προς την νομιμότητα των πράξεών της και έχει την αρμοδιότητα πειθαρχικού ελέγχου κατά των μελών της.

2.2.2 ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Η Επιτροπή ανταγωνισμού είναι το όργανο που ανέλαβε δια του Ν. 703/77 την αποκλειστική αρμοδιότητα περί ελέγχου των μονοπωλίων, ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού. Με τον Ν. 2996/95 η επιτροπή η οποία μέχρι τότε λειτουργούσε ως όργανο του υπουργείου εμπορίου, απέκτησε τη μορφή ανεξάρτητης διοικητικής Αρχής με διοικητική αυτοτέλεια. Ο προϋπολογισμός της Αρχής προσαρτάται στον προϋπολογισμό του υπουργείου ανάπτυξης.

¹⁴ Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (2010). Τι είναι η ΡΑΕ; Βρέθηκε στις 24.12.2010 από την ιστοσελίδα [http : www.rae.gr/about/main.htm](http://www.rae.gr/about/main.htm)

Η επιτροπή είναι εννεαμελής και διορίζεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης μετά από διατύπωση γνώμης από την αρμόδια επιτροπή της Βουλής.

Ο τρόπος άσκησης των καθηκόντων τόσο των μελών της επιτροπής όσο και του προσωπικού της γραμματείας της, ρυθμίζεται από κώδικα δεοντολογίας.

Η επιτροπή συνεργάζεται με τις αρχές στις οποίες έχει ανατεθεί ο έλεγχος της λειτουργίας ειδικών τομέων της οικονομίας, όπως η ΕΕΤΤ και η ΡΑΕ, διατυπώνοντας γνώμη για θέματα ανταγωνισμού ως αποκλειστικώς αρμόδια για την εφαρμογή του νόμου.

Η επιτροπή είναι αρμόδια κυρίως για :

- να διατυπώνει την ύπαρξη συμπράξεων που περιορίζουν τον ανταγωνισμό
- να αποφασίζει την απαλλαγή συμπράξεων που περιορίζουν τον ανταγωνισμό, αλλά έχουν θετικά οικονομικά αποτελέσματα για τον καταναλωτή
- να διατυπώνει τη καταχρηστική συμπεριφορά επιχειρήσεων με δεσπόζουσα θέση στην αγορά
- να ελέγχει προληπτικά την επίδραση στον ανταγωνισμό συγκεντρώσεων επιχειρήσεων με δεσπόζουσα θέση στην αγορά
- να ελέγχει προληπτικά την επίδραση στον ανταγωνισμό, συγκεντρώσεων επιχειρήσεων κατά τα προβλεπόμενα στο Ν. 703/77
- να λαμβάνει ασφαλιστικά μέτρα, όταν πιθανολογείται παράβαση του Ν. 703/77
- να γνωμοδοτεί επί θεμάτων ανταγωνισμού, είτε με δική της πρωτοβουλία, είτε όταν της ζητηθεί από βιομηχανικούς και εμπορικούς συλλόγους.

Η επιτροπή δεν είναι αρμόδια για τον έλεγχο περιορισμών του ανταγωνισμού που δεν αποτελούν αντικείμενο ή αποτέλεσμα σύμπραξης επιχειρήσεων ή δεν προέρχονται από επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση.

Επίσης, η επιτροπή δεν είναι αρμόδια για την τήρηση των διατάξεων του Ν. 146/1914, περί αθέμιτου ανταγωνισμού, η εφαρμογή των οποίων εμπίπτει στην αρμοδιότητα των πολιτικών δικαστηρίων.

Οι αποφάσεις της επιτροπής υπόκεινται σε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

2.2.3 ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΝΔΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Η Ρυθμιστική Αρχή Θαλασσιών ενδομεταφορών, συστάθηκε με το Ν. 2931/01, στα πλαίσια εναρμόνισης της ελληνικής νομοθεσίας στον Κανονισμό της ΕΟΚ, προκειμένου να συμβάλλει στην διαδικασία απελευθέρωσης των θαλασσιών ενδομεταφορών της χώρας μας εποπτεύοντας την τήρηση των κανόνων του ελεύθερου και υγιούς ανταγωνισμού στη συγκεκριμένη αγορά.

Η ΡΑΘΕ έχει διοικητική αυτοτέλεια και εποπτεύεται από τον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας μετά από γνώμη της αρμόδιας επιτροπής της Βουλής.

Σκοπός της ΡΑΘΕ είναι η απελευθέρωση της αγοράς θαλασσιών ενδομεταφορών κάτω από κανόνες υγιούς ανταγωνισμού, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα και να μειωθούν οι τιμές προς όφελος του χρήστη. Ο σκοπός αυτός επιτυγχάνεται με τη διασφάλιση της ελεύθερης πρόσβασης νέων επενδυτών –πλοιοκτητών στην αγορά , την ενθάρρυνση παροχής υπηρεσιών στις κατά τόπους αγορές – δρομολογιακές γραμμές, την διαμόρφωση καλής σχέσης ποιότητας – τιμής, την έγκαιρη και σωστή πληροφόρηση των χρηστών, την πρόληψη, μελέτη και παρακολούθηση, εποπτεία και συνεργασία με δημόσιες αρχές.

Η ΡΑΘΕ βάσει του ιδρυτικού Νόμου έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες:

- παρακολουθεί και ελέγχει τη λειτουργία της αγοράς θαλασσιών ενδομεταφορών
- εισηγείται τη λήψη νομοθετικών και διοικητικών μέτρων για την τήρηση των αρχών του ελεύθερου ανταγωνισμού
- επιλαμβάνεται προσφυγών κατά αποφάσεων της Διοίκησης σχετικά με τις αποδοχές τακτικής δρομολόγησης των πλοίων
- επιλαμβάνεται αυτεπάγγελτα ή κατόπιν καταγγελίας και διαπιστώνει αν υπάρχει παράβαση των κανόνων του ελεύθερου και υγιούς ανταγωνισμού, που θέτει το κοινοτικό και εσωτερικό δίκαιο της ακτοπλοΐας.
- παρακολουθεί τη διαμόρφωση των τιμών
- ελέγχει αν υπάρχουν συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές με σκοπό την παρεμπόδιση της λειτουργίας της αγοράς
- καλεί τους υπόχρεους σε ακρόαση, ώστε να δώσουν εξηγήσεις
- συλλέγει, οργανώνει, επεξεργάζεται στοιχεία που αφορούν πρόσωπα που δραστηριοποιούνται στο χώρο των θαλασσιών μεταφορών
- γνωμοδοτεί στον Υπουργό
- εκδίδει οδηγίες και συστάσεις

- υποβάλλει ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων στον Πρόεδρο της Βουλής και τον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας.

Η ΡΑΘΕ πέραν του δικαστικού της ρόλου επεκτείνεται και στον προληπτικό ρόλο της, που θα αποδειχθεί ως ο πλέον αποτελεσματικός.

2.2.4 ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

Η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών ιδρύθηκε με το Ν. 2075/92, η λειτουργία της όμως ξεκίνησε το 1995. Με το Ν. 2668/98 της ανατέθηκε η ευθύνη για την εποπτεία και ρύθμιση της αγοράς ταχυδρομικών υπηρεσιών. Με το Ν. 2687/2000, ενισχύθηκε ο εποπτικός, ελεγκτικός, και ρυθμιστικός ρόλος της. Τέλος με το ΠΔ 388/02, καθορίστηκαν οι διαφορές που μπορούν να υπαχθούν στη μόνιμη διαιτησία της Αρχής και η οργάνωσή της.

Η ΕΕΤΤ επιβλέπει και ρυθμίζει την τηλεπικοινωνιακή αγορά και την αγορά των ταχυδρομικών υπηρεσιών. Στοχεύει στην προώθηση της ανάπτυξης της αγοράς στα πλαίσια υγιούς ανταγωνισμού και τη διασφάλιση των συμφερόντων των χρηστών.

Η ΕΕΤΤ έχει την αρμοδιότητα:

- να ρυθμίζει όλα τα θέματα που αφορούν στις Γενικές και Ειδικές άδειες (χορήγηση, ανανέωση, τροποποίηση), καθορίζοντας τους όρους διεξαγωγής σχετικών διαγωνισμών για τη χορήγηση ειδικών αδειών
- καθορίζει τις αρχές κοστολόγησης και τιμολόγησης για την πρόσβαση και χρήση
- συντάσσει το Εθνικό Σχέδιο Αριθμοδότησης
- ρυθμίζει τα θέματα τερματικού εξοπλισμού
- ρυθμίζει τα θέματα του Διαδικτύου
- διαχειρίζεται το φάσμα ραδιοσυχνοτήτων
- επιβλέπει κα ελέγχει τη χρήση του φάσματος ραδιοσυχνοτήτων
- χορηγεί τις άδειες κατασκευής κεραιών
- συντάσσει τον Εθνικό Κανονισμό Ραδιοεπικοινωνιών
- είναι αρμόδια για την εφαρμογή της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού στην αγορά των τηλεπικοινωνιών
- εκδίδει τους Κώδικες Δεοντολογίας
- γνωμοδοτεί για τη λήψη νομοθετικών μέτρων
- συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές της χώρας και των ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

- έχει διαιτητικές αρμοδιότητες για την επίλυση διαφορών μεταξύ των τηλεπικοινωνιακών οργανισμών, οργανισμών ταχυδρομικών υπηρεσιών ή μεταξύ αυτών και του Δημοσίου, χρηστών και ιδιωτών.

Κατά την άσκηση των ανωτέρω αρμοδιοτήτων της, η ΕΕΤΤ δύναται να προβαίνει στην έκδοση κανονιστικών ή ατομικών πράξεων, οι οποίες δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2.2.5 ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

Η επιτροπή κεφαλαιαγοράς είναι αρμόδια για την εποπτεία της εφαρμογής των διατάξεων της νομοθεσίας για την κεφαλαιαγορά. Η επιτροπή κεφαλαιαγοράς, αποτελεί ΝΠΔΔ με ίσους πόρους, λειτουργεί αποκλειστικά χάρη του δημοσίου συμφέροντος και απολαμβάνει λειτουργικής ανεξαρτησίας και διοικητικής αυτοτέλειας. Η λειτουργία της δεν βαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό, οι δε πόροι της προέρχονται από εισφορές που βαρύνουν τους εποπτευόμενους φορείς.

Ο προϋπολογισμός της Επιτροπής συντάσσεται από το Διοικητικό Συμβούλιο και εγκρίνεται από τον Υπουργό Οικονομικών. Τα μέλη του διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής απολαμβάνουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας, δεσμευόμενα μόνο από το νόμο και την έκθεση πεπραγμένων στον Πρόεδρο της Βουλής και στον Υπουργό Οικονομικών.

Στόχος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς αποτελεί η διασφάλιση της ακεραιότητας της αγοράς, η προστασία του επενδυτικού κοινού και η προώθηση της διαφάνειας. Στους εποπτευόμενους φορείς από την Επιτροπή περιλαμβάνονται οι Ανώνυμες Χρηματιστηριακές Εταιρίες, οι Ανώνυμες Εταιρίες Επενδυτικών Υπηρεσιών, οι Ανώνυμες Εταιρίες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων, οι Ανώνυμες Εταιρίες Ακίνητης Περιουσίας, οι Ανώνυμες Εταιρίες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου και η Ανώνυμη Εταιρία Επενδυτικής Διαμεσολάβησης.

Οι εισηγμένες εταιρίες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών εποπτεύονται επίσης από την Επιτροπή ως προς την τήρηση της χρηματιστηριακής νομοθεσίας, αναφορικά με τα θέματα νομιμότητας των πράξεων που συνδέονται με την προστασία των επενδυτών. Τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων και τα διευθυντικά στελέχη όλων των προαναφερόμενων φορέων, υπόκεινται σε εποπτικές υποχρεώσεις προς την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Στους εποπτευόμενους φορείς περιλαμβάνονται επίσης οι οργανωμένες αγορές και οι φορείς εκκαθάρισης όπως η αγορά αξιών χρηματιστηρίου, η αγορά παραγώγων αλλά και τα

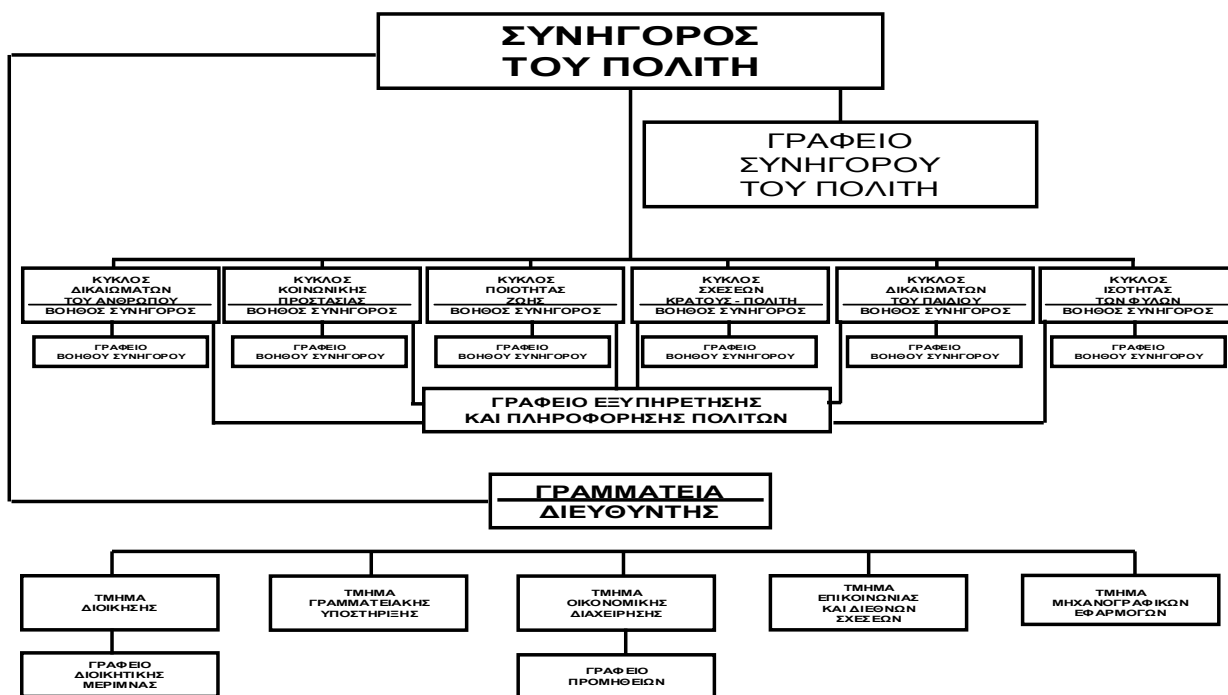
συστήματα αποζημίωσης επενδυτών και διασφάλισης συναλλαγών, όπως το Συνεγγυητικό Κεφάλαιο και το Επικουρικό Κεφάλαιο.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς είναι αρμόδια για την έγκριση ενημερωτικών δελτίων, όσον αφορά στις ανάγκες πληροφόρησης του επενδυτικού κοινού κατά τη διενέργεια δημοσίων προσφορών και την εισαγωγή κινητών αξιών σε οργανωμένη αγορά. Η επιτροπή έχει αρμοδιότητα να επιβάλλει διοικητικές κυρώσεις (επίπληξη, χρηματικό πρόστιμο, αναστολή λειτουργίας, αφαίρεση αδείας), σε εποπτευόμενα νομικά ή φυσικά πρόσωπα, που παραβαίνουν τη νομοθεσία της κεφαλαιαγοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

3.1 ΣΧΗΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Η αποτελεσματική λειτουργία του Συνηγόρου του Πολίτη προϋποθέτει οργανωτικό πλαίσιο ικανό να ανταποκρίνεται στις κατευθυντήριες γραμμές που έχει χαράξει ο νομοθέτης και να παρέχει τις καλύτερες δυνατές συνθήκες υποστήριξης του έργου του. Η δομή της Αρχής εξειδικεύεται λεπτομερώς στον Κανονισμό Λειτουργίας της (ΠΔ 273/1999) και απεικονίζεται σχηματικά στο Διάγραμμα 1.



Διάγραμμα 1

Τίτλος : Οργανωτική δομή του Συνηγόρου του Πολίτη

Πηγή: Ο Συνήγορος του Πολίτη, Ετήσια έκθεση 2008, σελ 15.

3.2 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΩΣ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Ο ΣτΠ προΐσταται της Αρχής, κατευθύνει και συντονίζει το έργο της για την καλύτερη εκπλήρωση της αποστολής της. Ο ΣτΠ μετά την παραίτηση του κ. Γιώργου Καμίνη, λειτουργεί υπό αναπλήρωση από τη Βοηθό Συνηγόρου Κα Καλλιόπη Σπανού, καθηγήτρια Διοικητικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Ο ΣτΠ ιδίως :

- συντονίζει το έργο των Βοηθών Συνηγόρων
- εποπτεύει, κατευθύνει και αξιολογεί τους ειδικούς επιστήμονες καθώς και το προσωπικό της Γραμματείας
- τοποθετεί τους ειδικούς επιστήμονες και βοηθούς επιστήμονες στους Κύκλους δραστηριότητας και το `λοιπό προσωπικό στα τμήματα και γραφεία της Γραμματείας καθώς και μετακινεί αυτούς από κύκλο σε κύκλο και από τμήμα σε τμήμα.
- συγκροτεί επιτροπές, ομάδες εργασίας και έργου με αντικείμενο την εκτελέσει μελετών και έργων, σχετικών με την αποστολή της Αρχής.
- αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού της Αρχής και προσδιορίζει τις απαιτήσεις κατά του δημοσίου.

Ο ΣτΠ είναι ο πειθαρχικός προϊστάμενος του επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού και μπορεί να επιβάλει ποινή επίπληξης ή προστίμου ίσου προς τις αποδοχές ενός μηνός. Ως πειθαρχικός προϊστάμενος έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από τον Υπαλληλικό Κώδικα για το μόνιμο προσωπικό και το ιδιωτικού δικαίου προσωπικό.

Οι Βοηθοί Συνήγοροι επικουρούν το Συνήγορο στο έργο του, προΐστανται στον κύκλο δραστηριότητας που του έχει ορίσει ως υπευθύνους, κατευθύνουν και συντονίζουν το έργο του κύκλου καθώς και ειδικότερα έργα που τους αναθέτει ο ΣτΠ. Εποπτεύουν, κατευθύνουν και αξιολογούν τους ειδικούς και βοηθούς επιστήμονες του κύκλου τους.

Οι ειδικοί επιστήμονες διεξάγουν τις έρευνες που τους ανατίθενται, καθώς και κάθε άλλη σχετική εργασία που τους αναθέτει ο ΣτΠ και ο Βοηθός Συνήγορος του κύκλου δραστηριότητας στον οποίο είναι τοποθετημένοι.

Οι Βοηθοί επιστήμονες επικουρούν και συνεργάζονται με τους ειδικούς επιστήμονες για την καλύτερη εκτέλεση του έργου του κύκλου δραστηριότητας στον οποίο είναι τοποθετημένοι και εκτελούν κάθε εργασία που τους ανατίθεται από το ΣτΠ ή το Βοηθό Συνήγορο του κύκλου τους ή τους ειδικούς επιστήμονες με τους οποίους συνεργάζονται.

3.3 ΤΟΜΕΙΣ – ΚΥΚΛΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Το έργο της αρχής κατανέμεται σε έξι τομείς / κύκλους δραστηριοτήτων, καθένας από τους οποίους έχει συγκεκριμένο αντικείμενο και εποπτεύεται από έναν. Ο ΣτΠ αναθέτει σε Βοηθούς Συνηγόρους την εκτέλεση καθηκόντων του Συνηγόρου για το παιδί, καθώς και την παρακολούθηση της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης

Ανδρών και γυναικών, κατά την πρώτη παράγραφο του άρθρου αυτού¹⁵. Οι υφιστάμενοι έξι Κύκλοι δραστηριότητας είναι οι εξής:

- Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, με υπεύθυνο τον Βοηθό Συνήγορο Ανδρέα Τάκη
- Κοινωνικής Προστασίας, με υπεύθυνη τη Βοηθό Συνήγορο Πατρίνα Παπαρηγοπούλου η οποία έχει ορισθεί και υπεύθυνη του Συνηγόρου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Ποιότητας Ζωής, με υπεύθυνη τη Βοηθό Συνήγορο Χρύσα Χατζή
- Σχέσεων Κράτους – Πολίτη, με υπεύθυνη τη Βοηθό Συνήγορο Καλλιόπη Σπανού
- Δικαιωμάτων του Παιδιού, με υπεύθυνο τον Βοηθό Συνήγορο Γιώργο Μόσχο.
- Ισότητα των φύλων, με υπεύθυνη τη Βοηθό Συνήγορο Ματίνα Γιαννακούρου.

Για τη γραμματειακή, διοικητική και επικοινωνιακή υποστήριξη των Βοηθών Συνηγόρων λειτουργεί σε κάθε Κύκλο, γραφείο Βοηθού Συνηγόρου. Οι ειδικοί επιστήμονες και οι βοηθοί επιστήμονες που στελεχώνουν την Αρχή κατανέμονται από τον στο στους έξι Κύκλους δραστηριοτήτων.

Κάθε Κύκλος αναλαμβάνει την έρευνα υποθέσεων που υπάγονται στην αρμοδιότητά του. Οι Κύκλοι συνεργάζονται μεταξύ τους για τις υποθέσεις που αφορούν περισσότερους από έναν Κύκλο.

¹⁵ Σύμφωνα με τη παράγρ. 2 του άρθρου 1 του Ν. 3094/2003, όπως αυτή αντικαταστάθηκε δυνάμει των διατάξεων της παραγρ. 3 του άρθρου 13 του ν. 3488/2006, "Ο Συνήγορος του Πολίτη επικουρείται από έξι (6) Βοηθούς συνηγόρους.

3.3.1 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑ ΚΥΚΛΟ

Στα βασικά τους σημεία η δραστηριότητα των έξι κύκλων του ΣτΠ μπορεί να αποδοθεί συνοπτικά ως εξής¹⁶ :

ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επιλαμβάνεται υποθέσεων, το αντικείμενο των οποίων συνδέεται με την άσκηση ατομικών, πολιτικών ή κοινωνικών δικαιωμάτων (άρθρο2, παράγρ. 1,ΠΔ 273/99) που κατοχυρώνονται στο Σύνταγμα, σε νομοθετικά κείμενα ή σε διεθνείς συμβάσεις που έχουν ενσωματωθεί στο εσωτερικό δίκαιο.

Οι υποθέσεις που ερευνώνται καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα της δημόσιας διοίκησης, κυρίως δε αφορούν:

- προσβολές της θρησκευτικής ελευθερίας ή της αξίας του ανθρώπου
- προσβολές της προσωπικής ελευθερίας από αστυνομικές ή άλλες διοικητικές αρχές
- διακρίσεις με βάση την ιθαγένεια ή την εθνική καταγωγή
- προβλήματα στη χορήγηση αδειών εισόδου και παραμονής αλλοδαπών
- παραβιάσεις της αρχής της αξιοκρατίας κατά τη διαδικασία επιλογής προσωπικού από δημόσιους φορείς, εφόσον αυτό δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του ΑΣΕΠ ή εισαγωγής σε εκπαιδευτικούς οργανισμούς
- παραλήψεις κατοχύρωσης επαγγελματικών δικαιωμάτων
- προσβολές του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας με την άρνηση δημοσίων αρχών να εφαρμόσουν τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις.

Ειδικά ότι αφορά στις προσβολές των δικαιωμάτων του ανθρώπου από τη δημόσια διοίκηση, η συνολική αντίληψη που προκύπτει από την επεξεργασία των αναφορών μπορεί να κωδικοποιηθεί στο τετράπτυχο : αυθαιρεσία – αδιαφορία – μεροληψία – ατιμωρησία, το οποίο μάλιστα αναπτύσσει τις ακραίες συνέπειές του όταν εφαρμόζεται σε βάρος ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

¹⁶ Ο Συνήγορος του Πολίτη , Ετήσια έκθεση 1999, σελ. 14 Αθήνα : Εθνικό τυπογραφείο

Διαπιστώθηκε ότι συχνά η δημόσια διοίκηση επικαλείται αυθαίρετα το δημόσιο συμφέρον, προκειμένου να επιβάλει περιορισμούς σε ατομικά δικαιώματα, ή αδρανή παράνομα, όταν ανακύπτει η συνταγματική της υποχρέωση να προστατεύσει τα ανθρώπινα δικαιώματα. Εντοπίστηκαν επίσης περιπτώσεις μεροληψίας υπέρ των συντεχνιακών συμφερόντων ορισμένων κοινωνικών ομάδων. Τα φαινόμενα αυτά δεν θα εκλείψουν όσο αδρανούν οι κυρωτικοί μηχανισμοί που η ίδια η διοίκηση διαθέτει.

Η επεξεργασία των υποθέσεων που αφορούν μέλη ομάδων του πληθυσμού τα οποία δεν ανταποκρίνονται στα κυρίαρχα θρησκευτικά, εθνικά ή φυλετικά στερεότυπα οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η διοίκηση, αναπαράγοντας τα πιο καθυστερημένα ανακλαστικά της κοινωνίας μας, συχνά δείχνει το χειρότερο πρόσωπό της όταν καλείται να συναλλαγή με μέλη αυτών των ομάδων.

Τέλος, ο βαθμός συνεργασίας της δημόσιας διοίκησης με τον Κύκλο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ποικίλλει. Παρουσιάστηκαν φαινόμενα άριστης συνεργασίας με πολλές δημόσιες υπηρεσίες. Δεν έλειψαν, ωστόσο, και περιπτώσεις όπου η συνεργασία υπήρξε προβληματική.

- η απλούστευση και η συστηματοποίηση της νομοθεσίας στους τομείς της κοινωνικής ασφάλισης, της υγείας και της πρόνοιας
- η βελτίωση της ποιότητας των νέων προτεινόμενων ρυθμίσεων από τη διοίκηση, με συμμετοχή όχι μόνο των ενδιαφερόμενων ομάδων αλλά και των θεσμών που έχουν γνώση των προβλημάτων από την καθημερινή τους πρακτική
- η αντικατάσταση, κατά το δυνατόν, της γραφειοκρατικής οργάνωσης και λειτουργίας των φορέων της διοίκησης, με σκοπό την ποιοτική προσφορά υπηρεσιών στους πολίτες
- η αλλαγή της στάσης και της συμπεριφοράς των υπαλλήλων της διοίκησης απέναντι στα στελέχη της Αρχής.

Οι θεματικές κατηγορίες των αναφορών του Κύκλου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου είναι οι εξής:

- νομιμότητα εισόδου και παραμονής αλλοδαπών
- ανώτατη και ανώτερη εκπαίδευση
- αστική ευθύνη
- ιθαγένεια

- προσωπική ελευθερία
- ακρόαση, αναφορά και άλλα δικαιώματα στο πλαίσιο διοικητικών διαδικασιών
- δικαιώματα εργασίας
- δικαιώματα μελών μειονοτήτων
- ελευθερία θρησκείας, γνώμης και πεποιθήσεων

ΚΥΚΛΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Ο Κύκλος κοινωνικής προστασίας ασχολείται με υποθέσεις, το αντικείμενο του οποίου αφορά κυρίως στην άσκηση των κοινωνικών δικαιωμάτων των πολιτών και διαμεσολαβεί σε περιπτώσεις κακοδιοίκησης ή παραβίασης της νομιμότητας από τα όργανα της διοίκησης. Στον κύκλο αυτόν δραστηριοποιείται και ο Συνήγορος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ο οποίος θεσπίστηκε με το Ν. 3293/2004 και παρέχει τις υπηρεσίες του σε όλους τους πολίτες, χρήστες των δημοσίων υπηρεσιών υγείας. Ενδεικτικά μπορεί να αναφερθεί ότι στις αρμοδιότητες του Κύκλου, υπάγονται υποθέσεις που συνδέονται με θέματα κοινωνικής ασφάλισης, υγείας, πρόνοιας, δημόσιας υγιεινής, δικαιωμάτων των ασθενών και των ατόμων με ειδικές ανάγκες, όπως επίσης αιτήματα που αναφέρονται στην προστασία της μητρότητας, της παιδικής και τρίτης ηλικίας.

Συνεπώς στον Κύκλο Κοινωνικής Προστασίας μπορεί να προσφύγει κάθε πολίτης που αντιμετωπίζει πρόβλημα στην επαφή του με τις αντίστοιχες δημόσιες υπηρεσίες και συγκεκριμένα Έλληνες πολίτες, αλλοδαποί, ομογενείς, επαναπατρισθέντες και μετανάστες. Οι υποθέσεις του Κύκλου Κοινωνικής Προστασίας διατρέχουν κυρίως τον χώρο της διοίκησης. Αφορούν το αντικείμενο δραστηριότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υγείας και Πρόνοιας καθώς και των φορέων που εποπτεύονται από αυτά. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσονται ασφαλιστικοί οργανισμοί και ταμεία, νοσοκομεία, ο ΟΑΕΔ καθώς και οποιοσδήποτε φορέας συνδέεται με τη θεματική του Κύκλου.

Δεδομένο όμως ότι στη διοικητική εποπτεία των Υπουργείων Οικονομικών, Εθνικής Άμυνας κ.α., υπάγονται φορείς της κύριας και επικουρικής ασφάλισης, καθώς και διευθύνσεις υγείας και πρόνοιας, η δράση του Κύκλου επεκτείνεται και σε αυτά.

Με κριτήριο τη θεματική των αναφορών οι κατηγορίες του Κύκλου Κοινωνικής Προστασίας, είναι η εξής:

- κοινωνική ασφάλιση

- υγεία
- προστασία ανέργων
- προστασία ΑμεΑ
- πρόνοια
- άλλα θέματα

Ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας διαπίστωσε ότι τα κυριότερα προβλήματα διοικητικής δράσης συνδέονται με τα φαινόμενα κακοδιοίκησης στα οποία κυριαρχεί η καθυστέρηση στην έκδοση συνταξιοδοτικών αποφάσεων, η ελλιπής ή ανύπαρκτη πληροφόρηση των δικαιούχων και η απουσία ή καθυστέρηση στη παροχή απάντησης προς τους πολίτες. Εκτός αυτών η έρευνα των αναφορών επέδειξε ότι σε μεγάλο βαθμό περιπτώσεων παραβιάζεται η αρχή της χρηστής διοίκησης καθώς και η αρχή της νομιμότητας.

Για υποθέσεις που παρουσίασαν γενικότερο ενδιαφέρον, είτε με κριτήριο είτε με ποιοτικό, ο Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας διατύπωσε νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις για τη ρύθμιση των σχετικών θεμάτων, που απευθύνονται στα καθ' ύλην αρμόδια υπουργεία.

Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει από την εμπειρία λειτουργίας του Κύκλου Κοινωνικής Προστασίας του ΣτΠ, είναι ότι η διοίκηση και ειδικότερα στα κοινωνικά θέματα, πάσχει και έχει ανάγκη θεραπείας. Για το σκοπό αυτό πρέπει :

α) να γίνει απλούστευση και συστηματοποίηση της νομοθεσίας στους τομείς κοινωνικής ασφάλισης, της υγείας και της πρόνοιας

β) η βελτίωση της ποιότητας των νέων προτεινόμενων ρυθμίσεων από τη διοίκηση, με συμμετοχή όχι μόνο των ενδιαφερόμενων ομάδων αλλά και των θεσμών που έχουν γνώση των προβλημάτων από την καθημερινή πρακτική

γ) η αντικατάσταση κατά το δυνατόν της γραφειοκρατικής οργάνωσης και λειτουργίας των φορέων της διοίκησης, με σκοπό την ποιοτική προσφορά υπηρεσιών στους πολίτες.

δ) αλλαγή της στάσης συμπεριφοράς των υπαλλήλων της δημόσιας διοίκησης απέναντι στην Αρχή.

Η δράση του ΣτΠ καθορίστηκε από την ενδυνάμωση των παρεμβάσεων του για τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας, την εμπέδωση και διασφάλιση των δικαιωμάτων των ασθενών και των επαγγελματιών υγείας. Ταυτόχρονα σημαντική εξακολουθεί να είναι η δράση του.

ΚΥΚΛΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

Στις αρμοδιότητες του Κύκλου Ποιότητας Ζωής εντάσσονται ζητήματα χωροταξίας, πολεοδομίας, δημοσίων έργων, πολιτισμού και περιβάλλοντος. Παράλληλα ο Κύκλος εξετάζει παρεπιπτόντως και θέματα που εστιάζονται σε ζητήματα διοικητικής διαφάνειας, πληροφόρησης και επικοινωνίας των πολιτών με τη διοίκηση. Η συνεργασία της Αρχής με τις δημόσιες και τις υπαγόμενες σε αυτές υπηρεσίες που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Κύκλου (πχ ΥΠΕΧΩΔΕ, πολεοδομικά γραφεία δήμων και νομαρχιών, δασαρχεία), υπήρξε ιδιαίτερα προβληματική, με αποτέλεσμα την παρατήρηση στασιμότητας στην πρόοδο χειρισμού των αναφορών. Στον Κύκλο Ποιότητας Ζωής καταγράφονται η δυσχέρεια αναίρεσης ήδη παγιωμένων καταστάσεων παρανομίας ή διατήρησης οι οποίες εξακολουθούν να υφίστανται ακόμα και σε περιπτώσεις δικαστικών αποφάσεων με αντίθετο περιεχόμενο. Οι θεματικές κατηγορίες των αναφορών του Κύκλου Ποιότητας Ζωής, είναι οι εξής:

- οικιστικό περιβάλλον
- πολιτιστικό περιβάλλον
- φυσικό περιβάλλον
- κτηματολόγιο και θέματα ιδιοκτησίας
- δεσμεύσεις ιδιοκτησίας
- άδειες επιχειρήσεων από ΟΤΑ (καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος κ.α.)
- δημόσια έργα
- συγκοινωνιακά θέματα
- διαφημιστικές πινακίδες
- αποκατάσταση ζημιών και συναφείς αποζημιώσεις
- σύνδεση με δίκτυα κοινής ωφέλειας
- άλλες περιπτώσεις

ΚΥΚΛΟΣ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΡΑΤΟΥΣ-ΠΟΛΙΤΗ

Το θεματικό αντικείμενο του Κύκλου Σχέσεων Κράτους-Πολίτη, όπως ορίζεται από το ΠΔ 273/99, καλύπτει ζητήματα πληροφόρησης και επικοινωνίας, ποιότητας παρεχομένων υπηρεσιών, κακοδιοίκησης που αφορούν σε ΟΤΑ, ΔΕΚΟ καθώς και σε φορείς σχετικούς με

το σύστημα μεταφορών και επικοινωνιών, με την εργασία, τη βιομηχανία, την ενέργεια, τις φορολογικές υπηρεσίες, τα τελωνεία, τα δημοσιονομικά θέματα, το εμπόριο και τις κρατικές προμήθειες, τη γεωργία και την αγροτική πολιτική, καθώς και την παιδεία. Ο Κύκλος Σχέσεων Κράτους-Πολίτη δέχεται επομένως αναφορές για όλους τους τομείς της αρμοδιότητας του ΣτΠ και για κάθε μορφή κακοδιοίκησης.

Η επεξεργασία των υποβαλλόμενων αναφορών αναδεικνύει τις ποικίλες μορφές κακοδιοίκησης, με τις οποίες ο Κύκλος έρχεται αντιμέτωπος. Προέχουσα θέση κατέχει η καθυστέρηση ή η άρνηση των δημοσίων υπηρεσιών να απαντήσουν σε αιτήματα των πολιτών και να τους παράσχουν τις πληροφορίες που αυτοί ζητούν.

Εντοπίζονται επιπλέον φαινόμενα όπως η ευθεία παράβαση κανόνων δικαίου, η μη εκπλήρωση υποχρέωσης που προκύπτει από σύμβαση, η παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας αλλά και η μη εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις ο Κύκλος Σχέσεων Κράτους-Πολίτη, κατά τη μεσολάβησή του, συστήνει προς τη διοίκηση τη πιστή εφαρμογή των γενικών αρχών του διοικητικού δικαίου: της επιείκειας, της διαφάνειας και της νομιμότητας.

Χρήσιμα συμπεράσματα μπορεί να συναγάγει κανείς από την επεξεργασία στοιχείων που αναδεικνύουν τη συγκέντρωση συγκεκριμένων μορφών κακοδιοίκησης σε ομοειδείς εμπλεκόμενους φορείς. Για παράδειγμα, για το σύνολο των αναφορών που αφορούν τις υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών και από τη μελέτη του φαινομένου της κακοδιοίκησης στους παραπάνω φορείς προκύπτει η ύπαρξη δυσλειτουργίας στην καθημερινή κοινωνία των υπηρεσιών αυτών με τους συναλλασσόμενους πολίτες, η οποία εξηγείται από τον εισπρακτικό κυρίως ρόλο των ΔΟΥ και τη νοοτροπία της μη φιλικής αντιμετώπισης των φορολογουμένων, που έχει καλλιεργηθεί στους υπαλλήλους τους. Ανάλογη εικόνα παρουσιάζουν και οι ΟΤΑ, οι οποίοι σε μεγάλο ποσοστό αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους και προβαίνουν σε αυθαιρεσίες, παραβαίνοντας την αρχή της νομιμότητας.

Κατά το μεγαλύτερο μέρος της, η μεσολαβητική λειτουργία του Κύκλου Σχέσεων Κράτους-Πολίτη συνδύασε τη γραπτή με την τηλεφωνική επικοινωνία. Ένα μικρό ποσοστό υποθέσεων που αφορούσαν λιγότερα σύνθετα φαινόμενα κακοδιοίκησης και οφείλονταν κατά πολύ σε αμέλεια της εμπλεκόμενης υπηρεσίας επιλύθηκαν μόνο με τηλεφωνική επικοινωνία. Χαρακτηριστικό των περιπτώσεων αυτών υπήρξε η άψογη συνεργασία του αρμόδιου υπάλληλου με το χειριστή – επιστήμονα για την αποκατάσταση της νομιμότητας. Σε πολλές περιπτώσεις αντίθετα, ήταν απαραίτητη, για τη διευκόλυνση της επίλυσης της υπόθεσης, η επίσκεψη του χειριστή – επιστήμονα στην εμπλεκόμενη υπηρεσία. Η προσωπική επαφή με

τον αρμόδιο υπάλληλο αποδεικνύεται ιδιαίτερα σημαντικό εργαλείο για το σχηματισμό πραγματικής εικόνας του τρόπου λειτουργίας της εμπλεκόμενης υπηρεσίας και διευκολύνει σημαντικά την επίλυση πολλών υποθέσεων.

Γενικά, η εμπειρία του Κύκλου Σχέσεων Κράτους-Πολίτη, οδηγεί σε δύο κύρια συμπεράσματα. Το πρώτο είναι ότι οι αναφορές που αφορούν τον Κύκλο ακολουθούν έντονα αυξητικές τάσεις. Το δεύτερο γενικό συμπέρασμα που προκύπτει αβίαστα είναι ότι η προϊούσα εξοικείωση του Κύκλου με ποικίλες νομικές ρυθμίσεις και με διαφορετικές στη δομή τους δημόσιες υπηρεσίες, συνεισφέρει ουσιαστικά στην ταχύτερη επίλυση των υποθέσεων και κυρίως στη συναγωγή συμπερασμάτων που αναβαθμίζουν ουσιαστικά την ικανότητα του Κύκλου να διαμορφώνει ολοένα και πιο ρεαλιστικές και αποτελεσματικές θεσμικές προτάσεις για νομοθετικές ρυθμίσεις ή διοικητικές παρεμβάσεις που μπορούν να υποβληθούν στη διοίκηση.

Οι θεματικές κατηγορίες των αναφορών του Κύκλου Σχέσεων Κράτους-Πολίτη, είναι οι εξής :

- παροχή υπηρεσιών και ευθύνη του δημοσίου
- επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας – ΔΕΥΑ
- φορολογία
- κακοδιοίκηση Α΄ και Β΄ βαθμού
- προσλήψεις (εκτός ΑΣΕΠ) – συμβάσεις μίσθωσης έργου
- επιβολή προστίμων από παραβάσεις του ΚΟΚ
- μεταφορές – επικοινωνίες
- γεωργία – αγροτική πολιτική
- εργασία – απασχόληση
- δάνεια – εργατικές κατοικίες
- παιδεία (εκπαίδευση – κατάρτιση – επιμόρφωση).

ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού έχει αναλάβει από το 2003 την άσκηση των καθηκόντων του Συνηγόρου του Παιδιού στο πλαίσιο της ανεξάρτητης Αρχής του ΣτΠ.

Η αποστολή του Συνηγόρου του Παιδιού, σύμφωνα με τις προβλέψεις του Ν. 3094/2003, συνίσταται στην προάσπιση και την προαγωγή των δικαιωμάτων των παιδιών, δηλαδή όλων των προσώπων που δεν έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους¹⁷. Κατά τη διάρκεια του 2010 η δράση του Συνηγόρου του Παιδιού εδραιώθηκε και έγινε ευρύτερα γνωστή μέσα από ιδιαίτερης σημασίας δημόσιες παρεμβάσεις.

Ο Συνήγορος του Παιδιού εμφανίζει την ιδιαιτερότητα ότι η αρμοδιότητά του, με βάση το νόμο, εκτείνεται στο πεδίο όλων των δικαιωμάτων του παιδιού τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Ωστόσο, η θεσμική του παρέμβαση αφορά κυρίως στις ευθύνες της πολιτείας απέναντι στα παιδιά, στο πλαίσιο της εφαρμογής του Συντάγματος, της Διεθνούς Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού και της εθνικής νομοθεσίας.

Τόσο κατά την εξέταση συγκεκριμένων υποθέσεων παραβιάσεων δικαιωμάτων ανηλίκων όσο και στο πλαίσιο ευρύτερων πρωτοβουλιών του για την παρακολούθηση της εφαρμογής των δικαιωμάτων αυτών, ο Συνήγορος του Παιδιού έχει εντοπίσει κάποια κρίσιμα σημεία στο σχεδιασμό, στην οργάνωση και στην υλοποίηση ενεργειών της διοίκησης για τα παιδιά και έχει διατυπώσει θεσμικές προτάσεις για το σεβασμό και την εφαρμογή των διεθνώς αναγνωρισμένων δικαιωμάτων των ανηλίκων.

Προκειμένου να διαμορφώσει την καλύτερη δυνατή γνώση στο πεδίο της εφαρμογής των δικαιωμάτων του παιδιού και λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι ανήλικοι δεν προσφεύγουν με την ίδια ευκολία στον ΣτΠ όσο οι ενήλικοι πολίτες, ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού διοργανώνει μεγάλο αριθμό επισκέψεων σε σχολεία, ιδρύματα και υπηρεσίες για παιδιά. Επικοινωνεί με τα παιδιά και με τους επαγγελματίες που εργάζονται μαζί τους και καταγράφει τις απόψεις και τις ανάγκες τους, μετά την άμεση αντίληψη που αποκτά από τους χώρους αυτούς. Ο Συνήγορος του Παιδιού έχει επίσης μία ιδιαίτερη αποστολή σε σχέση με την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, εισηγούμενος θεσμικές αλλαγές, αλλά και επιχειρώντας να επηρεάσει τη στάση και τις αντιλήψεις των πολιτών. Για τον λόγο αυτόν, πολλές από τις δράσεις που αφορούν στην ενημέρωση και στην ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με τις ευθύνες τους απέναντι στα ανήλικα μέλη της κοινωνία, με έμφαση σε αυτά που είναι περισσότερο ευάλωτα ή βρίσκονται σε επισφαλή θέση.

Θεματικές κατηγορίες του Κύκλου είναι οι εξής:

¹⁷ Ο Συνήγορος του Πολίτη, Ετήσια έκθεση 2006, σελ. 193.

- εκπαίδευση
- υγεία – πρόνοια, ασφάλεια, κοινωνική ασφάλιση ανηλίκων
- οικογένεια – υποκατάστατη φροντίδα
- υποδοχή αλλοδαπών και προσφύγων
- ταυτότητα
- κακοποίηση – εκμετάλλευση
- κοινωνική συμμετοχή – ψυχαγωγία
- επίπεδο ζωής και διαβίωσης
- επικοινωνία – το παιδί ως καταναλωτής
- δικαιοσύνη – καταστολή – πρόληψη

ΚΥΚΛΟΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Τον Μάιο του 2008 συστάθηκε στον ΣτΠ ένας νέος Κύκλος δραστηριότητας, ο Κύκλος Ισότητας των Φύλων, ο οποίος είναι επιφορτισμένος να παρακολουθεί αν και πως εφαρμόζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης. Εκτοτε ο ΣτΠ χειρίζεται υποθέσεις με αντικείμενο τις διακρίσεις λόγω φύλου ή οικογενειακής κατάστασης, που εκδηλώνονται κατά την πρόσβαση στην απασχόληση, σε οποιαδήποτε σχέση εργασίας στον ιδιωτικό, δημόσιο ή ευρύτερο δημόσιο τομέα, στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατά την άσκηση ελευθέριου επαγγέλματος. Η οδηγία¹⁸ επιβάλλει σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ να ορίσει ανεξάρτητο φορέα που θα παρέχει συνδρομή στα θύματα των διακρίσεων, θα διεξάγει έρευνα για την εφαρμογή της αρχής ίσης μεταχείρισης και θα δημοσιεύει εκθέσεις οι οποίες θα περιλαμβάνουν και εισηγήσεις μέτρων για την εξάλειψη των διακρίσεων λόγω φύλου.

Στο πλαίσιο της ειδικής αυτής αρμοδιότητας, εξετάζονται αναφορές για παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών αφενός από το δημόσιο, όταν αυτό ενεργεί είτε ως εργοδότης είτε ως φορέας παροχών προς τον εργαζόμενο (όπως λ.χ. οι παροχές μητρότητας) και αφετέρου από εργοδότη- φυσικό ή νομικό πρόσωπο- του ιδιωτικού τομέα.

¹⁸ Πρόκειται για ειδική αρμοδιότητα, η οποία ανατέθηκε στον ΣτΠ με τον Ν. 3488/2006, κατ' εφαρμογή της οδηγίας 2002/73/ΕΚ

Δηλαδή, ελέγχονται κατ' εξαίρεση περιπτώσεις διακρίσεων λόγω φύλου που συνδέονται με την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των δημοσίων υπηρεσιών, των ΝΠΔΔ και των ΟΤΑ, καθώς και με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτή. Επίσης διερευνώνται και συμπεριφορές ιδιωτών που συνιστούν άνιση μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών σε εργασιακά θέματα. Εντοπίζονται επομένως ιδιαιτερότητες στη νέα αρμοδιότητα, καθώς αυτή εκτείνεται και σε περιοχές που κατ' αρχήν δεν υπάγονται στο πεδίο ελέγχου του ΣτΠ .

Το νέο διευρυμένο πεδίο δράσης του ΣτΠ αφορά κατ' εξοχήν κοινοτικές έννοιες (πχ άμεση και έμμεση διάκριση, σεξουαλική παρενόχληση, παρενόχληση λόγω φύλου) και προϋποθέτει τη γνώση και την εφαρμογή κανόνων δικαίου, οι οποίοι έχουν κυρίως διαμορφωθεί σταδιακά μέσα από μια δυναμική νομοθεσία της ΕΕ και μια πλούσια και διαρκώς εξελιγμένη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ).

Μέσα από τη νέα αυτή αρμοδιότητα ο ΣτΠ φιλοδοξεί να συμβάλει στην ενιαία και συστηματική ερμηνεία των κοινοτικών εννοιών και επιταγών στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, στην επεξεργασία κατάλληλων μεθοδολογικών εργαλείων μεθόδων διαμεσολάβησης για την αποκατάσταση της ίσης μεταχείρισης. Και εν τέλει στην εμπέδωση μιας κουλτούρας ισότητας στο εργασιακό περιβάλλον.

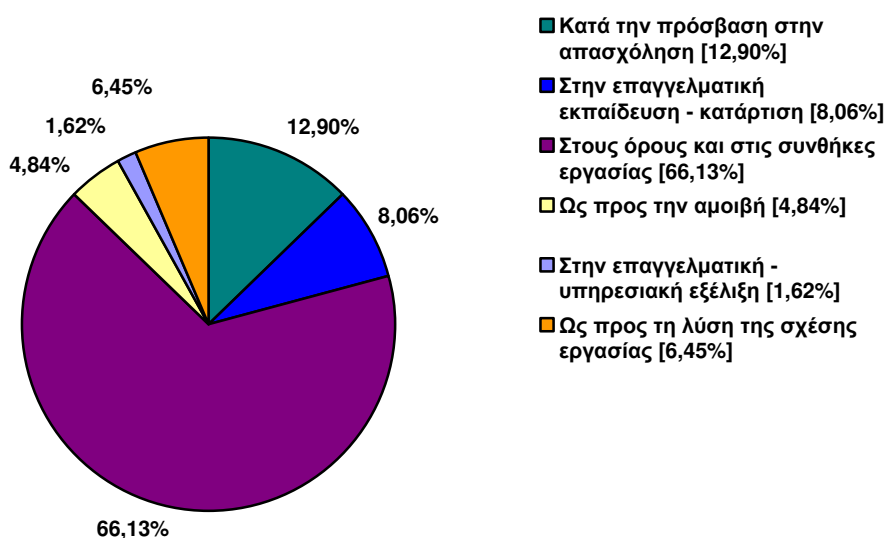
Παρά το γεγονός ότι η αρμοδιότητα αυτή του ανατέθηκε σχετικά πρόσφατα, ο ΣτΠ έχει αρχίσει να δέχεται σε τακτική βάση αναφορές οι οποίες εστιάζονται κυρίως στην άνιση μεταχείριση ανδρών και γυναικών ως προς τους όρους και τις συνθήκες εργασίας. Σε μικρότερο ποσοστό οι αναφορές άπτονται θεμάτων άνισης μεταχείρισης κατά την πρόσβαση στην απασχόληση ή κατά τη λύση της σχέσης εργασίας. Επίσης, πολλές αναφορές αφορούν προβλήματα σχετικά με την καταβολή των παροχών μητρότητας (επιδόματα κυοφορίας-λοχείας από το ΙΚΑ). Αυτές οι παροχές λειτουργούν ως υποκατάστατα του μισθού κατά το χρονικό διάστημα της αποχής από την εργασία επειδή έγινε χρήση της άδειας μητρότητας και εξ αντικειμένου αφορούν μόνο γυναίκες. Τέλος το 1/3 περίπου του συνόλου των αναφορών υποβάλλεται από άνδρες. Οι αναφορές αυτές κυρίως στρέφονται κατά δημοσίων υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου ή των ΟΤΑ, δευτερευόντως δε κατά ιδιωτών.

Σε κάθε περίπτωση προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα ότι αναμένεται αύξηση των σχετικών αναφορών στο άμεσο μέλλον όσο το νέο αντικείμενο δράσης του ΣτΠ γίνεται ευρύτερα γνωστό. Στην προοπτική αυτή αναμένεται να συμβάλλουν:

- Η περαιτέρω στελέχωση του ΣτΠ με επιστήμονες εξειδικευμένους στο συγκεκριμένο αντικείμενο.

- Η προσπάθεια να γίνει ευρύτερα γνωστό το νέο αντικείμενο του ΣτΠ με την έκδοση ενημερωτικού φυλλαδίου για τον πολίτη και ιδίως για τους εργαζόμενους ή για όσους αναζητούν εργασία.
- Η δημιουργία φιλικής προς τον χρήστη ιστοσελίδας στο διαδίκτυο.
- Οι ειδικές δράσεις δημοσιότητας.
- Η προετοιμασία ειδικής ετήσιας έκθεσης για τα ζητήματα εφαρμογής του Ν. 3488/2006.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΑΝΙΣΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΛΩΝ



Γράφημα 1

Τίτλος: Υποθέσεις ανά τομέα άνισης μεταχείρισης του κύκλου ισότητας των φύλλων
Πηγή: Ο Συνήγορος του Πολίτη, Ετήσια έκθεση 2008, σελ 136.

3.4 ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Οι Υπηρεσίες της Αρχής είναι :

- Το γραφείο του ΣτΠ. και τα γραφεία των Βοηθών Συνηγόρων.
- Η Γραμματεία της Αρχής.

3.4.1 ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Της Γραμματείας προΐσταται Διευθυντής. Ως διευθυντής επιλέγεται από το ΣτΠ μόνιμος υπάλληλος κατηγορίας ΠΕ που συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις να κριθεί για προαγωγή στο βαθμό του Διευθυντή.

Η επιλογή του Διευθυντή γίνεται μετά από δημόσια ανακοίνωση σε δύο ημερήσιες εφημερίδες. Με τη δημόσια ανακοίνωση ο ΣτΠ καλεί τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν αίτηση για την επιλογή μέσα σε προθεσμία που ειδικώς ορίζεται στη δημόσια ανακοίνωση και που δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 10 ημέρες. Στη δημόσια ανακοίνωση προσδιορίζονται ο κλάδος ή οι κλάδοι και η τυχόν ειδικότητα στην οποία πρέπει να ανήκουν οι ενδιαφερόμενοι, τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που πρέπει να έχει ο υποψήφιος, καθώς και τα συνυποβαλλόμενα με την αίτηση στοιχεία.

Ο Διευθυντής επιλέγεται για τρία χρόνια και για τον χρόνο αυτό αποσπάται στην Αρχή με απόφαση Του υπουργού Εσωτερικών, Δημοσίας Διοίκησης και Αποκέντρωσης χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου και κατά παρέκκλιση όλων των κειμένων διατάξεων.

ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΙ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕΙΩΝ

- Στα τμήματα Διοίκησης και Οικονομικής Διαχείρισης προΐσταται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού.
- Στο τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης προΐσταται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού.
- Στο τμήμα Μηχανογραφικών Εφαρμογών προΐσταται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Πληροφορικής.
- Στο τμήμα Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων προΐσταται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Επικοινωνίας και αν δεν υπάρχει, του κλάδου ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού που γνωρίζει άριστα μια ξένη γλώσσα.
- Στο γραφείο Προμηθειών προΐσταται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού.
- Στο γραφείο Διοικητικής Μέριμνας προΐσταται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού.

3.4.2 Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Η Γραμματεία της Αρχής λειτουργεί σε επίπεδο διεύθυνσης και συγκροτείται από :

- Τα τμήματα :
 - Διοίκησης
 - Οικονομικής Διαχείρισης
 - Γραμματειακής Υποστήριξης
 - Μηχανογραφικών Εφαρμογών
 - Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων
- Τα γραφεία
- Διοικητικής Μέριμνας
 - Προμηθειών

Το γραφείο Διοικητικής Μέριμνας υπάγεται στο Τμήμα Διοίκησης και το Γραφείο Προμηθειών υπάγεται στο Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης.

Το τμήμα Διοίκησης είναι αρμόδιο για το χειρισμό όλων των θεμάτων υπηρεσιακής κατάστασης του πάσης φύσεως προσωπικού της Αρχής, καθώς και της διοικητικής μέριμνας.

Το γραφείο Διοικητικής Μέριμνας, που υπάγεται στο Τμήμα Διοίκησης, μεριμνά για την ασφάλεια, καθαριότητα και ευταξία των γραφείων της Αρχής.

Το Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης είναι αρμόδιο:

- Για την κατάρτιση, τροποποίηση και εκτέλεση του τακτικού προϋπολογισμού, καθώς και του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων.
- Για την εντολή και εκκαθάριση εντολών αποδοχών και λοιπών απολαβών αποζημιώσεως γενικώς του Συνηγόρου, των Βοηθών Συνηγόρων και του προσωπικού της Αρχής.
- Για τη διαχείριση κάθε δαπάνης, καθώς και τη μέριμνα για την είσπραξη κάθε εσόδου.

Οι αρμοδιότητες του Γραφείου Προμηθειών που υπάγεται στο Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης είναι :

- Η εκτίμηση και καταγραφή των πάσης φύσεως αναγκών της υπηρεσίας σε έπιπλα, μηχανικό εξοπλισμό, γραφική ύλη, είδη καθαριότητας και λοιπά υλικά.
- Η εκτέλεση της πάσης φύσεως προμηθειών.
- Η διαχείριση του υλικού (παραλαβή, καταχώρηση, αποθήκευση, διανομή).
- Η ανάθεση εργασιών και παρακολούθησης εκτελέσεώς τους.
- Η εκποίηση περιουσιακών στοιχείων

Το Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης είναι αρμόδιο :

- Για την τήρηση του πρωτοκόλλου αλληλογραφίας και του ειδικού μητρώου αναφορών.
- Για τη διακίνηση της αλληλογραφίας και την αναπαραγωγή εγγράφων και εντύπων.
- Για τη βεβαίωση της ακρίβειας αντιγράφων ή φωτοαντιγράφων ή δικαιολογητικών, καθώς και τη βεβαίωση του γνήσιου της υπογραφής.

Το Τμήμα Μηχανογραφικών εφαρμογών έχει αρμοδιότητα :

- Το σχεδιασμό, ανάπτυξη και συντήρηση των μηχανογραφικών εφαρμογών
- Την καλή λειτουργία του μηχανογραφικού συστήματος.
- Την συντήρηση του μηχανογραφικού εξοπλισμού.
- Την εν γένει στήριξη ολόκληρου του ηλεκτρονικού συστήματος.

Το Τμήμα Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων έχει αρμοδιότητα :

- Την οργάνωση της επικοινωνίας της Αρχής με τους πολίτες, τους φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, τα ΜΜΕ.
- Τη λειτουργία βιβλιοθήκης.
- Την οργάνωση των διεθνών σχέσεων της Αρχής.
- Φροντίζει για την έκδοση ενημερωτικών εντύπων, καταχωρήσεων στα ΜΜΕ
- Διοργανώνει συναντήσεις και συνέδρια και φροντίζει για τη συμμετοχή των εκπροσώπων της Αρχής σε αντίστοιχα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

3.5 ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ.

Η αποτελεσματική λειτουργία του ΣτΠ προϋποθέτει οργανωτικό πλαίσιο ικανό να ανταποκρίνεται στις κατευθυντήριες γραμμές που έχει χαράξει ο νομοθέτης και παρέχει τις καλύτερες δυνατές συνθήκες υποστήριξης του έργου του. Η δομή της Αρχής εξειδικεύεται λεπτομερώς στον κανονισμό λειτουργίας της και απεικονίζεται σχηματικά στο Διάγραμμα 1. Στις 31-12 2008, το σύνολο των απασχολουμένων συμπεριλαμβανομένων του ΣτΠ και των έξι βοηθών Συνηγόρων, ήταν 192 άτομα (61 άνδρες και 131 γυναίκες). Το σύνολο του επιστημονικού προσωπικού ανέρχεται σε 137 άτομα και του προσωπικού γραμματειακής υποστήριξης σε 48 άτομα. Από το επιστημονικό προσωπικό, 39 άτομα (28,46%) είναι διδάκτορες, κατέχουν τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών και 25 άτομα (18,25%) είναι πτυχιούχοι ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής. Από το διοικητικό προσωπικό 13 άτομα (27,1%) κατέχουν τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών, 12 άτομα (25%) είναι πτυχιούχοι ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, 4 άτομα (8,3%) κατέχουν πτυχίο ΤΕΙ, 17 άτομα (35,45%) κατέχουν τίτλους σπουδών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και 2 άτομα (4,15%) κατέχουν τίτλους υποχρεωτικής εκπαίδευσης

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΣΤΙΣ 31-12-2008
Ειδικοί επιστήμονες (με απόσπαση)	23
Ειδικοί επιστήμονες (με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου)	113
Βοηθοί επιστήμονες (με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου)	1
Προσωπικό γραφείο ΣτΠ και Βοηθών Συνηγόρων)	8
ΔΕ Γραμματέων (με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου)	1
Γραμματεία	39
ΣΥΝΟΛΟ	185

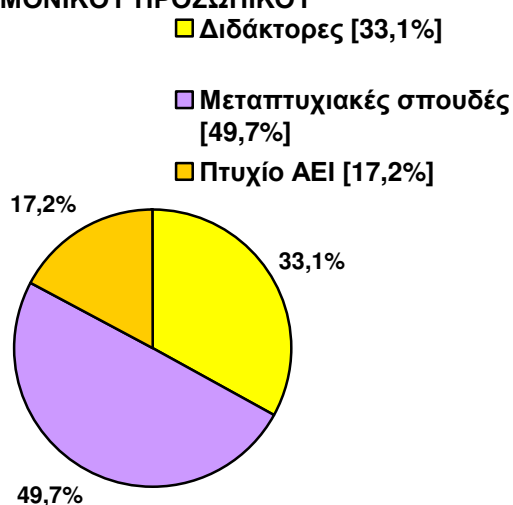
Πίνακας 1

Τίτλος: Στελέχωση της Αρχής "Συνήγορος του Πολίτη".

Πηγή: Ο Συνήγορος του Πολίτη, Ετήσια έκθεση 2008, σελ 17.

Το επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό καλύπτει ευρύ φάσμα επιστημονικών ειδικοτήτων. Μεταξύ όσων κατέχουν βασικό ή μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών από ΑΕΙ περιλαμβάνονται : 77 νομικοί, 13 πολιτικοί επιστήμονες, 11 φιλόλογοι, 9 κοινωνιολόγοι, 11 οικονομολόγοι, 7 αρχαιολόγοι, 6 επιστήμονες πληροφορικής, 4 δημοσιογράφοι, 4 πολεοδόμοι αρχιτέκτονες, 3 ψυχολόγοι, 3 γεωλόγοι, 3 ωκεανογράφοι, 3 χημικοί, 2 πολιτικοί μηχανικοί, 2 παιδαγωγοί, 1 διοικητικός επιστήμονας, 1 επιστήμονας στατιστικής και ασφαλιστικής επιστήμης, 1 γιατρός και 1 τοπογράφος μηχανικός.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ



Γράφημα 2

Τίτλος: Ανάλυση επιπέδου σπουδών του επιστημονικού προσωπικού

Πηγή: Ο Συνήγορος του Πολίτη, Ετήσια έκθεση 2008, σελ 44.

3.6 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ.

3.6.1 ΤΥΠΟΣ, ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Προκειμένου ο ΣτΠ να επιληφθεί μιας υπόθεσης πρέπει η σχετική αναφορά να είναι έγγραφη και ενυπόγραφη. Συντάσσεται είτε σε απλό χαρτί είτε σε ειδικό έντυπο που χορηγείται κατά την επίσκεψη του πολίτη στο Γραφείο Εξυπηρέτησης Πολιτών ή αποστέλλεται σε όποιον το ζητήσει.

Εάν ο πολίτης δεν γνωρίζει γραφή, η αναφορά του συντάσσεται από μέλος του Γραφείου Εξυπηρέτησης Πολιτών. Η υπογραφή μπορεί να αντικατασταθεί με σημάδι που ο ίδιος βάζει στην αναφορά και επικυρώνεται από τον ΣτΠ.

Η αναφορά μπορεί να κατατεθεί από τον ενδιαφερόμενο αυτοπροσώπως στο Γραφείο Εξυπηρέτησης Πολιτών. Μπορεί όμως και να αποσταλεί και με το ταχυδρομείο ή με Fax, προκειμένου να διευκολυνθούν πολίτες οι οποίοι είτε πρόσκαιρα (λόγω ασθένειας, εργασιακών περιορισμών κ.λπ.) είτε μόνιμα (υπερήλικες, ΑμεΑ κ.ά.) αδυνατούν να καταθέσουν αυτοπροσώπως την αναφορά τους¹⁹. Οι αναφορές καταχωρίζονται σε ειδικό μητρώο, μέσω του ειδικού πρωτοκόλλου της Αρχής και στη συνέχεια προωθούνται στον καθ' ύλην αρμόδιο Κύκλο δραστηριοτήτων.

Ο καταστατικός νόμος του ΣτΠ (άρθρο 4, παράγρ.4 του Ν. 3094/2003) προβλέπει ότι η αναφορά πρέπει να υποβληθεί μέσα σε έξι μήνες αφότου ο ενδιαφερόμενος έλαβε γνώση των ενεργειών ή των παραλείψεων της διοίκησης. Ωστόσο, ο ΣτΠ διατηρεί τη διακριτική ευχέρεια να εξετάσει αναφορές που κατατίθενται μετά την παρέλευση εξαμήνου, εφόσον θεωρεί ότι ο πολίτης στερήθηκε, χωρίς δική του ευθύνη, της δυνατότητας να προσφύγει στην Αρχή.

Τέλος, όσον αφορά στην δυνατότητα της Αρχής να διενεργήσει αυτεπάγγελτη έρευνα, για θέματα που έχουν προκαλέσει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στη κοινή γνώμη ο ΣτΠ καθορίζει ποιες υποθέσεις θα ερευνήσει, καθώς και τους λόγους που οδήγησαν στη απόφαση αυτή.

¹⁹ Ο Συνήγορος του Πολίτη (2010) . Θέλω να υποβάλω αναφορά. Βρέθηκε στις 18.12.2010 από την ιστοσελίδα : <http://www.synigoros.gr/contact-submit.him>

3.6.2 ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Η αναφορά που υποβάλει ο πολίτης πρέπει να έχει τα ακόλουθα στοιχεία:

- Τα στοιχεία ταυτότητας του ενδιαφερόμενου. Αυτός πάντως μπορεί να ζητήσει να μην ανακοινωθούν στην εμπλεκόμενη δημόσια υπηρεσία τα προσωπικά του στοιχεία. Εάν όμως η έρευνα της υπόθεσης προϋποθέτει οπωσδήποτε την ανακοίνωση των στοιχείων αυτών, ο ενδιαφερόμενος πολίτης ειδοποιείται προκειμένου να δώσει τη συναίνεση του²⁰.
- Τα στοιχεία της εμπλεκόμενης δημόσιας υπηρεσίας και ενδεχομένως του υπαλλήλου που έχει χειριστεί την υπόθεση.
- Σύντομη και κατά το δυνατόν, ακριβή περιγραφή της υπόθεσης, μαζί με τα σχετικά έγγραφα ή αντίγραφά τους. Μπορεί να ζητηθεί συμπληρωματικά και οποιοδήποτε άλλο απαραίτητο στοιχείο.
- Σύντομη περιγραφή των ενεργειών προς τη διοίκηση στις οποίες ενδεχομένως έχει προβεί ο πολίτης. Η εξέταση της υπόθεσης από τον ΣτΠ δεν αναστέλλεται από την παράλληλη άσκηση διοικητικών προσφυγών, εκτός αν ο πολίτης έχει ασκήσει ενδικοφανή προσφυγή και δεν έχει παρέλθει η προβλεπόμενη χρονική προθεσμία των τριών μηνών προκειμένου να αποφασίσει το αρμόδιο όργανο. Ο ΣτΠ μπορεί πάντως, προτού επιληφθεί της υπόθεσης, να ζητήσει από τον ενδιαφερόμενο να ασκήσει διοικητική προσφυγή.
- Δήλωση για τυχόν εκκρεμοδικία της υπόθεσης. Από το νόμο, η εκκρεμοδικία κωλύει την παρέμβαση του ΣτΠ στη συγκεκριμένη υπόθεση.

²⁰ άρθρο 4 , παράγ. 2 του Ν. 3094/2003, όπως τροποποιήθηκε δυνάμει του άρθρου 12, παράγ. 1 του Ν. 3242/2004

3.6.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Οι αναφορές των πολιτών καταχωρούνται σε ειδικό μητρώο και προωθούνται στον αρμόδιο Κύκλο δραστηριότητας. Αναφορές που δεν ανήκουν στην αρμοδιότητα του ΣτΠ ή που είναι προφανώς αόριστες, αβάσιμες ή ασήμαντες ή που επαναλαμβάνονται κατά τρόπο καταχρηστικό και χωρίς νεότερα στοιχεία, τίθενται στο αρχείο με πράξη του αρμόδιου Βοηθού Συνηγόρου. Σχετικά ενημερώνεται εγγράφως ο ενδιαφερόμενος.

Από τους κύκλους δραστηριότητας αποστέλλεται έγγραφο στον ενδιαφερόμενο, στο οποίο αναφέρεται η λήψη της αναφοράς του, το όνομα και τα στοιχεία επικοινωνίας εκείνου που ανέλαβε την υπόθεσή του. Με το έγγραφο αυτό μπορεί να ζητούνται απαιτούμενα στοιχεία που δεν προσδιορίζονται στην αναφορά του πολίτη.

Τις έρευνες ενεργούν οι ειδικοί επιστήμονες σε συνεργασία με τους βοηθούς επιστήμονες και με την ευθύνη του αντίστοιχου Βοηθού Συνηγόρου που κατανέμει και τις αναφορές.

Με την ανάθεση της υπόθεσης ο ειδικός επιστήμονας επικοινωνεί και εφόσον το κρίνει σκόπιμο και αναγκαίο, επισκέπτεται την υπηρεσία και μελετά επιτόπου την υπόθεση. Συνεργάζεται επίσης με τους ενδιαφερόμενους πολίτες ή τυχόν τρίτους που εμπλέκονται στην εξεταζόμενη υπόθεση. Μετά το πέρας της έρευνας συντάσσεται πόρισμα στο οποίο περιλαμβάνεται η περιγραφή της υπόθεσης, τα στοιχεία που έχουν υποβληθεί ή χρησιμοποιηθεί, οι ενέργειες που έγιναν για την εξέταση της υπόθεσης, οι διαπιστώσεις και οι προτάσεις του. Στο πόρισμα περιλαμβάνεται επίσης και η άποψη της αρμόδιας υπηρεσίας για την υπόθεση. Στις περιπτώσεις απλών υποθέσεων συντάσσεται σημείωμα στο οποίο αναφέρονται συνοπτικά οι ενέργειες που έγιναν και το τελικό αποτέλεσμα, θέση σημειώματος υπέχει και έγγραφο προς τον πολίτη που υπέβαλε την αναφορά εφόσον περιέχει τα απαραίτητα στοιχεία.

Το πόρισμα γνωστοποιείται, κατά περίπτωση, στον καθ' ύλην αρμόδιο υπουργό, στο νομάρχη, δήμαρχο ή στο ανώτατο όργανο διοίκησης, προκειμένου για νομικά πρόσωπα, στις αρμόδιες υπηρεσίες και στον πολίτη που υπέβαλε τη σχετική αναφορά. Στο πόρισμα μπορεί να τάσσεται προθεσμία μέσα στην οποία οι αρμόδιες υπηρεσίες οφείλουν να ενημερώσουν την Αρχή για τις ενέργειές τους σχετικά για την εφαρμογή των προτάσεων ή τους λόγους που δεν επιτρέπουν την αποδοχή τους.

Αν η μη αποδοχή δεν δικαιολογείται επαρκώς, ο ΣτΠ μπορεί να δημοσιοποιήσει την άρνηση εφαρμογής των προτάσεων του²¹. Αν από την έρευνα προκύψει ότι δεν είναι δυνατή η επίλυση του προβλήματος, ενημερώνεται ο ενδιαφερόμενος με ειδικό έγγραφο, στο οποίο εξηγούνται οι λόγοι που κάνουν αδύνατη την επίλυση και αναφέρονται οι ενέργειες που έγιναν.

Όταν μέσα από την έρευνα ευρύτερου αριθμού αναφορών εμφανίζονται κοινά χαρακτηριστικά αναποτελεσματικότητας, κακοδιοίκησης, χαμηλής ποιότητας παρεχομένων προς τον πολίτη υπηρεσιών, ο ΣΤΠ εξετάζει συνολικά με τους αρμόδιους φορείς την επίλυση των διαφορών αυτών, προτείνοντας συγχρόνως άλλες οργανωτικές, λειτουργικές, στον τρόπο παροχής των υπηρεσιών και επικοινωνίας με τους πολίτες.

3.6.4 ΕΠΙΛΥΣΗ ΣΥΝΘΕΤΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Κατά την εκτέλεση των διαμεσολαβητικών της καθηκόντων, η Αρχή μπορεί να κάνει χρήση κάθε πρόσφορου μέσου. Αξιοποιώντας αυτή τη δυνατότητα και προκειμένου να αντιμετωπίσει ιδιαίτερα σύνθετες υποθέσεις που :

- εμπλέκουν πολλούς φορείς ή υπηρεσίες
- παραπέμπουν σε ευρύτερα προβλήματα μείζονος σημασίας, η λύση των οποίων προϋποθέτει σφαιρική προσέγγιση

ο ΣτΠ μπορεί να συγκαλέσει ευρείες συσκέψεις, οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα στο επιστημονικό προσωπικό να διαμεσολαβήσει μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και των ενδιαφερομένων πολιτών, προκειμένου να αναζητήσει συναινετικές λύσεις, εκεί όπου αυτό είναι νόμιμο και εφικτό, καθώς και την τυχόν αναγκαία αντίστοιχη νομοθετική ή κανονιστική ρύθμιση, που θα επιτρέψει κατά το δυνατό, την εξάλειψη των φαινομένων αυτών και τη βελτίωση της σχέσης του κράτους με τους πολίτες.

Ο ΣτΠ μπορεί να επιληφθεί αυτεπάγγελτος θεμάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της Αρχής και έχουν προκαλέσει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην κοινή γνώμη.

²¹ Κοτρώνη Λ.Κ., (2007), Δημόσιο Δίκαιο ΠΕ – ΑΣΕΠ, Αθήνα : Κλειδάριθμος, σελ. 368.

Ο ΣτΠ με απόφασή του καθορίζει την υπόθεση που θα ερευνήσει, καθώς και τους λόγους που τον οδήγησαν στην απόφαση αυτή, στην οποία μπορεί και να περιέχεται και χρονοδιάγραμμα της έρευνας. Η απόφαση του Συνηγόρου κοινοποιείται στις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και δημοσιεύεται σε μία τουλάχιστον ημερήσια εφημερίδα. Ο ΣτΠ εφόσον το κρίνει σκόπιμο, μπορεί να δημοσιοποιεί ευρύτερα την απόφασή του. Μετά το πέρας της έρευνας το σχετικό πόρισμα και οι προτάσεις του ΣτΠ δημοσιοποιούνται με κάθε πρόσφορο τρόπο.

3.7 ΠΟΤΕ Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΑΡΑΓΓΕΙΛΕΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

Ο ΣτΠ μπορεί να παραγγείλει πραγματογνωμοσύνη, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- κρίνεται απολύτως αναγκαία λόγω της φύσεως της υποθέσεως
- δεν έχει ήδη διενεργηθεί από τη διοίκηση, εκτός εάν ο θιγόμενος πολίτης αμφισβητεί την ορθότητα των πορισμάτων της πραγματογνωμοσύνης την οποία διενέργησε η διοίκηση
- δεν υπάρχει δυνατότητα να διενεργηθεί από μέλος του επιστημονικού προσωπικού του στα πλαίσια των καθηκόντων του.

Ο ΣτΠ μπορεί να παραγγείλει στη δημόσια υπηρεσία, οι πράξεις της οποίας αποτελούν αντικείμενο της έρευνας, το διορισμό πραγματογνώμονα μεταξύ των υπαλλήλων της. Ο ΣτΠ μπορεί να παραγγείλει σε ΑΕΙ, επιμελητήρια και λοιπά ΝΠΠΔ το διορισμό πραγματογνώμονα. Ο ΣτΠ μπορεί να διορίσει ως πραγματογνώμονα, πρόσωπο περιλαμβανόμενο στους πίνακες πραγματογνώμωνων των δικαστηρίων της χώρας, όπως αυτοί εκάστοτε ισχύουν²².

²² Σε απολύτως εξαιρετικές περιπτώσεις επείγοντος χαρακτήρα, καθώς και σε περιπτώσεις που απαιτούνται ειδικές γνώσεις για τις οποίες δεν ανευρίσκονται διοριστέοι μεταξύ των προσώπων των υπαγόμενων στις ανωτέρω κατηγορίες ή οι διορισθέντες δεν αποδέχτηκαν την εντολή, ο ΣτΠ μπορεί να διορίσει πραγματογνώμονα κατ' αναλογική εφαρμογή του άρθρου 186 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Η αμοιβή του πραγματογνώμονα βαρύνει τις πιστώσεις του ΣτΠ. Για τη διαδικασία βεβαιώσεως και εκκαθαρίσεως της εν λόγω αμοιβής, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις της εκάστοτε ισχύουσας Υπουργικής Απόφασης.

Οι διατάξεις περί διορισμού και αμοιβής πραγματογνωμόνων εφαρμόζονται και σε περιπτώσεις αυτοψίας, εφόσον δεν υπάρχει δυνατότητα να διενεργηθεί από μέλος του επιστημονικού προσωπικού του ΣτΠ στα πλαίσια των καθηκόντων του.

Όλες οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να διευκολύνουν με κάθε τρόπο την έρευνα. Η μη σύμπραξη δημόσιας υπηρεσίας στη διεξαγωγή της αποτελεί αντικείμενο ειδικής έκθεσης του ΣτΠ προς τον αρμόδιο Υπουργό. Ο ΣτΠ μπορεί κατά την έρευνα των υποθέσεων να ζητά τη συνδρομή του Σώματος Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης.

3.8 ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ.

Ο ΣτΠ συντάσσει ετήσια έκθεση στην οποία εκθέτει το έργο της Αρχής, παρουσιάζει τις σημαντικότερες υποθέσεις και διατυπώνει προτάσεις για τη βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών και αναγκαίες νομοθετικές ή κανονιστικές ρυθμίσεις.

Στην έκθεση περιγράφεται το έργο της Αρχής, οι αναφορές που υποβλήθηκαν, οι έρευνες που έγιναν, οι προτάσεις και λύσεις των προβλημάτων που έγιναν αποδεκτές από τις δημόσιες υπηρεσίες, οι αυτεπάγγελτες έρευνες καθώς και κάθε άλλο στοιχείο που είναι χρήσιμο για την ανάδειξη του έργου της Αρχής. Σε ειδικό τμήμα της έκθεσης περιλαμβάνονται οι προτάσεις για τη βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών και οι αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Κάθε Κύκλος δραστηριότητας με ευθύνη του αρμόδιου βοηθού συντάσσει τετραμηνίες εκθέσεις δραστηριότητας και ετήσια έκθεση τον Ιανουάριο κάθε έτους για το προηγούμενο.

Η έκθεση του ΣτΠ υποβάλλεται το Μάρτιο κάθε έτους στον Πρωθυπουργό και στον Πρόεδρο της Βουλής και κοινοποιείται στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Η ετήσια έκθεση δημοσιεύεται σε ειδική έκδοση του Εθνικού Τυπογραφείου και δίδεται στις δημόσιες υπηρεσίες, στους πολίτες, στα ΜΜΕ και γενικότερα δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο τρόπο.

Ο ΣτΠ μπορεί να υποβάλει στον Πρωθυπουργό, στον Πρόεδρο της Βουλής και να κοινοποιεί στον κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό εκθέσεις κατά τη διάρκεια του έτους για θέματα εξαιρετικής σοβαρότητα, ιδίως δε για θέματα, για τα οποία αποφάσισε αυτεπάγγελτη έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

4.1 Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΣ ΣΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΣ

Οι Στόχοι αναλύονται σε δύο επί μέρους προτεραιότητες:

- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας στον χειρισμό των υποθέσεων των πολιτών που προσφεύγουν στην Αρχή, με παράλληλη αναβάθμιση της προσβασιμότητας του ΣτΠ σε όσους τον έχουν ανάγκη.
- Συνεισφορά του ΣτΠ στη βελτίωση της δημόσιας διοίκησης μέσω της αξιοποίησης της εμπειρίας και της γνώσης που έχει αποκτήσει, από την ίδρυσή του έως σήμερα.

Ο πρώτος στρατηγικός στόχος ήταν η συνεχή βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχει ο ΣτΠ στον πολίτη που προσφεύγει σε αυτόν. Παράλληλα, έπρεπε να καταστεί η ίδια η Αρχή περισσότερο ορατή για τους πολίτες και ευκολότερα προσβάσιμη σε εκείνους που ενδεχομένως χρειάζονται την αρωγή της.

4.1.1 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΨΗΛΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Οι πολιτικές που χαρακτήκαν για την επίτευξη του παραπάνω στόχου περιλαμβάνουν²³ :

- Βελτίωση της προσβασιμότητας της Αρχής για όσους χρειάζονται τις υπηρεσίες της.
- Βελτίωση της εξυπηρέτησης των πολιτών που προσέρχονται στο Γραφείο Υποδοχής Κοινού ή επικοινωνούν με το τηλεφωνικό κέντρο της Αρχής.

²³ Ο Συνήγορος του Πολίτη, Ετήσια έκθεση 2006, σελ. 16-18.

- Παρακολούθηση του χρόνου εξυπηρέτησης των πολιτών και αξιολόγηση της ποιότητας των προσφερομένων υπηρεσιών.

4.1.2 ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΤΙΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η βελτίωση της προσβασιμότητας βασίστηκε σε τρεις άξονες. Ο ΣτΠ προσπάθησε :

- Να προσεγγίσει τους εν δυνάμει χρήστες των υπηρεσιών του, ιδίως κοινωνικές ομάδες που για κοινωνικούς, οικονομικούς ή άλλους λόγους δεν έχουν εύκολη πρόσβαση σε μηχανισμούς προστασίας των δικαιωμάτων τους.
- Να εξοικειώσει τους κατοίκους της περιφέρειας με την αποστολή και το έργο της Αρχής και να διευκολύνει τη ροή αναφορών από περιοχές εκτός Αθηνών
- Να παράσχει στους πολίτες, ιδίως σε αυτούς που είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και του Διαδικτύου, έγκαιρη και πλήρη ενημέρωση για θέματα που ενδεχομένως τους αφορούν ή απλώς τους ενδιαφέρουν.

Για να γίνει πιο προσβάσιμος :

- Σχετικά με τον πρώτο άξονα ο ΣτΠ ανέλαβε πρωτοβουλίες όπως:
 - Την πληροφόρηση των πολιτών με ενημερωτικές αφίσες και άλλο υλικό σε δημόσιους χώρους (λ.χ. ανάρτηση ενημερωτικής αφίσας για τον ΣτΠ σε όλα τα ΚΕΠ της χώρας, διανομή σε νοσοκομεία πληροφοριακού εντύπου για τον Συνήγορο της Υγείας).
 - Τη δημιουργία εξειδικευμένου έντυπου υλικού για συγκεκριμένες κατηγορίες πληθυσμού(ΑμεΑ. Ξενόγλωσσα φυλλάδια για μετανάστες, ηλεκτρονικό πληροφοριακό υλικό σε οκτώ γλώσσες, φυλλάδιο για μουσουλμάνους της Θράκης κλπ).
 - Την προσέγγιση ομάδων που αντιμετωπίζουν προβλήματα κατά την πρόσβασή τους σε θεσμούς προάσπισης των δικαιωμάτων τους (πχ φυλακισμένοι, πρόσφυγες, Ρομά).

- Την προσέγγιση και ενημέρωση παιδιών σε σχολεία, μονάδες και ιδρύματα παιδικής προστασίας.
 - Την έκδοση της αρ. 746 /2004 απόφασης με την οποία τροποποιήθηκε το άρθρο 5 του κανονισμού λειτουργίας της Αρχής. Με τη νέα ρύθμιση διευρύνεται η δυνατότητα του Συνηγόρου να διενεργεί αυτεπάγγελτες έρευνες και συνεπώς να προσεγγίζει θέματα που κρίνει ότι χρήζουν ιδιαίτερης έρευνας και προσοχής, όπως είναι τα ζητήματα ομάδων που βρίσκονται στα όρια του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Όσον αφορά τον δεύτερο άξονα, αυξήθηκε η συχνότητα των επισκέψεων κλιμακίων του ΣτΠ , με επικεφαλής τον ίδιο τον Συνήγορο ή έναν Βοηθό Συνήγορο στην περιφέρεια, με στόχο η παρουσία της Αρχής να είναι πυκνότερη σε όσο το δυνατόν περισσότερες περιοχές της χώρας. Οι επισκέψεις αυτές αποσκοπούν στην ενημέρωση του κοινού αλλά και των δημοσίων υπαλλήλων αναφορικά με την αποστολή και το έργο της Αρχής, καθώς και στην επιτόπου επίλυση υποθέσεων που έχουν θέσει υπόψη της πολίτες της περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό έχει αναληφθεί πρωτοβουλία για την ίδρυση γραφείου της Αρχής στη Θεσσαλονίκη. Μέχρι στιγμής έχει διερευνηθεί το ζήτημα της διοικητικής στελέχωσης του γραφείου και της κτιριακής υποδομής.
 - Ο τρίτος άξονας αφορά στην αναβάθμιση και την καλύτερη αξιοποίηση των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας με τα οποία η Αρχή διαχέει πληροφορίες για την αποστολή και το έργο της. Ειδικότερα :
 - Αναμορφώθηκε η κεντρική ιστοσελίδα του ΣτΠ και εμπλουτίζεται διαρκώς με τις ετήσιες και ειδικές εκθέσεις, τα πορίσματά του, καθώς και με άλλες δραστηριότητες και επικοινωνιακές δράσεις.
 - Δημιουργήθηκαν εξειδικευμένοι ιστοχώροι ανά θεματική κατηγορία (παιδί, μετανάστης, πρόσφυγας και ομογενής, υγεία, περιβάλλον, δημότης, αθέμιτες διακρίσεις), ώστε οι σχετικές πληροφορίες να παρουσιάζονται με τρόπο πιο μεθοδικό. Με το νέο πληροφοριακό σύστημα, που ετοιμάζεται στο πλαίσιο του προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας», προβλέπεται η δυνατότητα άμεσης πρόσβαση του πολίτη στο νέο «θεματικό δέντρο» του Συνηγόρου καθώς και σε υποδείγματα διαμεσολάβησης.

- Δημιουργήθηκε τριμηνιαίο ηλεκτρονικό ενημερωτικό δελτίο της Αρχής, το οποίο σε μεγάλο αριθμό συνδρομητών.
- Άρχισε συστηματική συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών. Η δικτύωση και η ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας σε τομείς ειδικού ενδιαφέροντος με ΜΚΟ (περιβαλλοντικά θέματα, προστασία δικαιωμάτων του παιδιού, προστασία μεταναστών) στόχο είχαν να ενθαρρυνθούν οι πολίτες για να υποβάλουν αναφορές στον Συνήγορο. Η πιο πρόσφατη σχετική πρωτοβουλία είναι η δημόσια πρόσκληση που απηύθυνε ο ΣτΠ για την ανάπτυξη ενός δικτύου αμοιβαίας ενημέρωσης-πληροφόρησης, στο οποίο θα συμμετέχουν οργανώσεις, φορείς, ενώσεις και εν γένει συλλογικές πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών.

4.1.3 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΣΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΟΙΝΟΥ

Η υποδοχή των πολιτών σε συνθήκες αξιοπρεπείς, τόσο από την πλευρά της υλικής υποδομής όσο και από αυτήν του τρόπου με τον οποίο γίνεται δεκτός ο πολίτης, αποτελεί διαρκή μέριμνα της Αρχής. Για την πληρέστερη ενημέρωση των πολιτών που ενδεχομένως προτίθενται να καταθέσουν αναφορά στον Συνήγορο, μεταδίδεται όλο το 24ωρο τηλεφωνικό μήνυμα με βασικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες της Αρχής, και για τον τρόπο υποβολής αναφοράς. Επίσης η Αρχή συνέταξε Οδηγό Συμπεριφοράς για το Γραφείο Υποδοχής και το τηλεφωνικό κέντρο. Ταυτόχρονα βελτιώθηκε η διαθέσιμη πληροφόρηση (έντυπο υλικό σε πολλές γλώσσες, αναλυτικός κατάλογος παρεχομένων πληροφοριών, ηλεκτρονικό σύστημα αναζήτησης αναφορών). Το σχέδιο του νέου οργανογράμματος της γραμματείας της Αρχής προβλέπει θέσεις τηλεφωνητών και βρίσκεται σε φάση αναβάθμισης το τηλεφωνικό δίκτυο με την παροχή πρόσθετων τηλεφωνικών γραμμών (μέσω του προγράμματος «Σύζευξης». Τέλος καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια από το επιστημονικό προσωπικό της Αρχής, ώστε οι αλλοδαποί να εξυπηρετούνται στη μητρική τους γλώσσα. Ειδικά για τις ανάγκες των ανηλίκων που προσφεύγουν στον ΣτΠ ως Συνήγορο του Παιδιού, έχει προβλεφθεί ειδικός χώρος υποδοχής για το παιδί και ειδική τηλεφωνική γραμμή, στην οποία απαντούν επιστήμονες του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού. Πιλοτικά εφαρμόστηκε και απογευματινή γραμμή (3-5 μμ) για το παιδί.

4.1.4 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Μια ειδική, αλλά βασική παράμετρος για την αξιολόγηση του επιπέδου των παρεχομένων υπηρεσιών είναι η θέσπιση σαφών και μετρήσιμων κριτηρίων ως προς τους χρόνους διεκπεραίωσης των αναφορών. Η πιλοτική έρευνα για τα στάδια διεκπεραίωσης των αναφορών του Κύκλου Ποιότητας Ζωής, που διεξήχθη από 1-10-1998 έως 18-10-2005, αποκάλυψε ενδιαφέροντα στοιχεία ως προς τους χρόνους και τις διαδικασίες που τηρούνται κατά τη διερεύνηση των αναφορών. Τα στοιχεία αυτά θα τύχουν περαιτέρω επεξεργασίας από την Αρχή, προκειμένου να χρησιμεύσουν σε διαδικασίες εσωτερικής αξιολόγησης του παραγόμενου έργου.

Κατά τον σχεδιασμό του νέου πληροφοριακού συστήματος του ΣτΠ έχει προβλεφθεί οι πολίτες που έχουν καταθέσει αναφορά να μπορούν να παρακολουθούν οι ίδιοι την πορεία της υπόθεσής τους, χρησιμοποιώντας μυστικό κωδικό αριθμό, μέσω του διαδικτύου.

4.2 ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Η βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχει η άρση στους πολίτες προϋποθέτει συνεχή αναβάθμιση της εσωτερικής οργάνωσης και των ενδουπηρεσιακών διαδικασιών. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων ετών υιοθετήθηκαν οι εξής πολιτικές με στόχο την αναβάθμιση της εσωτερικής οργάνωσης :

- Τυποποίηση των διαδικασιών χειρισμού των αναφορών και των διοικητικών διαδικασιών – βελτίωση της εσωτερικής εποπτείας.
- Οργάνωση των πηγών ενημέρωσης του προσωπικού.

Τυποποίηση των διαδικασιών χειρισμού των αναφορών και των διοικητικών διαδικασιών – βελτίωση της εσωτερικής εποπτείας.

Βασική προτεραιότητα της δεύτερης θητείας του ΣτΠ ήταν η τυποποίηση των διαδικασιών στον χειρισμό των αναφορών μέσω της σύνταξης ενός εγχειριδίου χειρισμού (manual). Το εν λόγω εγχειρίδιο περιγράφει εξαντλητικά το σύνολο της διαδικασίας χειρισμού των αναφορών

που καταθέτουν οι πολίτες, από τη στιγμή που ο πολίτης θα απευθυνθεί στον Συνήγορο έως την αρχειοθέτηση της υπόθεσης. Επιπροσθέτως, τυποποιήθηκαν πρότυπα επιστολών, επικαιροποιήθηκε ο κατάλογος των εποπτευομένων από το ΣτΠ υπηρεσιών και συντάχθηκε κατάλογος παραγόντων κακοδιοίκησης και προβλημάτων διοικητικής λειτουργίας. Επίσης συντάχθηκε και βρίσκεται υπό έγκριση εγχειρίδιο διοικητικών διαδικασιών της Διεύθυνσης της Γραμματείας και τυποποιήθηκαν έντυπα διοικητικών διαδικασιών (πχ κατάρτιση και παρακολούθηση του προϋπολογισμού).

Στον τομέα της μηχανογραφικής υποστήριξης του χειρισμού των αναφορών, επικαιροποιήθηκε το «Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα» (υποσύστημα αναζήτησης αναφορών), καθώς και το εγχειρίδιο χρήσης και εισαγωγής στοιχείων στη βάση δεδομένων «Πάπυρος».

Η βελτίωση της υποστήριξης από πληροφοριακά συστήματα αποτελεί βασική επιδίωξη του έργου που έχει αναλάβει ο ΣτΠ στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας» με συνολικό προϋπολογισμό 1.465.983 ευρώ. Το πρόγραμμα που άρχισε να υλοποιείται τον Σεπτέμβριο του 2006, περιλαμβάνει:

- σύστημα διαχείρισης παραγόμενης γνώσης,
- δυναμικό δικτυακό τόπο της Αρχής,
- ολοκληρωμένο σύστημα εξυπηρέτησης πολιτών,
- σύστημα μηχανογραφικής υποστήριξης της Γραμματείας.

Βασική καινοτομία του υπό εγκατάσταση πληροφοριακού συστήματος είναι η δυνατότητα υποβολής αναφορών ηλεκτρονικά και η ηλεκτρονική παρακολούθηση από τον πολίτη της εξέλιξης της αναφοράς που έχει υποβάλει. Ο σχεδιασμός του συστήματος περιλαμβάνει επίσης τη δυνατότητα πρόσβασης του πολίτη στο τυποποιημένο «θεματικό δέντρο», δηλαδή στη νομολογία του Στ Π.

Οργάνωση των πηγών ενημέρωσης του προσωπικού

Η παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς τους πολίτες είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την οργάνωση των πηγών ενημέρωσης του ίδιου του προσωπικού της Αρχής. Με σκοπό την αναβάθμιση αυτών των πηγών, καταβλήθηκαν προσπάθειες για την οργάνωση της βιβλιοθήκης (ηλεκτρονική εφαρμογή διαχείρισης της βιβλιοθήκης, καταλογογράφηση,

συστηματική ενημέρωση με αγορά νέων βιβλίων, με νέες συνδρομές σε περιοδικά κλπ.) και σχεδιάστηκε η αναβάθμισή της, με τη δημιουργία Τμήματος Τεκμηρίωσης και Βιβλιοθήκης στο υπό κατάρτιση νέο οργανόγραμμα της Αρχής. Η σύνδεση με ηλεκτρονικές βάσεις νομικών δεδομένων συνεχίστηκε και ενημερώθηκε με νέες εκδόσεις τους.

Ο ΣτΠ υλοποίησε μελέτη για την ψηφιοποίηση και την ταξινόμηση του φυσικού αρχείου. Η μελέτη εκπονήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Πολιτεία» και έχει υποβληθεί για έγκριση στο ΥΠΕΣΔΔΑ.

Προώθηση αναδιοργάνωσης της Γραμματείας.

Ο κανονισμός λειτουργίας του ΣτΠ προβλέπει τη λειτουργία μονάδας Γραμματείας σε επίπεδο διεύθυνσης, η οποία συγκροτείται από πέντε τμήματα. Το 2006 διατυπώθηκε προς το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών πρόταση αλλαγής του οργανογράμματος της Γραμματείας, με σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της λειτουργίας της. Την πρόταση του ΣτΠ έχει αποδεχθεί και το ΥΠΕΣΔΔΑ, σύμφωνα με τη διαδικασία διατύπωσης γνώμης που προβλέπει ο νόμος.

Αξιοποίηση στελεχών υψηλού μορφωτικού επιπέδου.

Στο επίπεδο του έμψυχου επιστημονικού δυναμικού της Αρχής, η αποτελεσματική λειτουργία του ΣτΠ προϋποθέτει :

- στελέχωση με ευρύ φάσμα επιστημονικών ειδικοτήτων και αξιοποίηση της εμπειρίας του προσωπικού, ώστε να καλύπτεται το σύνολο των αρμοδιοτήτων που έχουν ανατεθεί στην Αρχή,
- διαρκή επιμόρφωση του προσωπικού.

Διαρκής επιμόρφωση του επιστημονικού προσωπικού.

Στις δράσεις επιμόρφωσης και ενημέρωσης του προσωπικού της Αρχής κατά τα έτη 2003-2007 περιλαμβάνονται εσωτερικά σεμινάρια σε συνεργασία με φορείς επιμόρφωσης δημοσίων υπαλλήλων (πχ Ινστιτούτο Επιμόρφωσης), αποστολή του προσωπικού σε εκπαιδευτικά σεμινάρια εκτός Συνηγόρου (πχ Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης) καθώς και σε εθνικά και διεθνή επιστημονικά συνέδρια. Ενδεικτικά

αναφέρονται τα εκπαιδευτικά σεμινάρια που πραγματοποιήθηκαν σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης στα γραφεία της Αρχής :

- «Νομιμότητα διοικητικής δράσης»(27-31.10.2003, 11-14.11.2003, 10-15.12.2003), το οποίο παρακολούθησαν 120 εργαζόμενοι.
- «Οι ευρωπαϊκές πολιτικές στους τομείς απασχόλησης, κοινωνικής προστασίας και γεωργίας» (6-10.11.2006,4-8.12.2006), το οποίο παρακολούθησαν 60 εργαζόμενοι.
- Βελτίωση κοινωνικών ικανοτήτων : επικοινωνία και συγκρούσεις – τεχνικές λήψης αποφάσεων», (12-15 .2.2007) το οποίο παρακολούθησαν 28 εργαζόμενοι .

Επιπροσθέτως, οργανώθηκε εκπαίδευση του νεοδιοριζόμενου προσωπικού σε θέματα αρμοδιοτήτων της Αρχής, χειρισμού αναφορών χειρισμού του υποσυστήματος αναζήτησης αναφορών, καθώς και της βάσης δεδομένων «Πάπυρος».

Ιδιαίτερα δραστήρια είναι η συμμετοχή του προσωπικού σε διεθνή συνέδρια, ημερίδες και σεμινάρια. Ενδεικτικά το 2006 η Αρχή εκπροσωπήθηκε (με παρεμβάσεις, εισηγήσεις κλπ) από τον ΣτΠ ή κάποιον Βοηθό Συνήγορο ή από μέλη του επιστημονικού προσωπικού σε 53 διεθνή συνέδρια, ημερίδες και σεμινάρια την Ελλάδα ή στο εξωτερικό.

Τέλος, μέσω της χορήγησης εκπαιδευτικών αδειών, συνεχίστηκε η πολιτική στήριξης των μελών του προσωπικού που επιθυμούν να βελτιώσουν τις ικανότητες.

Αναβάθμιση του περιβάλλοντος εργασίας και εξασφάλιση πόρων μέσω της συμμετοχής σε προγράμματα δράσεων.

Η επίδραση του περιβάλλοντος εργασίας στην καθημερινή δραστηριότητα καθώς και στην ποιότητα των παρεχομένων προς τον πολίτη υπηρεσιών κρίθηκε ιδιαίτερα σημαντική, και ως εκ τούτου κατά τη διάρκεια των ετών 2003-2010, έγιναν συστηματικές προσπάθειες αναβάθμισης. Παράλληλα ο ΣτΠ συμμετείχε σε πλήθος ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων δράσης.

4.3 Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΠΑΡΑΓΩΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Παράλληλα με τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών που ο ίδιος παρέχει στους πολίτες, ο ΣτΠ ως παράγων καταπολέμησης της κακοδιοίκησης καλείται να συμβάλλει στην

αναβάθμιση της δημόσιας διοίκησης. Για την επίτευξη αυτού του στόχου κατά την περίοδο 2003-2010 καταβλήθηκε προσπάθεια να καταστεί διακριτός και αναγνωρίσιμος ο ρόλος του ΣτΠ στην καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και να αναδειχθεί ο ίδιος σε πηγή εμπειρίας καλής διοικητικής πρακτικής.

4.3.1 ΕΛΡΑΙΩΣΗ ΔΙΑΚΡΙΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Οι πολιτικές για την επίτευξη του παραπάνω στόχου αφορούν:

- τη μεταβίβαση της εμπειρίας του θεσμού σε άλλους ενδιαφερόμενους φορείς ή στους πολίτες, κυρίως όμως στη δημόσια διοίκηση,
- τη προσέγγιση και την κινητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών.

Μετάδοση της εμπειρίας στη δημόσια διοίκηση, σε ενδιαφερόμενους φορείς και πολίτες.

Για την προσέγγιση της δημόσιας διοίκησης αναπτύχθηκαν εξειδικευμένα εργαλεία και μέθοδοι επικοινωνίας. Η μετάγγιση της εμπειρίας του ΣτΠ στη δημόσια διοίκηση θα αποβεί πλήρως ωφέλιμη, όταν η διοίκηση θα λαμβάνει υπόψη τις θέσεις του ΣτΠ, προτού δηλαδή η ίδια προβεί σε διοικητική ενέργεια. Αναφέρονται ενδεικτικά οι εξειδικευμένες ιστοσελίδες για θέματα σχετικά με τη μετανάστευση, το παιδί, το περιβάλλον, την υγεία, τον δημότη και τις αθέμιτες διακρίσεις. Στις σελίδες αυτές, οι δημόσιοι υπάλληλοι έχουν την δυνατότητα να ανατρέχουν στις σχετικές με το θέμα που τους ενδιαφέρει προτάσεις και δράσεις της Αρχής, σε συγκεντρωμένη νομοθεσία και νομολογία καθώς και σε υποδείγματα καλών πρακτικών επίλυσης υποθέσεων. Το τριμηνιαίο ηλεκτρονικό ενημερωτικό δελτίο της Αρχής, δεν αποσκοπεί μόνο στην ενημέρωση των πολιτών αποτελεί επιπλέον ένα εύχρηστο και φιλικό εργαλείο ενημέρωσης της διοίκησης για το έργο της Αρχής.

Εκτός από τα ηλεκτρονικά μέσα, το έντυπο υλικό που έχει παραχθεί όλα αυτά τα χρόνια (ενδεικτικά αναφέρονται αφίσες, ενημερωτικό υλικό για τον ΣτΠ γενικά, για το Συνήγορο της Υγείας, για την ίση μεταχείριση, για το παιδί) αποστέλλεται και στους ενδιαφερόμενους φορείς της δημόσιας διοίκησης.

Σημαντική για την προσέγγιση της δημόσιας διοίκησης είναι η συστηματοποίηση και η αύξηση της πυκνότητας των επισκέψεων του ΣτΠ στις περιφέρειες της χώρας. Ο σκοπός των επισκέψεων αυτών διευρύνθηκε. Παράλληλα με τη γενική ενημέρωση για την αποστολή της Αρχής, σε κάθε εξόρμηση του ΣτΠ στην περιφέρεια οργανώνονται συναντήσεις με φορείς της διοίκησης για την επίλυση αναφορών και την ανταλλαγή απόψεων για τα προβλήματα της περιοχής, τα οποία έρχονται στην επιφάνεια μέσω των αναφορών που απευθύνουν οι πολίτες στον ΣτΠ. Τέλος η ενημέρωση της δημόσιας διοίκησης για την αποστολή και τη δράση της Αρχής επιτυγχάνεται μέσω των συστηματικών επαφών με στελέχη της, καθώς και μέσω της εκπαιδευτικής δραστηριότητας του επιστημονικού προσωπικού του ΣτΠ.

Εκτός από τη δημόσια διοίκηση, η επικοινωνιακή πολιτική του ΣτΠ απευθύνθηκε συστηματικά και στους σχετικούς με το έργο της Αρχής δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, καθώς και στην κοινωνία γενικότερα. Η ευρύτερη δυνατή ενημέρωση για το έργο και τις προτάσεις του ΣτΠ λειτουργεί και ως μέσο προώθησης αλλαγών στους κόλπους της δημόσιας διοίκησης.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής αυτής ο ΣτΠ :

- έχει οργανώσει κατάλογο αποδεκτών του ενημερωτικού υλικού (ηλεκτρονικού και έντυπου) που παράγει. Σχεδιάζει με το νέο πληροφορικό πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας» να αναβαθμίσει τη κεντρική βάση δεδομένων που διαθέτει,
- ενημερώνει για το έργο τους δημόσιους φορείς, ΜΜΕ και πολίτες (ειδικές ιστοσελίδες, ηλεκτρονικό ενημερωτικό δελτίο, δελτία τύπου κλπ),
- συμμετέχει στον επιστημονικό διάλογο με δημοσιεύσεις σημαντικών πορισμάτων της Αρχής σε επιστημονικά περιοδικά (πχ Φορολογική Επιθεώρηση, Το Σύνταγμα κ.ά.) ή με τη συμμετοχή του ίδιου του Συνηγόρου, των Βοηθών Συνηγόρων και μελών του επιστημονικού προσωπικού, ως εκπροσώπων της Αρχής, σε εξειδικευμένα επιστημονικά δίκτυα, συνέδρια, ημερίδες).

Προσέγγιση και κινητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών.

Με την πεποίθηση ότι μια ώριμη και ενημερωμένη κοινωνία πολιτών συμβάλει στην αποτελεσματικότερη εδραίωση θεσμών, όπως είναι ο ΣτΠ (ενθάρρυνση των πολιτών να προσφεύγουν στην Αρχή , ενημέρωση των πολιτών για τα δικαιώματά τους έναντι των

δημόσιων υπηρεσιών κλπ), η Αρχή αφιέρωσε σημαντικό μέρος της δράσης της στην ενημέρωση και την κινητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών. Αναφέρονται ενδεικτικά οι παρακάτω δράσεις προς αυτήν την κατεύθυνση :

- Οργάνωση από τον Κύκλο δικαιωμάτων του Παιδιού, ομάδων διαβούλευσης με παιδιά, οι οποίες μελλοντικά θα συμβάλλουν στον καλύτερο σχεδιασμό των δράσεων του Κύκλου.
- Δικτύωση και ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας με ΜΚΟ, με στόχο την ανάπτυξη επικοινωνίας με ομάδες ειδικού ενδιαφέροντος, όπως είναι οι Ρομά και οι αιτούντες άσυλο. Η επικοινωνία γίνεται εγγράφως ή ηλεκτρονικά και μπορεί να έχει ως αντικείμενο την παροχή οδηγιών για το χειρισμό κρίσιμων καταστάσεων (Κύκλος δικαιωμάτων του Ανθρώπου-δύο δίκτυα επικοινωνίας).
- Ενημέρωση των ξενόγλωσσων περιοδικών που απευθύνονται σε κοινότητες μεταναστών για τις αλλαγές του σχετικού με τη μετανάστευση νομοθετικού πλαισίου (Κύκλος δικαιωμάτων του Ανθρώπου-παροχή συμβουλών).

Αξιίζει να αναφερθεί ενδεικτικά η πρωτοβουλία που ανέλαβε ο ΣτΠ (Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας) στο πλαίσιο της εκπόνησης της ειδικής έκθεσης για την εφαρμογή του Ν. 2643/1998 (τοποθετήσεις σε θέσεις εργασίας ΑμεΑ, πολυτέκνων κλπ) με την οργάνωση συζήτησης στα γραφεία της Αρχής, στην οποία συμμετείχαν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς (δημόσια διοίκηση, κοινωνικοί εταίροι, οργανώσεις αναπήρων και λοιπών προστατευμένων ομάδων, επιστημονική κοινότητα). Η συζήτηση μεταξύ όλων αυτών, με συγκεκριμένη ημερήσια διάταξη και ερωτηματολόγιο, έγινε για πρώτη φορά.

4.4 Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ, ΠΗΓΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΚΑΛΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

Οι πολιτικές για την επίτευξη του εν λόγω στόχου περιλαμβάνουν :

- τη μετάδοση εμπειρίας στη δημόσια διοίκηση,
- τη συμβολή στην αποστολή της πολιτικής ηγεσίας να βελτιώσει τη δημόσια διοίκηση ,
- την εκπαιδευτική δράση της Αρχής
- την ανταλλαγή εμπειρίας σε διεθνές επίπεδο

Οι απόπειρες συνθετικής παρουσίασης της εμπειρίας του ΣτΠ .

Για να καθιερωθεί ο ΣτΠ ως πηγή εμπειρίας που θα συμβάλει στην αναβάθμιση της δημόσιας διοίκησης, πρέπει να συνθέτει την εμπειρία που αποκομίζει από τις επί μέρους υποθέσεις που έχει χειριστεί. Για τον λόγο αυτόν, παράλληλα με την ετήσια έκθεση την οποία καταθέτει στην Βουλή, κατά τη διάρκεια των ετών 2003-2007 Ο ΣτΠ εκπόνησε 14 ειδικές εκθέσεις, στις οποίες διερευνώνται τα προβλήματα συγκεκριμένων τομέων της δημόσιας διοίκησης και προτείνονται λύσεις. Οι θεματικές των ειδικών εκθέσεων επελέγησαν με βάση συγκεκριμένα κριτήρια, ιδίως τη σπουδαιότητα των προβλημάτων της διοικητικής δράσης που αναδείκνυε το κάθε θέμα.

2003

- Σταθμοί βάσης κινητής τηλεφωνίας – Το πρόβλημα των κεραιών.

2004

- Πειθαρχική – διοικητική διερεύνηση καταγγελιών εναντίον αστυνομικών υπαλλήλων.
- Ζητήματα αστικής ευθύνης του δημοσίου από κακοτεχνίες στο οδικό δίκτυο.

2005

- Διοικητική κράτηση και απέλαση αλλοδαπών ανηλίκων.
- Το σύστημα των υποχρεωτικών τοποθετήσεων στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα ΑμεΑ, πολυτέκνων και άλλων κοινωνικών ομάδων – Προβλήματα εφαρμογής του Ν. 2643/1998.
- Απαλλοτρίωση, στέρηση, περιορισμοί της ιδιοκτησίας και αποζημίωση – Προβλήματα διοικητικής δράσης.

2006

- Προσλήψεις στο δημόσιο τομέα- Οι εκτός ελέγχου του ΑΣΕΠ διαδικασίες.
- Δυσλειτουργίες στην έκδοση διαβατηρίων από τις αστυνομικές αρχές, με βάση τον Ν. 3103/2003.

2007

- Η προστασία των προσώπων που ζητούν πολιτικό άσυλο- Προβλήματα ερμηνείας και εφαρμογής της οικείας νομοθεσίας.
- Μεταδημοτεύσεις και βεβαίωση μόνιμης κατοικίας – Κατευθύνσεις εφαρμογής.
- Διαχείριση των επικίνδυνων ιατρικών αποβλήτων από δημόσιους φορείς.

- Ακούσια νοσηλεία ψυχικά ασθενών.
- Παροχές ανεργίας – Δικαιώματα των ανέργων και λειτουργία των υπηρεσιών του ΟΑΕΔ.

Αξιοποίηση της εμπειρίας του ΣτΠ από τη Βουλή και την κυβέρνηση.

Λόγω της συνταγματικής σχέσης του με τη Βουλή, ο ΣΤΠ προσπάθησε κατά τη διάρκεια των ετών 2003-2010 να συμβάλει στο νομοθετικό και ελεγκτικό έργο της με δύο τρόπους. Εν πρώτοις καταβλήθηκε συστηματική προσπάθεια επεξεργασίας προτάσεων για νομοθετικές αλλαγές. Ο Συνήγορος προσπάθησε επίσης να λειτουργήσει και ως μηχανισμός μέσω του οποίου η Βουλή θα μπορέσει να ασκήσει συστηματικότερο έλεγχο στη δημόσια διοίκηση – κεντρική και περιφερειακή- αλλά και την τοπική αυτοδιοίκηση, η οποία εκφεύγει του άμεσου κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Στις σχετικές δράσεις περιλαμβάνονται :

- Οι νομοθετικές, λειτουργικές και οργανωτικές προτάσεις που περιέχονται στις ετήσιες εκθέσεις, τις ειδικές εκθέσεις και τα πορίσματα της Αρχής.
- Οι εμφανίσεις του ΣτΠ ενώπιον επιτροπών της Βουλής. Κατά τη διάρκεια των ετών 2003-2010, ο ΣτΠ μαζί με τους Βοηθούς Συνηγόρους εμφανίστηκαν δύο φορές ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, στο πλαίσιο του προβλεπόμενου από το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής τακτικού κοινοβουλευτικού ελέγχου στον οποίο υπάγεται η Αρχή. Επίσης ο Συνήγορος μαζί με τον εκάστοτε Βοηθό Συνήγορο εμφανίστηκαν ενώπιον και άλλων κοινοβουλευτικών επιτροπών για ειδικότερα θέματα. Οι εν λόγω κοινοβουλευτικές ακροάσεις είχαν ως αντικείμενο τα εξής θέματα : ΑμεΑ, μεταναστευτική πολιτική, δικαιώματα του παιδιού προσλήψεις στο δημόσιο.
- Ο ΣτΠ συμμετέχει σε νομοπαρασκευαστικές (ενδοοικογενειακή βία, ίση μεταχείριση των φύλλων) και άλλες επιτροπές (πχ Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Εθνικό Συμβούλιο Διοικητικής Μεταρρύθμισης, Κεντρική Επιτροπή Απλούστευσης Διαδικασιών).

Εκπαιδευτική δράση

Εξίσου σημαντική ήταν τα τελευταία τέσσερα χρόνια και η άσκηση παιδαγωγικού ρόλου, άμεσου ή έμμεσου, από τον ΣτΠ στα στελέχη της δημόσιας διοίκησης. Τα στελέχη της Αρχής (Συνήγορος, Βοηθοί Συνήγοροι, επιστημονικό προσωπικό) έχουν συμβάλει, ύστερα από πρόσκληση της διοίκησης, στη διεξαγωγή σειράς εκπαιδευτικών σεμιναρίων που καλύπτουν ευρύ φάσμα της διοικητικής δράσης²⁴.

4.5 Η ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΩΣ ΘΕΜΕΛΙΟ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ.

Ήδη από την ίδρυση της ανεξάρτητης αρχής, ο Νικηφόρος Διαμαντούρος είχε μεριμνήσει ώστε να εξασφαλιστούν, μεταξύ πολλών άλλων και δύο βασικές προϋποθέσεις για την εκπλήρωση της αποστολής του ΣτΠ : επαρκής υλικοτεχνική υποδομή (κυρίως στο επίπεδο του μηχανογραφικού εξοπλισμού) και αξιοκρατική επιλογή των στελεχών της Αρχής και των μελών του προσωπικού.

Το υψηλό μορφωτικό επίπεδο των στελεχών της Αρχής, σε συνδιασμό με τον ενθουσιασμό των περισσοτέρων, δημιούργησαν ένα πρώτο σημαντικό κεφάλαιο αξιοπιστίας υπέρ της Αρχής.

Πρόκειται για την υψηλή επιστημονική αξία των απόψεων που αναπτύσσει ο Συνήγορος, με αποδέκτη τη δημόσια διοίκηση. Στην περίπτωση του ΣτΠ υπάρχει όμως και μία άλλη όψη της αξιοπιστίας, την οποία καλείται να επιβεβαιώνει η ηγεσία του και μάλιστα διαρκώς και προς κάθε κατεύθυνση : πρόκειται για την αξιοπιστία ως απόρροια της ανεξαρτησίας του Συνηγόρου. Ο Συνήγορος δεν υπάγεται σε άλλο κρατικό όργανο, δεν υπακούει σε εντολές κανενός, εφαρμόζει τη νομιμότητα. Η ανεξαρτησία του ΣτΠ αποτελεί το θεμέλιο της αντικειμενικότητας και της αμεροληψίας που πρέπει να διέπουν τη δράση του.

²⁴ Για παράδειγμα : εκπαίδευση νεοδιοριζόμενων υπαλλήλων του ΙΚΑ, σεμινάρια για τις σχέσεις της φορολογικής διοίκησης με τους πολίτες, εκπαίδευση νεοδιοριζόμενων δημόσιων υπαλλήλων για θέματα που αφορούν στον ΣτΠ , εκπαιδευτικά σεμινάρια στη Σχολή Εθνικής Ασφάλειας, στη Σχολή Αστυνομίας, στη Διπλωματική Ακαδημία, στη Σχολή Στρατολογίας του Υπουργείου Εθνικής Αμυνας κλπ.

Παράλληλα με τις εκπαιδευτικές δράσεις, τα τελευταία χρόνια ο ΣτΠ έχει διοργανώσει, μόνος του ή σε συνεργασία με άλλους φορείς της δημόσιας διοίκησης, ημερίδες για θέματα αιχμής, όπως για τα δάση, για το ιατρικό απόρρητο, για τον Ν. 2643/1998, για τη διαφάνεια στην λειτουργία των ΟΤΑ (σε συνεργασία με την ΚΕΔΚΕ).

Οι δύο βασικοί πυλώνες πάνω στους οποίους βασίστηκε το έργο του Συνηγόρου, δηλαδή η υψηλή ποιότητα του έργου του και η διαρκείς μέριμνα για την προάσπιση της ανεξαρτησίας του, συγκροτούν την αξιοπιστία της Αρχής, η οποία αποτελεί και το μοναδικό μέσον που αυτή διαθέτει προκειμένου να εκπληρώνει αποτελεσματικά την αποστολή της, δηλαδή να προασπίζει τα δικαιώματα των πολιτών, πρωτίστως αυτών που προσφεύγουν στην ίδια. Ως γνωστόν ο Συνήγορος δεν μπορεί ούτε να υποκαταστήσει τη δημόσια διοίκηση ούτε να της επιβάλει κυρώσεις, είναι υποχρεωμένος να πείσει τη διοίκηση ότι οφείλει να ικανοποιήσει το δίκαιο αίτημα του πολίτη ή έστω να την πειθαναγκάσει.

Το μόνο μέσο εξαναγκασμού που διαθέτει ο Συνήγορος είναι η δημοσιότητα, δηλαδή μια κύρωση που είναι μεν νομικώς άτυπη και, ως εκ τούτου, αδιάφορη για την έννομη τάξη, ενδέχεται όμως να αναπτύσσει σοβαρές πολιτικές συνέπειες. Στον βαθμό μάλιστα που αυξάνεται η αξιοπιστία του συνηγόρου, πολλαπλασιάζεται και η ποιοτική ισχύς αυτής της κύρωσης. Το κρίσιμο δίλλημα, που σε κάθε περίπτωση δημοσιότητας αντιμετωπίζει ο Συνήγορος, είναι ότι δεν μπορεί να ελέγξει πλήρως τον τρόπο επιβολής αυτής της ιδιόμορφης κύρωσης, διότι στη διαδικασία αυτή αναπόφευκτα εμπλέκονται τα ΜΜΕ. Αυτό που μπορεί να ελέγξει ο Συνήγορος είναι το εάν και το πότε θα φέρει μια υπόθεση στο φως της δημοσιότητας. Μπορεί επίσης να διασφαλίσει ότι από την πλευρά του (πχ στο οικείο δελτίο τύπου ή στην ιστοσελίδα του, όπου δημοσιεύονται όλα τα απαραίτητα στοιχεία) θα έχει παρουσιαστεί η υπόθεση κατά τρόπο δίκαιο για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Όμως το πώς θα δοθεί στη συνέχεια δημοσιότητα από τα ΜΜΕ εκφεύγει εν πολλοίς από την εξουσία του ΣτΠ. Γι' αυτό και η δημοσιότητα έχει πάντοτε κάποιο ρίσκο.

Ως δημόσια αρχή, ο Συνήγορος υποχρεούται να καθιστά διαφανή τη δράση του. Παράλληλα όμως, ως θεσμός που προάγει τη δημόσια διαβούλευση για κρίσιμα ζητήματα της δημόσιας διοίκησης, καθώς και τη δημόσια λογοδοσία της ίδιας, είναι υποχρεωμένος να παρέχει στην κοινή γνώμη στοιχεία αξιόπιστα και να εκφράζεται δημοσίως με ορθολογικά επιχειρήματα και όχι με καταγγελίες. Το πεδίο της δημοσιότητας, συνεπώς, είναι αυτό στο οποίο δοκιμάζονται ταυτόχρονα και στη μεγαλύτερη δυνατή ένταση όλες οι όψεις της αξιοπιστίας της Αρχής, γι' αυτό και ο Συνήγορος θα πρέπει να χρησιμοποιεί τη δημοσιότητα με φειδώ και περίσκεψη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΚΡΙΤΙΚΗ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

5.1 ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ – ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΑΔΑ

Ήδη με την εμφάνιση των ΑΔΑ διατυπώθηκαν γενικότεροι προβληματισμοί για το ρόλο τους και την επίδρασή τους στη λειτουργία του Κράτους αλλά και την κοινωνική συμβίωση όπως τη γνωρίζουμε μέχρι σήμερα.

Στον προβληματισμό που αναπτύσσεται στην δύση για τις ΑΔΑ διακρίνει κανείς τους απαισιόδοξους επικριτές και τους αισιόδοξους – υποστηρικτές του θεσμού²⁵.

Οι πρώτοι ανησυχούν για την αύξηση για την αύξηση του αριθμού του τους, δυσπιστούν για το αν υπάρχει πραγματικά αυτοπεριορισμός του Κράτους για τη βλάστησή τους ή αντίθετα «διαχέουν» περισσότερη εξουσία. Αναφέρουν τις ελλείψεις στα μέσα για την πραγματοποίηση του σκοπού τους, αφού τροφοδοτούνται οικονομικά από την πολιτική εξουσία. Προβάλλουν την αμφισβητούμενη κανονιστική τους αρμοδιότητα και βέβαια την έλλειψη δημοκρατικής νομιμοποίησης αυτών των αρχών²⁶. Η διοίκηση εντάσσεται στην εκτελεστική εξουσία. Η εκτελεστική εξουσία λογοδοτεί στο Κοινοβούλιο.

Οι ΑΔΑ που λογοδοτούν; Πολλές φορές Η Κυβέρνηση στερείται αρμοδιοτήτων της προς όφελος μιας αρχής η οποία λογίζεται πιο «αρμόδια» για να τις εξασκήσει. Εκφράζουν την ανησυχία τους για το πώς θα ελέγξει τις « κυβερνήσεις των σοφών ». Μήπως οδηγούμε τη Δημοκρατία σε αριστοκρατικούς δρόμους;

Οι αισιόδοξοι – υποστηρικτές του θεσμού- υποστηρίζουν ότι οι ΑΔΑ συμβάλουν στην ενίσχυση του Κράτους Δικαίου στην κοινωνία μας, στην προστασία των πολιτικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Με τις προειδοποιήσεις, γνώμες, αποφάσεις, αναφορές και ετήσιες εκθέσεις τους συμβάλλουν στη λύση προβλημάτων κινούμενες πάντα στα πλαίσια των εξουσιοδοτικών διατάξεων.

²⁵ Αντωνόπουλου, Μ. (1995). *Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές*, Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλα.

²⁶ Μήτρου, Λ. (2007). Πέντε ερωτήματα για το ρόλο των ανεξάρτητων αρχών . περιοδικό «Μεταρρύθμιση». Βρέθηκε στις 20.12.2010 στην ιστοσελίδα [http : //anoiktiulathisi.pasok.gr/?p=947](http://anoiktiulathisi.pasok.gr/?p=947)

Ο διοικητικός δικαστής όταν παρεμβαίνει δεν εξασθενίζει τον θεσμό, αλλά αντίθετα ισχυροποιεί τη θέση τους, συμβάλλει στη νομιμοποίησή του αφού είναι υπεύθυνες για μια από τις τρεις λειτουργίες του κράτους.

Η επιλογή των μελών των ΑΔΑ με πρόσωπα αναγνωρισμένου κύρους από τον χώρο των γραμμάτων, των τεχνών, της επιστήμης, της τεχνολογίας και της πολιτικής, από τα μέλη των Μεγάλων Σωμάτων της Διοίκησης αποτελεί μια ασφαλιστική δικλείδα για την αντικειμενικότητα, την αποτελεσματικότητα του θεσμού. Η δημοσιότητα της λειτουργίας τους, η κοινή γνώμη, η θεωρία εξασφαλίζουν τη διαφάνεια, τον επιστημονικό και κοινωνικό έλεγχο.

Αν η παγκοσμιοποίηση εμφανίζεται ως ο μέγας κίνδυνος της εποχής μας η ανάγκη να ξαναδώσουμε την αξιοπιστία στην πολιτική και τους δημοκρατικούς θεσμούς είναι περισσότερο από επιτακτική. Ο θεσμός των ΑΔΑ μόνο σε ένα σύστημα που σέβεται τις αρχές του κράτους δικαίου, της δημοκρατικής νομιμότητας, σε όλο το φάσμα των συνταγματικών δομών και λειτουργιών του και το οποίο διαθέτει ορθολογικά δομημένη δημόσια διοίκηση μπορεί να συμβάλλει ακόμη περισσότερο στη δημοκρατία.

5.2 ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ

Η οργανική και λειτουργική αυτονομία των ΑΔΑ θέτει το ζήτημα της δημοκρατικής νομιμοποίησής τους στο μέτρο που οι Αρχές αυτές δεν λογοδοτούν πουθενά για τη δράση τους και είναι «πολιτικά ανεύθυνες»²⁷. Η έλλειψη πολιτικής ευθύνης (responsabilite publique και political accountability) και η προβληματική δημοκρατική νομιμοποίηση των ΑΔΑ παραβιάζουν τη συνταγματική «αρχή της Λαϊκής Κυριαρχίας» .

Ο λαός λοιπόν , όντας το πρωτογενές όργανο εκ του οποίου πηγάζουν οι εξουσίες, έχων δηλαδή το ύπατο τεκμήριο αρμοδιότητας, στερείται του δικαιώματος ασκήσεως πολιτικού ελέγχου μέσω των αντιπροσώπων του (Βουλή και εμμέσως Κυβέρνηση) επί οργάνων του κράτους, των οποίων οι πράξεις ως έχουσες έννομες συνέπειες λόγω της κανονιστικής γνωμοδοτικής και ελεγκτικής τους υφής επιφέρουν καταφατικές ρυθμιστικές μεταβολές σε εκφάνσεις της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής ζωής των πολιτών.

²⁷ Μην χαιδέυετε αλλά και μην πυροβολείτε τις Ανεξάρτητες Αρχές (12.8.2007). εφημερίδα καθημερινή. Βρέθηκε στην ιστοσελίδα <http://www.news.kathimerini.gr/udgil-w-articles-economy-2-12/08/2007/237480>

Ως αντιστάθμισμα στην έλλειψη πολιτικής ευθύνης και κοινοβουλευτικού ελέγχου λειτουργούν κατά μία άποψη τα παρακάτω:

- Ο ασκούμενος στα πλαίσια του Κράτους Δικαίου δικαστικός έλεγχος νομιμότητας των πράξεων των ΑΔΑ, δεδομένου ότι ο έλεγχος αυτός ασκείται από όργανα (Δικαστήρια) των οποίων οι αποφάσεις κατά συνταγματική πρόβλεψη εκτελούνται «εν ονόματι του ελληνικού λαού».
- Η άτυπη εποπτεία που ασκεί τις ΑΔΑ η Επιτροπή θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής με την σε τακτά χρονικά διαστήματα κλήση σε ακρόαση του Προεδρείου των ΑΔΑ και με τη συμμετοχή της στη διαδικασία διορισμού των μελών ορισμένων ΑΔΑ.
- Η υποχρέωση για τις περισσότερες ΑΔΑ περί υποβολής στη Βουλή (και συζήτηση από αυτήν σε ειδική συνεδρίαση) της ετήσιας Έκθεσης Πεπραγμένων της ΑΔΑ.

5.3 Η ΝΟΜΙΚΗ ΦΥΣΗ ΤΩΝ ΑΔΑ

Ένα από τα πλέον χαρακτηριστικά προβλήματα που προκύπτουν από πλευράς νομικής θεωρίας από τον θεσμό των ΑΔΑ είναι αυτό της νομικής τους φύσης. Είναι γνωστή η έλλειψη νομικής προσωπικότητας των ΑΔΑ (πράγμα που αποτελεί άλλωστε και βασικό χαρακτηριστικό τους στοιχείο) καθώς και η θεώρησή τους ως οργάνων του νομικού προσώπου του Κράτους. Η ευρύτητα όμως των αρμοδιοτήτων τους σε συνδυασμό με την ίδια την οργανωτική και λειτουργική ανεξαρτησία τους δημιουργεί το ερώτημα σε ποια από τις τρεις κρατικές λειτουργίες (νομοθετική, εκτελεστική, δικαστική) υπάγονται.

Πιο αναλυτικά:

- η θέσπιση των κανόνων λειτουργίας του τομέα ευθύνης τους (κανονιστική αρμοδιότητα)
- η εξειδίκευση και εφαρμογή των κανόνων αυτών (αρμοδιότητα έκδοσης ατομικών διοικητικών πράξεων και επιβολής κυρώσεων) και
- η επίλυση των αναφερομένων σχετικών διαφορών (διαιτητική αρμοδιότητα) οδηγεί στη συγκεντρωτική άσκηση από αυτές και της νομοθετικής και της εκτελεστικής και

της δικαστικής λειτουργίας στον τομέα ευθύνης τους, και μάλιστα ανεξέλεγκτα, με μόνο έλεγχο το δικαστικό έλεγχο νομιμότητας των πράξεών τους.

Κατά κάποιον τρόπο δηλαδή οι ΑΔΑ αποτελούν ταυτοχρόνως οιονεί νομοθέτες, οιονεί διοικητές και οιονεί δικαστές. Είναι όμως φανερό ότι κάτι τέτοιο αντιβαίνει πλήρως στην τριμερή διάκριση των κρατικών εξουσιών του Montesquieu, γεγονός που όχι μόνο καθιστά τις ΑΔΑ κατάφορα αντισυνταγματικές, αλλά επιχειρεί να αλλοιώσει την ίδια τη μορφή του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Συνάγεται λοιπόν η αναγκαιότητα προσδιορισμού της νομικής φύσης των ΑΔΑ, είτε με την οργανική αυτονόμηση τους από τις τρεις κλασσικές εξουσίες του Montesquieu (ΗΠΑ) ή την υπαγωγή τους σε μία από αυτές (Γαλλία).

Η αναζήτηση των απαντήσεων στα ερωτήματα αυτά πρέπει να προσανατολισθεί στη νομοθεσία αλλά και τη νομολογία, σε συνδυασμό πάντοτε με τα επιχειρήματα της νομικής θεωρίας.

Στη χώρα μας νομοθεσία και νομολογία αδυνατούν να διατυπώσουν με σαφήνεια χαρακτηριστικά που θα οδηγούσαν σε συγκεκριμενοποίηση της νομικής φύσης των ΑΔΑ. Π.χ. στο Σύνταγμα υιοθετείται ο όρος «ανεξάρτητες αρχές» υπονοώντας αυτονόμηση των οργάνων αυτών, ερευνώντας όμως κανείς τη νομολογία του ΣτΕ, σχετικά με υποθέσεις που αφορούν τις Αρχές αυτές, θα διαπιστώσει ότι κατά περιπτώσεις αναγνωρίζει τη διοικητική ιδιότητα των εν λόγω Αρχών και τις εντάσσει στα πλαίσια της Εκτελεστικής Εξουσίας²⁸.

Τα επιχειρήματα προς επίρρωση των παραπάνω απόψεων θα μπορέσουν να αναζητηθούν στη νομική θεωρία των χωρών που τις εφαρμόζουν και που άλλωστε υιοθέτησαν το θεσμό πολύ πριν την Ελλάδα.

Σύμφωνα με τη γαλλική θεώρηση της διάκρισης των εξουσιών, κάθε κρατικό όργανο αντλεί το νομικό του χαρακτηρισμό αποκλειστικά από τις εναλλακτικές επιλογές αυτής της τριμερούς διαίρεσης. Η γαλλική νομική θεωρία με τη μέθοδο των διαδοχικών αποκλεισμών εντάσσει τις ΑΔΑ στην Εκτελεστική Εξουσία, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από την ίδια τη νομοθεσία της χώρας (με επιλογή του όρου *authorities administratives independantes*) και από τη νομολογία του ΣτΕ.

²⁸ Κουλούρης, Ν. (1993), *Οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές, τα αλλοδαπά πρότυπα και τα ημεδαπά κακέκτυπα*, Αθήνα : Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Ο συλλογισμός είναι ο εξής:

- αποκλεισμός της νομοθετικής εξουσίας : με βάση τα επιχειρήματα
 - παρά την καθ' ομοίωση του νομοθέτη άσκηση κανονιστικής αρμοδιότητας (rouvoir reglementaire) που θέτει κανόνες γενικής εφαρμογής που ρυθμίζουν έννομες σχέσεις, οι κανόνες αυτοί ειδικεύουν ένα προϋπάρχον ευρύτερο νομοθετικό πλαίσιο , από τα όρια του οποίου αδυνατούν να εκφύγουν και
 - ο Πρωθυπουργός - κατεξοχήν όργανο ανήκον στην Εκτελεστική Εξουσία_ ασκεί κανονιστικές εξουσίες χωρίς να υπάγεται στη Νομοθετική Εξουσία.

- Αποκλεισμός δικαστικής εξουσίας : με βάση τα επιχειρήματα ότι
 - Οι κυρώσεις που τυχόν επιβάλλουν οι ΑΔΑ δεν συνίστανται στην επιβολή ποινών στερητικών της ελευθερίας και
 - Τα μέλη των ΑΔΑ δεν χαρακτηρίζονται από συγκεκριμένα γνωρίσματα που αποτελούν εγγυήσεις προστασίας των Δικαστών π.χ ισοβιότητα, επιλογή από ειδικό αδιάβλητο σώμα, ειδική αμοιβή κλπ.

Στις ΗΠΑ πρέπει να σημειωθεί ότι εμφανίστηκαν πρώτες οι ΑΔΑ, ως θεσμός ενώ παράλληλα εφαρμόζεται με ιδιαίτερη αυστηρότητα η τριμερής διάκριση των εξουσιών. Η αμερικανική νομοθεσία δεν είναι ιδιαίτερα σαφής ως προς τη νομική φύση των ΑΔΑ , ενώ η νομολογία φαίνεται απλά επικυρώνει την νομιμότητα και την ανεξαρτησία των ΑΔΑ, σε σχέση με τη «συνταγματική» ερμηνεία της θεωρίας του Μον χωρίς περαιτέρω σαφέστερες λεπτομέρειες. Όσον αφορά στη νομική θεωρία, το μεγαλύτερο μέρος της αντιμετωπίζει τις ΑΔΑ, ως μια τέταρτη εξουσία διακρίνοντάς την από τις τρεις κλασσικές.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η έννοια της (κρατικής) Εξουσίας εκλαμβάνεται ως διάφορος της έννοιας της (κρατικής) Λειτουργίας, παρόλο που η διαφορά αυτή είναι οριακή και δυσδιάκριτη στο πλαίσιο της θεωρίας του Montesquieu. Η εξουσία πρέπει να θεωρηθεί ως ο επικεφαλής προσδιορισμός παράγων ενός συστήματος, στο οποίο εντάσσονται ως υπάλληλοι παράγοντες αφενός η Λειτουργία και αφετέρου η Αρχή, στο πλαίσιο μιας ανισότιμης τριγωνικής σχέσης.

Η ούτως νοούμενη Εξουσία χαρακτηρίζεται από στοιχεία περισσότερο πολιτικά και κοινωνιολογικά, δηλαδή από την αποστολή που έχει αναλάβει και από το κοινωνικό

περιβάλλον εντός του οποίου δρα. Η Λειτουργία χαρακτηρίζεται από στοιχεία περισσότερο οντολογικά και νομικά, δηλαδή από τη φύση και τη διαδικασία της μεταβολής που επιφέρει στην έννομη τάξη και στις έννομες σχέσεις. Η Αρχή χαρακτηρίζεται τέλος από στοιχεία περισσότερο θεσμικά και οργανικά, συνιστά δηλαδή το εργαλείο (μέσο) που εξασφαλίζει την ενεργοποίηση και της Εξουσίας και της Λειτουργίας καθώς και τη σύνδεση μεταξύ τους. Συνοπτικά η Εξουσία ασκεί μία Λειτουργία μέσω μίας Αρχής²⁹.

5.4 ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΑΡΧΩΝ

Οι Ανεξάρτητες Αρχές αποτελούν ένα θεσμικό εργαλείο άσκησης πολιτικής λειτουργίας που είναι εξοπλισμένο με πολύ σημαντικά πλεονεκτήματα. Οι αρετές των Ανεξάρτητων Αρχών ως νέας μεθόδου διακυβέρνησης – διοίκησης μπορούν να συστηματοποιηθούν σε τέσσερις κατηγορίες;

- Οι Ανεξάρτητες Αρχές εγγυώνται και υλοποιούν ειδική – στοχευμένη διεκπεραίωση κρίσιμων πολιτικών θεματικών στην αντιμετώπιση των οποίων κατά γενική ομολογία νοσούσε το ελληνικό κράτος (πχ αξιοκρατικές προσλήψεις, έλεγχος του ραδιοτηλεοπτικού τοπίου, χειραγώγηση των τιμών της αγοράς από συντονισμένα ολιγοπώλια).
- Οι Ανεξάρτητες Αρχές κατοχυρώνουν την πρόσθετη θωράκιση ευάλωτων θεμελιωδών δικαιωμάτων σε εποχές που αναπτύσσονται νέα είδη κινδύνων (πχ κίνδυνοι στο απόρρητο των τηλεπικοινωνιών, κίνδυνοι από την επεξεργασία των πολιτικών δεδομένων των πολιτών από τις κρατικές αρχές ή από ιδιωτικές επιχειρήσεις). Αποτελούν δηλαδή μια έγκυρη θεσμική απάντηση στα νέα είδη κινδύνων.

²⁹ Το ανωτέρω μοντέλο εξειδίκευσης της θεωρίας της διάκρισης των εξουσιών, καθιστά τον αριθμό των Εξουσιών υπόθεση συμβατικής παραδοχής και μεθοδολογικών ασκήσεων, υπό την έννοια ότι αποκλείεται ο αυστηρός καθορισμός ενός "numerous clauses". Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η θεωρητική κατασκευή της ύπαρξης μιας τέταρτης εξουσίας, διακριτής από την κλασική τριλογία των Εξουσιών, η οποία απαρτίζεται από τις ΑΔΑ και επονομάζεται ρυθμιστική Εξουσία.

Οι Ανεξάρτητες Αρχές λειτουργούν με γνώμονα ορισμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά που συχνά εκλείπουν ή είναι περιορισμένα στην κλασική κρατική διοίκηση³⁰.

- Τα σημαντικότερα είναι η ταχύτητα , η αποτελεσματικότητα , η εξειδίκευση του προσωπικού η διεπιστημονικότητα της αντιμετώπισης των ζητημάτων, η αξιοκρατία ως βασικός προσανατολισμός δράσης, η ατέλεια των παρεχόμενων υπηρεσιών, ο αντιγραφειοκρατικός τρόπος λειτουργίας.
- Το τέταρτο πλεονέκτημα των Ανεξαρτήτων Αρχών, είναι ότι συχνά δεν αντικαθιστούν πλήρως την κλασική πολιτική εξουσία, αλλά την συμπληρώνουν, την υποβοηθούν. Αυτή η συμπληρωματική και όχι υποκαταστατική λειτουργία αναδεικνύεται ανάγλυφα από το παράδειγμα του ΣτΠ . Ο ΣτΠ δεν υποκαθιστά την διοίκηση στις αποφάσεις της σε θέματα της αρμοδιότητάς της. Προϋπόθεση για την ενεργοποίηση του διαμεσολαβητικού και ελεγκτικού της νομιμότητας και της κακοδιοίκησης ρόλου του ΣτΠ είναι σωρευτικά :

- να έχει απευθυνθεί ο πολίτης πρώτα εγγράφως στην αρμόδια διοικητική υπηρεσία,
- είτε η επίσημη έγγραφη ανταπόκρισή της να μην είναι σύννομη ή να συνιστά κακοδιοίκηση
- είτε η αρμόδια διοικητική υπηρεσία να μην έχει απαντήσει καθόλου εγγράφως εντός των νομίμων προθεσμιών.
-

Ο ΣτΠ διαμεσολαβεί υπέρ του πολίτη, εφόσον κρίνει ότι η διοίκηση δεν αντιμετώπισε σύννομα και διοικητικά χρηστά μια διοικητική υπόθεση, με σκοπό να πείσει με τις προτάσεις του την διοίκηση να αλλάξει την επίσημη θέση της. Και όλα αυτά πριν την υπόθεση την κρίνει η δικαστική εξουσία, κάτι που συνεπάγεται πρόσθετα έξοδα για τον πολίτη, συχνά αντιστρόφως ανάλογα της αξίας και της σημασίας της διοικητικής αναφοράς. Με τη συμπληρωματική αυτή διοικητική λειτουργία παρέχονται περισσότερα επίπεδα προστασίας των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των πολιτών.

Τα άνω τέσσερα είδη πλεονεκτημάτων των Ανεξαρτήτων Αρχών δεν παρουσιάζονται σε όλες ή στον ίδιο βαθμό σε όλες τις Ανεξάρτητες Αρχές. Συγκροτούν όμως ένα πολύτιμο θεσμικό φορτίο για την αντιμετώπιση των σοβαρών πολιτικών προβλημάτων.

³⁰ Μακροδημήτρης, Α. (2008), Για την διάρθρωση της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, Αθήνα : Αντ. Ν. Σάκκουλα

Καθιστούν τις Ανεξάρτητες Αρχές αξιόπιστο θεσμό άσκησης πολιτικής. Επίσης τα πλεονεκτήματα αυτά συλλειτουργούν και δεν διακρίνονται μεταξύ τους στεγανά.

Με την σύγκριση μάλιστα των τεσσάρων ειδών πλεονεκτημάτων τους οι Ανεξάρτητες Αρχές, επανανοηματοδοτούν πρακτικά την αόριστη συνταγματική έννοια , θεσμική εγγύηση. Η έννοια θεσμική εγγύηση, κομβική για το δίκαιο των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συνταγματικό, ευρωπαϊκό και διεθνές, είχε μείνει για πολύ καιρό ανεπεξέργαστη. Η αθρόα πρακτική ενσωμάτωση Ανεξαρτήτων Αρχών στην πολιτειακή οργάνωση εμπλούτισε την έννοια θεσμική εγγύηση . Κατέδειξε ότι η θεσμική κατοχύρωση και όχι η απλή νομική πρόβλεψη κάποιας θεσμικής εγγύησης, προϋποθέτει την αγαστή σύμπραξη πολιτειακού δικαίου των ανθρώπινων δικαιωμάτων και οργανωτικού πολιτειακού δικαίου. Πρακτικά μια σύγχρονη εκδοχή των θεσμικών εγγυήσεων διαμορφώνεται από το άθροισμα α) της εξειδικευμένης πολιτειακής κατοχύρωσης θεμελιωδών δικαιωμάτων, συνήθως ειδικών εκφάνσεων των γενικών δικαιωμάτων της προσωπικότητας ή της υγείας και β) της εγγύησης της πρακτικής κρατικής προστασίας τους από συγκεκριμένη Ανεξάρτητη Αρχή.

5.5 ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΩΝ ΑΔΑ..

Η πρακτική ενσωμάτωση των Ανεξαρτήτων Αρχών στο πολιτειακό φαινόμενο δεν είναι χωρίς προβλήματα. Υπάρχουν ορισμένα προβληματικά σημεία που εδράζονται στην ίδια την νεωτερική φυσιογνωμία των Ανεξαρτήτων Αρχών. Σειρά περεταίρω προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Ανεξάρτητες Αρχές, είτε γεννώνται από την πολιτική δράση τους με τους κλασικούς πολιτειακούς θεσμούς, είτε συνιστούν παθογένειες της συνολικής θεσμικής οργάνωσης και λειτουργίας που επηρεάζουν αρνητικά και τις Ανεξάρτητες Αρχές. Ως σημαντικότερες οπές προβληματισμού για το μέλλον των Ανεξαρτήτων Αρχών θα μπορούσαν να συστηματοποιηθούν οι ακόλουθες έντεκα θεματικές :

- Η δυσχερής πολιτειολογική κατάταξη των Ανεξαρτήτων Αρχών. Το προβληματικό σημείο αυτό συμπυκνώνεται βασικά σε δύο ερωτήματα :
 - Οι Ανεξάρτητες Αρχές είναι μοντέρνα εκδοχή της εκτελεστικής εξουσίας ή είναι ένα τέταρτο είδος κρατικής εξουσίας που υπερβαίνει την κλασική τριμερή κατηγοριοποίηση των δημοσίων εξουσιών,

- Όλες οι Ανεξάρτητες Αρχές υπάγονται στο ίδιο είδος κρατικής λειτουργίας ή ποικίλει η πολιτειολογική τους ένταξη και τα κοινά τους χαρακτηριστικά εξαντλούνται στη μερική ή ολική ανεξαρτησία από την Κυβέρνηση.
- Η εφαρμογή του κοινοβουλευτικού ελέγχου στις Ανεξάρτητες Αρχές. Στο νέο κανονισμό λειτουργίας της Βουλής³¹ , φιερώνονται ειδικές ρυθμίσεις στον πολιτικό έλεγχο που ασκεί το ελληνικό Κοινοβούλιο επί των Ανεξαρτήτων Αρχών. Τα ερωτήματα όμως και τα κενά παραμένουν σημαντικά και χρήζουν περεταίρω θεωρητικής επεξεργασίας, νομικών ρυθμίσεων κοινοβουλευτικής εφαρμογής και εμπέδωσης.
 - Οι δεσμοί και οι αποστάσεις των Ανεξαρτήτων Αρχών με την εκάστοτε Κυβέρνηση και το κρατούν πολιτικό σύστημα. Η ανεξαρτησία είναι μία πολυπαραμετρική έννοια η οποία χρειάζεται εξειδικευμένη νομική αντιμετώπιση και συνεχή πρακτική επιβεβαίωση. Οι υποκατηγορίες της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας, που νοηματοδοτούν επαρκώς τη δικαστική ανεξαρτησία, αδυνατούν να περιγράψουν πλήρως την ιδιότυπη ανεξαρτησία των Ανεξαρτήτων Αρχών, που είναι μια ανεξαρτησία εντός της πολιτικής λειτουργίας.
 - Το ζήτημα της επικάλυψης των αρμοδιοτήτων τόσο μεταξύ κλασικής κρατικής δράσης και Ανεξαρτήτων Αρχών όσο και μεταξύ διαφορετικών Ανεξαρτήτων Αρχών. Η συμπληρωματική αρμοδιότητα ή ακόμα και η θεσμικά στοχευμένη παράλληλη δράση είναι στοιχείο της ιδιόμορφης λειτουργίας των Ανεξαρτήτων Αρχών. Όμως οι δημόσιες πολιτικές χρειάζονται επικοδομητικές επικαλύψεις που γεννούν γραφειοκρατία, καθυστέρηση και αντιφάσεις.
 - Η δράση των Ανεξαρτήτων Αρχών όσο ζυγοσταθμισμένη και αν είναι από αξιολογικά ποιοτικά χαρακτηριστικά (πχ ταχύτητα, εξειδίκευση, διεπιστημονικότητα), δεν παύει να αντιμετωπίζει προβλήματα από την πολυνομία και την κακονομία που διέπουν την ελληνική νομοθεσία. Είναι επομένως εκτεθειμένη, όπως και κάθε κρατική λειτουργία, στον αποπροσανατολισμό από την πολυνομία και την κακονομία.
 - Η δημοσιονομική νόθευση της αποτελεσματικής πολιτικής προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών. Και οι Ανεξάρτητες Αρχές προσκρούουν συχνά στο σκόπελο των οικονομικών – δημοσιονομικών εμποδίων της εφαρμογής των νόμων.

³¹ Βουλή των Ελλήνων (2011). Κανονισμός της Βουλής . Βρέθηκε στις 10.1.2011 από την ιστοσελίδα [http : www.hellenicparliament.gr/vouli-ton-ellinon/kanonismos-tis-voulis/article-138](http://www.hellenicparliament.gr/vouli-ton-ellinon/kanonismos-tis-voulis/article-138)

- Δομικό πρόβλημα των Ανεξαρτήτων Αρχών είναι η πλημμυρής στελέχωση και η ελλιπής υποδομή τους. Η παθογένεια αυτή αποδείχθηκε για παράδειγμα στην πράξη από την Επιτροπή Ανταγωνισμού και τα αργά αντανακλαστικά της ΑΔΑΕ στην υπόθεση των τηλεφωνικών υποκλοπών. Εξίσου σημαντικό πρόβλημα προκαλείται και από την υποστελέχωση και τα προβλήματα υποδομών των δημοσίων φορέων που ελέγχονται από τις Ανεξάρτητες Αρχές, όπως για παράδειγμα των κοινωνικοασφαλιστικών ταμείων.
- Ο τρόπος και τα κριτήρια καθορισμού των επικεφαλής και των επιτελικών στελεχών των Ανεξαρτήτων Αρχών. Η θεματική αυτή συνέχεται άρρηκτα α) με τον στόχο της αύξησης της δημοκρατικής νομιμοποίησης των Ανεξαρτήτων Αρχών χωρίς τον περιορισμό των τεχνοκρατικών πλεονεκτημάτων τους και β) με το διακύβευμα της πραγματικής ανεξαρτησίας.
- Ο αναστοχασμός και η επανοριοθέτηση των αρμοδιοτήτων των Ανεξαρτήτων Αρχών. Μετά από αρκετά χρόνια λειτουργίας πολλών Ανεξαρτήτων Αρχών υπάρχουν επαρκή δεδομένα για την επανεξέταση κάποιων υφιστάμενων αρμοδιοτήτων ή την επέκτασή τους και σε άλλα πεδία (για παράδειγμα συζητείται η άρση της αναρμοδιότητας του ΣτΠ να επιληφθεί μιας υπόθεσης λόγω εκκρεμοδικίας μέχρι τη πρώτη συζήτηση στο δικαστήριο).
- Ο πληθωρισμός ή ο περιορισμός των Ανεξαρτήτων Αρχών. Ενώ οι συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές δεν δύναται να καταργηθούν, οι μόνο νομοθετικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές, δύναται να αυξηθούν ή να περιοριστούν. Παράλληλα μπορούν να τύχουν επεξεργασίας σενάρια ενσωμάτωσης Ανεξαρτήτων Αρχών. Ένα συναφές θέμα είναι η σκοπιμότητα της σύστασης νέων ειδικών Ανεξαρτήτων Αρχών ή η προσθήκη νέων ειδικών παραρτημάτων σε ήδη υφιστάμενες Ανεξάρτητες Αρχές (πχ ενσωματώθηκε στον ΣτΠ ο Συνήγορος του Παιδιού, ο Συνήγορος της Υγείας, ο Συνήγορος για την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών). Δεν είναι ασφαλής δικαιοπολιτικά σύμβουλος η θεώρηση ότι κάθε σοβαρό πολιτικό πρόβλημα, μπορεί να επιλυθεί με την ίδρυση μιας Ανεξάρτητης Αρχής.
- Το ζήτημα της ελλειμματικής δημοκρατικής νομιμοποίησης των Ανεξαρτήτων Αρχών

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η μέχρι σήμερα εμπειρία δείχνει ότι οι Ανεξάρτητες Αρχές, τουλάχιστον αυτές που λειτουργούν κατά το Σύνταγμα, όπως ο Συνήγορος του Πολίτη, έχουν κατορθώσει να φανούν στην κοινωνία και να δώσουν αξιόλογα αποτελέσματα, συντείνοντας στον εκσυγχρονισμό της Πολιτείας και των πολιτών.

Οι Ανεξάρτητες Αρχές, τόσο στη χώρα μας όσο και στην ΕΕ, δραστηριοποιούνται σε δύο μεγάλους τομείς. Αφενός στον τομέα των ατομικών δικαιωμάτων των πολιτών και αφετέρου, στον τομέα της ρύθμισης κρίσιμων αγορών με σκοπό τη διασφάλιση ωφελημάτων υπέρ των πολιτών. Θεωρώ ότι, όπως και η διεθνής εμπειρία μαρτυρεί, ο θεσμός των ΑΔΑ είναι ιδιαίτερα σημαντικός κυρίως στο περιβάλλον των τεράστιων τεχνολογικών δυνατοτήτων που κατέχει η δημόσια και ιδιωτική εξουσία, των καταχρήσεων εξουσίας στις οποίες μπορεί να διολισθήσει η ελεύθερη αγορά και της απαίτησης των νέων ανθρώπων για περισσότερη δημοκρατία και αξιοκρατία. Οι ΑΔΑ σε αυτό το περιβάλλον μπορούν να διαφυλάξουν τα ατομικά δικαιώματα, να προστατεύσουν τον πολίτη, να προστατεύσουν τον καταναλωτή, να εξασφαλίσουν κατάλληλες συνθήκες για τη λειτουργία του ανταγωνισμού στις αγορές, ακόμα και αν σε αυτές δραστηριοποιείται το ίδιο το κράτος. Επιπρόσθετα οι ΑΔΑ, είναι ένας νέος σύγχρονος θεσμός που προάγει τη δημοκρατία και ενισχύει την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης. Ειδικότερα δε στην περίπτωση της ΕΕ, ο θεσμός των ΑΔΑ ευνοεί τη σύγκλιση και δημιουργεί συνθήκες που ευνοούν την δημιουργία ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου. Συμπερασματικά καταλήγουμε ότι η συγκρότηση και λειτουργία των ΑΔΑ, είναι χρήσιμη για τη θεσμική θωράκιση των συνταγματικών δικαιωμάτων και γενικότερα για την προστασία των ατόμων από αυθαιρεσίες της Διοίκησης. Οι ΑΔΑ στο σύγχρονο κράτος καλούνται να παίζουν τον ρόλο των θεσμικών εγγυήσεων στα συνταγματικά δικαιώματα, να ασκήσουν εποπτεία στη δημόσια διοίκηση και στη λειτουργία της αγοράς. Παρά το γεγονός όμως ότι οι ΑΔΑ αποτελούν έναν νεοπαγή θεσμό που θεωρείται απαραίτητος για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων, όπως φαίνεται από το καθεστώς ανεξαρτησίας, τη στελέχωση και κυρίως τη συνταγματική τους κατοχύρωση, δεν έχει ακόμη παγιωθεί μορφικά ή λειτουργικά λόγω της ιδιαίτερης νομικής τους φύσης, το ιδιότυπο καθεστώς ανεξαρτησίας τους και η έλλειψη δημοκρατικής νομιμοποίησης τους εγείρουν προβληματισμούς, σχετικά με την ένταξη και το ρόλο τους στην έννομη τάξη καθώς και δυσπιστία ως προς την αποτελεσματικότητά τους. Η προσφορά τους είναι αξιοσημείωτη, αρκεί να ενδυναμωθεί ο θεσμός των ΑΔΑ. Βασικά θεσμικά αντίδοτα ενδυνάμωσης της ανεξαρτησίας αποτελούν, η αποσύνδεση της θητείας των μελών από τον εκλογικό κύκλο του δικομματικού τύπου διορισμού και παύση τους καθώς και

απόδοση ουσιαστικών ρυθμιστικών αρμοδιοτήτων. Επίσης χρειάζεται ενδυνάμωση του εποπτικού – ελεγκτικού ρόλου της Βουλής, προς ενίσχυσης του βαθμού λογοδοσίας των Αρχών. Χρειάζεται να λειτουργήσουν στο πλαίσιο της Βουλής, αντίστοιχα με την διεθνή πρακτική ειδικές κοινοβουλευτικές επιτροπές εποπτείας. Οι επιτροπές συνεπικουρούμενες από ειδικό επιστημονικό προσωπικό, πρέπει να προστεθούν στο επιστημονικό προσωπικό της Βουλής και θα συνεισφέρουν στην υπέρβαση του εγγενούς ελλείμματος εξειδικευμένης γνώσης και πληροφόρησης που δημιουργείται προς όφελος των Αρχών. Αυτό μπορεί να προωθηθεί μέσα από την τήρηση τακτικών κοινοβουλευτικών ακροάσεων των Αρχών , σε συνδυασμό με την κατάθεση ετήσιας έκθεσης πεπραγμένων στη Βουλή. Η σαφής νομοθετική οριοθέτησή τους, η θεσμική εξειδίκευση του τρόπου λειτουργίας και η πρόβλεψη και εφαρμογή αρχών χρηστής διοίκησης και καλής νομοθέτησης στη λήψη αποφάσεων (πχ εκπόνηση ανάλυσης κανονιστικών επιπτώσεων, αποτελούν σημεία ενδυνάμωσης της αποτελεσματικότητας των Αρχών που στην τρέχουσα πραγματικότητα υποχρεώνονται να δράσουν σε καθεστώς πολυνομίας και ασαφών οδηγιών όπως προκύπτει από τη χαμηλή ποιότητα της πρωτογενούς νομοθετικής παραγωγής. Η Στελέχωση των Αρχών με μέλη υψηλού κοινωνικού και επαγγελματικού κύρους, στηρίζεται κυρίως σε στελέχη που βρίσκονται στο τέλος της καριέρας τους ως δημόσιοι υπάλληλοι, δικαστικοί και πανεπιστημιακοί, αν δεν έχουν ήδη συνταξιοδοτηθεί. Αυτό δεν επιτρέπει στο μηχανισμό της φήμης να λειτουργεί αποτρεπτικά για τα μέλη , σε περίπτωση που θελήσουν να αποκλίνουν. Η σύνθεση των Αρχών χρειάζεται ενίσχυση με την παρουσία μελών με αδιαμφισβήτητο το επαγγελματικό κύρος που βρίσκονται στην κορυφή και όχι στο τέλος της καριέρας τους. Οι ΑΔΑ με επαρκή εξειδικευμένο προσωπικό, στηριγμένες στη διαφάνεια και τη διαβούλευση , παρά το ότι είναι ανεξάρτητες, μπορεί να είναι αποτελεσματικότερες στη ρύθμιση και καλύτερα ελεγχόμενες, από τους εντολείς τους, δηλαδή τη νομοθετική και την εκτελεστική εξουσία. Η συμβολή του ΣτΠ στην προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών και στην καταπολέμηση της κακοδιοίκησης, είναι μεγάλη. Ο θεσμός του ΣτΠ έχει συμβάλει στην αναβάθμιση της δημόσιας διοίκησης μέσω της αξιοπιστίας της εμπειρίας και των γνώσεων που έχει αποκτήσει από την ίδρυσή του έως σήμερα. Ωστόσο, υπάρχουν παράγοντες που μειώνουν την αποτελεσματικότητα λειτουργίας του.

Είναι γνωστό ότι η φυσιογνωμία του θεσμού του ΣτΠ βασίζεται στη δύναμη των επιχειρημάτων με τα οποία προσπαθεί να πείσει τη διοίκηση να άρει την παρανομία και την κακοδιαχείριση. Ο Συνήγορος δεν είναι – και δεν πρέπει να γίνει – άλλος ένας κυρωτικός μηχανισμός, όπως είναι λ.χ. το ΕΣΡ, γιατί η αποστολή του είναι η διαμεσολαβητική επίλυση των διαφορών πολίτη-κράτους. Ωστόσο, η αντίληψη ότι η διοίκηση πρέπει να

συμμορφώνεται μόνο αφού πειστεί από τα επιχειρήματα, έχει οδηγήσει την ΑΔΑ σε ένα φαινόμενο που θα χαρακτηρίζα ως θεσμική ηττοπάθεια. Όταν ο Συνήγορος δεν μπορεί να πείσει τη διοίκηση να συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις της, αρκετά συχνά καταθέτει τα όπλα και παραιτείται από τις αρμοδιότητες για την επιβολή των απόψεών του. Έτσι όμως, πολύ απλά, έχει παραιτηθεί και από άλλες αρμοδιότητες που έχει, αλλά και από τις άλλες υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει στον πολίτη για την επίλυση της υπόθεσής του.

Ο ΣτΠ, μολονότι δεν μπορεί να επιβάλει κυρώσεις, μπορεί να αξιοποιήσει τις θεσμικές δυνατότητες επιβολής των συστάσεών του που του δίνει η νομοθεσία. Δυστυχώς, ο Συνήγορος ασκεί μια άγνωστη πολιτική επιλογής περί του πότε (και εάν) θα αξιοποιήσει αυτές τις πιο δυναμικές του αρμοδιότητες, πολλές εκ των οποίων έχουν περιπέσει σε αχρησία. Ας δούμε τι μπορεί και πρέπει να κάνει ο Συνήγορος όταν η διοίκηση δεν συμμορφώνεται :

- Δημοσιοποίηση πορίσματος σε κάθε περίπτωση που η διοίκηση αρνείται να συμμορφωθεί προς τις συστάσεις του. Η προσφυγή του Συνηγόρου στη δημοσιότητα είναι ένα μέσο που ασκείται άκρως επιλεκτικά, ενώ θα έπρεπε να αποτελεί την πάγια και αναμενόμενη πρακτική, αν η διοίκηση γνωρίζει ότι κάθε άρνηση συμμόρφωσής της θα δημοσιοποιηθεί στο διαδίκτυο, τότε είναι βέβαιο ότι θα αντιμετωπίζει με μεγαλύτερη περίσκεψη την άρνηση. Σήμερα όμως που η διοίκηση γνωρίζει ότι ο Συνήγορος κατ' επιλογήν θα δημοσιεύσει ένα πόρισμα, οι αντιστάσεις της είναι πολύ πιο σθεναρές.
- Υποβολή έκθεσης στον εισαγγελέα για κάθε περίπτωση δημοσίου υπαλλήλου που αρνείται να συνεργαστεί με τον ΣτΠ. Πρόκειται για ένα ειδικό ποινικό αδίκημα. Η ποινική δίωξη ασκείται μόνο μετά από έκθεση που υποβάλει ο Συνήγορος στην Εισαγγελία. Ο Συνήγορος θα έπρεπε να ασκεί αυτή την αρμοδιότητα, συχνά, ακόμη και όταν παρέρχεται τρίμηνο και δεν έχει λάβει απάντηση στην επιστολή με τις συστάσεις του. Μετά την παρέλευση τριμήνου, ο αρμόδιος υπάλληλος που δεν έχει απαντήσει στη σύσταση του Συνηγόρου θα πρέπει να οδηγείται στον Εισαγγελέα. Έτσι η διοίκηση θα συνειδητοποιήσει ότι η συνεργασία της με το Συνήγορο δεν είναι προαιρετική και δεν θα αναβάλει για τις καλές στιγμές την υποχρέωση ανταπόκρισης στις συστάσεις του. Μπορεί ο Συνήγορος να μην είναι κυρωτικό όργανο, είναι όμως δημόσια Αρχή.
- Πρόκληση πειθαρχικής δίωξης λειτουργού ή υπαλλήλου. Αυτό σημαίνει ότι σε σοβαρές περιπτώσεις με ενέργεια του Συνηγόρου μπορεί να ζητηθεί η αντικατάσταση

όποιου στελέχους αρνείται να λάβει μέρος σε έρευνα της ΑΔΑ. Ο Συνήγορος πρέπει να ασκήσει αυτή την αρμοδιότητά του, ώστε να γίνει αντιληπτό ότι η συνεργασία της διοίκησης μαζί του είναι υποχρεωτική. Εάν αρχίσουν να αντικαθίστανται στελέχη της διοίκησης επειδή δεν ανταποκρίθηκαν στις υποχρεώσεις τους, τότε θα αρχίσουν να αντιμετωπίζουν με μεγαλύτερη υπευθυνότητα τον ΣτΠ.

Αυτές οι τρεις θεσμικές δυνατότητες, των οποίων η σημερινή διοίκηση του Συνηγόρου κάνει εξαιρετικά φειδωλή χρήση, μπορούν να ενδυναμώσουν τον ρόλο και την αποτελεσματικότητα της ΑΔΑ, χωρίς να την μετατρέπουν σε έναν κυρωτικό μηχανισμό (αφού για τυχόν κυρώσεις θα αποφασίζουν άλλα όργανα), αλλά και απαλλάσσοντας την από την θεσμική ηττοπάθεια στην οποία έχει περιπέσει.

Χρειαζόμαστε έναν ισχυρό Συνήγορο, ο οποίος θα προσφέρει όλες τις υπηρεσίες που προβλέπει η νομοθεσία υπέρ του πολίτη και δεν θα παραιτείται με την πρώτη άρνηση, ούτε θα περιορίζεται στη γραφειοκρατική επισήμανση της κακοδιοίκησης, αλλά θα είναι έτοιμος να συμβάλει έμπρακτα στη βελτίωση των στελεχών της διοίκησης. Το όραμα θα ήταν να εμπεδώσει την πεποίθηση ότι κάθε δημόσιος υπάλληλος είναι ένας μικρός ΣτΠ, αφού και το Σύνταγμα αναφέρει ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι "υπηρετούν τον λαό".

Χρειάζεται λοιπόν αλλαγή πολιτικής του Συνηγόρου, ώστε ο πολίτης να μπορεί να εμπιστευτεί όχι μόνο την ορθότητα των επιχειρημάτων, αλλά και την αποτελεσματικότητα του ΣτΠ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ

Αντωνόπουλου, Μ. (1995). *Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές*. Αθήνα : Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Βέης, Ν. (2008). *Οι Ανεξάρτητες Αρχές στην σύγχρονη δημοκρατία*, Αθήνα : Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Βενιζέλος, Ε. (2008). *Οι Ανεξάρτητες Αρχές μεταξύ θεσμικών εγγυήσεων και πολιτικών πορρήσεων*. Αθήνα – Κομοτηνή : Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Καλτσόγια – Τουρναβίτη ,Ν. (2002). *Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές και Δημοκρατία*. Αθήνα : Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Κοτρώνη, Λ.Κ. (2007). *Δημόσιο Δίκαιο ΠΕ – ΑΣΕΠ*. Αθήνα : Κλειδάριθμος.

Κουλούρης, Ν. (1993). *Οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές, τα αλλοδαπά πρότυπα και τα ημεδαπά κακέκτυπα*. Αθήνα : Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Λαζαράκος, Γ.Γ., Χρυσανθάκη, Χ., & Χαραλάμπους, Γ. (2010). *Ανεξάρτητες Αρχές. Ο ρόλος και η σημασία τους στην ελληνική έννομη τάξη*. Αθήνα : Νομική βιβλιοθήκη.

Μακρυδημήτρης, Α. (2007). *Δημόσια Διοίκηση*. Θεσσαλονίκη : Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Μακρυδημήτρης, Α. , Χρυσανθάκη, Χ., Κουλούρη Ν., & Οικονόμου Α. (1996). *OMBUDSMAN, Ο έλεγχος της κακοδιοίκησης στην Ελλάδα και την Ευρώπη*. Αθήνα – Κομοτηνή : Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Χρυσανθάκης, Χ. (2004). *Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές*, σειρά ελληνική νομοθεσία. Αθήνα : Νομική βιβλιοθήκη.

Ο Συνήγορος του Πολίτη. *Ετήσια έκθεση 1999*. Αθήνα : Εθνικό τυπογραφείο.

Ο Συνήγορος του Πολίτη. *Ετήσια έκθεση 2006*. Αθήνα : Εθνικό τυπογραφείο.

Ο Συνήγορος του Πολίτη. *Ετήσια έκθεση 2008*. Αθήνα : Εθνικό τυπογραφείο.

Συνέντευξη από τη Γραμματεία του Συνηγόρου του Πολίτη.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

Μήτρου, Λ. (2007). *Πέντε ερωτήματα για το ρόλο των ανεξάρτητων αρχών* . περιοδικό «Μεταρρύθμιση». Βρέθηκε στις 20.12.2010 στην ιστοσελίδα [http : //anoiktiulathisi.pasok.gr/?p=947](http://anoiktiulathisi.pasok.gr/?p=947)

Μην χαϊδεύετε αλλά και μην πυροβολείτε τις Ανεξάρτητες Αρχές (12.8.2007). εφημερίδα καθημερινή. Βρέθηκε στην ιστοσελίδα [http: www.news.kathimerini.gr/udgil-w-articles-economy-2-12/08/2007/237480](http://www.news.kathimerini.gr/udgil-w-articles-economy-2-12/08/2007/237480)

Μαλαγαρδή, Α. (2008). *Κοινωνία υπό επιτήρηση και ηλεκτρονική παρακολούθηση* . Νομικό περιοδικό «ΔΙΚΑΙΟΡΑΜΑ». Βρέθηκε στις 12.11.2010 στην ιστοσελίδα [http : www.athinamalagared.gr/blog/tindex.php/2008/03/01/κοινωνία-υπό-επιτήρηση](http://www.athinamalagared.gr/blog/tindex.php/2008/03/01/κοινωνία-υπό-επιτήρηση)

Ο Συνήγορος του Πολίτη (2010). *Ο ιδρυτικός νόμος 3094/2003*. Βρέθηκε στις 1.11.2010 από την ιστοσελίδα <http://www.synigoros.gr/what-law-in.htm>

Ο Συνήγορος του Πολίτη (2010) . *Θέλω να υποβάλω αναφορά* , Βρέθηκε στις 18.12.2010 από την ιστοσελίδα : [http: //www.synigiros.gr/contact-submit.him](http://www.synigiros.gr/contact-submit.him)

Ανώτατο συμβούλιο επιλογής προσωπικού (2010). *Ανεξάρτητη Αρχή*. Βρέθηκε στις 28.12.2010 από την ιστοσελίδα [http : www.asep.gr/asep/site/home/LCtmenu/anexartiti-arxi.csp?tabld=08/cmpnuld=ici](http://www.asep.gr/asep/site/home/LCtmenu/anexartiti-arxi.csp?tabld=08/cmpnuld=ici)

Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (2010). *Τι είναι η ΡΑΕ;* Βρέθηκε στις 24.12.2010 από την ιστοσελίδα [http : www.rae.gr/about/main.htm](http://www.rae.gr/about/main.htm)

Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (2011). *Αρμοδιότητες της Αρχής* . Βρέθηκε στις 8.1.2011 από την ιστοσελίδα [http :
www.dpa.gr/portal/page?gogid=33,150488-dad=port](http://www.dpa.gr/portal/page?gogid=33,150488-dad=port)

Βουλή των Ελλήνων (2011). *Κανονισμός της Βουλής* . Βρέθηκε στις 10.1.2011 από την ιστοσελίδα [http :
www.hellenicparliament.gr/vouli-ton-ellinon/kanonismos-tis-voulis/article-138](http://www.hellenicparliament.gr/vouli-ton-ellinon/kanonismos-tis-voulis/article-138)

NOMΟΘΕΣΙΑ

Νόμος 2477/1997. *''Συνήγορος του Πολίτη και Σώμα Επιθεωρητών- Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης''*.

Νόμος 2477/1997. *''Σύσταση της Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής, Ο Συνήγορος του Πολίτη''*.

Νόμος 2623/1998. *''Ανασύνταξη των εκλογικών καταλόγων, οργάνωση και άσκηση του εκλογικού δικαιώματος των ετεροδημοτών''*.

Προεδρικό Διάταγμα 273/1999/Α-229. *''Κανονισμός λειτουργίας του Συνηγόρου του Πολίτη''*.

Νόμος 3094/2003. *''Συνήγορος του Πολίτη και άλλες διατάξεις''*.

Νόμος 3293/2004. *''Πολυκλινική Ολυμπιακού χωριού , Συνήγορος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λοιπές διατάξεις''*.

Νόμος 3304/2005. *''Εφαρμογή της αρχής ίσης μεταχείρισης, ανεξάρτητης φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού''*.

Νόμος 3488/2006. *''περί εφαρμογής της αρχής ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών''*.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΗΝ Κ. ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΟΛΙΟΝΤΖΗ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

- 1) ΕΡΩΤΗΣΗ : Τι είναι ο Συνήγορος του Πολίτη και πότε ιδρύθηκε;
ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ο ΣτΠ είναι Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή που ιδρύθηκε το 1998 με το Ν. 2477/97. Ξεκίνησε την λειτουργία του την 14 Οκτωβρίου 1998. Πρώτος Συνήγορος του Πολίτη ήταν ο Κος Νικηφόρος Διαμαντούρος. Ο ΣτΠ είναι μία από τις πέντε συνταγματικά κατοχυρωμένες Αρχές.
- 2) ΕΡΩΤΗΣΗ : Ποια είναι η αποστολή του ΣτΠ ;
ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Αποστολή του ΣτΠ είναι αφού λάβει σχετική αναφορά από τον πολίτη ανεξαρτήτως εθνικότητας, με την οποία πιστοποιείται η συναλλαγή με το δημόσιο και περιγράφεται το πρόβλημα, να διαμεσολαβήσει με σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και εν τέλει την τήρηση της νομιμότητας.
- 3) ΕΡΩΤΗΣΗ : Ποιος μπορεί να υποβάλει αναφορά στο ΣτΠ και για ποιο λόγο;
ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Οποιοσδήποτε πολίτης ανεξαρτήτου εθνικότητας, οποιοσδήποτε συναλλασσόμενος που είχε συναλλαγή με ελληνική υπηρεσία. Ο Συνήγορος ερευνά ατομικές πράξεις ή παραλείψεις ή υλικές ενέργειες οργάνων των δημοσίων υπηρεσιών, που παραβιάζουν δικαιώματα ή προσβάλλουν νόμιμα συμφέροντα φυσικών ή νομικών προσώπων.
- 4) ΕΡΩΤΗΣΗ : Με ποιο τρόπο μπορεί ο πολίτης να υποβάλει αναφορά;
ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Με έγγραφη ενυπόγραφη αναφορά η οποία μπορεί να αποσταλεί ταχυδρομικά, είτε μέσω Fax, όχι με e-mail που δεν έχει καταχωρηθεί η ηλεκτρονική υπογραφή και προσωπικά ο ίδιος στα γραφεία του ΣτΠ στο γραφείο πληροφόρησης και εξυπηρέτησης πολιτών.
- 5) ΕΡΩΤΗΣΗ : Τι πρέπει να περιέχει μια αναφορά προκειμένου να γίνει αποδεκτή; (Δηλ. ποιες οι προϋποθέσεις παραλαβής της αναφοράς;)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η αναφορά προκειμένου να γίνει αποδεκτή πρέπει να περιέχει τα στοιχεία επικοινωνίας του αιτούντος, την υπηρεσία ή τις υπηρεσίες που εμπλέκονται στην αναφορά, σύντομη περιγραφή του θέματος με τα απαραίτητα στοιχεία για να γίνει αντίληψη του θέματος, ημερομηνία και υπογραφή.

- 6) ΕΡΩΤΗΣΗ : Υπάρχει κάποιο χρονικό περιθώριο μέσα στο οποίο πρέπει να υποβληθεί η αναφορά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: 6 μήνες από τότε που έλαβε γνώση της πράξης ή των παραλείψεων της διοίκησης κατά της οποίας προσφεύγει.

- 7) ΕΡΩΤΗΣΗ : Ποια προβλήματα ενδέχεται να αντιμετωπίσει ο ΣτΠ κατά την άσκηση των καθηκόντων του;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Άρνηση συνεργασίας από τις καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες, καθυστέρηση υλοποίησης των προτάσεων για την αντιμετώπιση και επίλυση του προβλήματος του πολίτη.

- 8) ΕΡΩΤΗΣΗ : Ο ΣτΠ μπορεί να επιληφθεί αυτεπαγγέλτως θεμάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της αρχής;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ : Θέματα μείζονος ενδιαφέροντος μπορεί να επιληφθεί αυτεπαγγέλτως ακόμα και αν δεν έχει γίνει αναφορά (Ν.3094/2003)

- 9) ΕΡΩΤΗΣΗ : Το έργο του ΣτΠ οργανώνεται σύμφωνα με κάποιους Κύκλους. Ποιοι είναι ; Και σε ποιον Κύκλο έχουν γίνει οι περισσότερες αναφορές σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του ΣτΠ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ : Οι Κύκλοι δραστηριότητας είναι οι εξής :

- Κύκλος ποιότητας ζωής,
- Κύκλος δικαιωμάτων του ανθρώπου,
- Κύκλος σχέσεων κράτους – πολίτη,
- Κύκλος κοινωνικής προστασίας,
- Κύκλος δικαιωμάτων του παιδιού,
- Κύκλος ισότητας των φύλων.

Οι περισσότερες αναφορές γίνονται στον Κύκλο σχέσεων κράτους – πολίτη.

- 10) ΕΡΩΤΗΣΗ : Κάθε πότε συντάσσει έκθεση ο ΣτΠ και τι παρουσιάζεται στην έκθεση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ : Κάθε χρόνο για το προηγούμενο έτος συντάσσει έκθεση η Αρχή και πρέπει να την έχει καταθέσει μέχρι τέλος Μαρτίου στον Πρόεδρο της Βουλής.

- 11) ΕΡΩΤΗΣΗ : Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της Αρχής, σε ποιες δημόσιες υπηρεσίες καταγράφονται οι περισσότερες αναφορές;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ : Στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), και στις πολεοδομίες.

- 12) ΕΡΩΤΗΣΗ : Ο ΣτΠ είναι προσβάσιμος σε όλους τους πολίτες σε όλη την επικράτεια; Αν όχι, τι πρέπει να γίνει;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ : Ναι, είναι προσβάσιμος σε όλους τους πολίτες, διότι μπορεί κάποιος να επικοινωνήσει τηλεφωνικά στο γραφείο πληροφόρησης και εξυπηρέτησης πολιτών, όπου λειτουργεί τηλεφωνικό κέντρο εργάσιμες ημέρες από 08:30 το πρωί μέχρι τις 14:00. Παρέχονται πληροφορίες σε οποιονδήποτε πολίτη ζητήσει τη συνδρομή του και επιπλέον μη εργάσιμες ημέρες και ώρες υπάρχει ηχογραφημένο μήνυμα , που πληροφορεί τους πολίτες για τις αρμοδιότητες και την διαδικασία με την οποία μπορούν να προσφύγουν και γενικά να κάνουν χρήση των υπηρεσιών που προσφέρει ο ΣτΠ . Επίσης ο πολίτης μπορεί να στείλει την αναφορά του ταχυδρομικά και με fax. Πολύ σύντομα θα μπορεί να την υποβάλει μέσω διαδικτύου. Τέλος γίνονται τακτικές επισκέψεις κλιμακίων του ΣτΠ σε επαρχιακές πόλεις. Εκεί διοργανώνονται συναντήσεις και ημερίδες με τους τοπικούς φορείς. Επιπλέον λειτουργεί γραφείο εξυπηρέτησης των πολιτών επί τόπου, όπου οι πολίτες συζητούν επί τόπου τα θέματά τους και μπορούν να καταθέσουν και τυχόν αναφορές.

- 13) ΕΡΩΤΗΣΗ : Ο ΣτΠ επιλύει όλες τις καταγγελίες που του υποβάλλονται;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ : Όχι. Κάποιες είναι εκτός αρμοδιότητας της Αρχής. Από αυτές που είναι εντός αρμοδιότητας τις διερευνά. Οι περισσότερες από αυτές επιλύονται υπέρ του πολίτη. Ένα ποσοστό των καταγγελιών που υποβάλλονται , αποδεικνύεται ότι δεν εντοπίζονται περιπτώσεις κακοδιοίκησης, δηλ. ο πολίτης δεν έχει πάντα δίκιο, όταν κάνει την αναφορά για κάποια δημόσια υπηρεσία ή αρχή.

- 14) ΕΡΩΤΗΣΗ : Οι περισσότερες αναφορές πως επιλύονται , με απλές συστάσεις της αρχής ή τις παραπέμπει στα δικαστήρια όταν προκύπτει η πιθανότητα πειθαρχικού παραπτώματος;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ : Η Αρχή δεν παραπέμπει στα δικαστήρια , παραπέμπει την υπόθεση στον αρμόδιο εισαγγελέα. Δεν έχει αρμοδιότητες ούτε πειθαρχικής , ούτε ποινικής διερεύνησης. Τα παραπέμπει για ποινική διερεύνηση στον εισαγγελέα.

- 15) ΕΡΩΤΗΣΗ : Ποιος ο βαθμός ανταπόκρισης στα πορίσματα του ΣτΠ από τις δημόσιες αρχές, υιοθετούν τα πορίσματα και συμμορφώνονται ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ : Ο βαθμός ανταπόκρισης στα πορίσματα είναι ικανοποιητικός, δεν λείπουν όμως και οι περιπτώσεις όπου η διοίκηση δεν συμμορφώνεται . Έτσι σε περιπτώσεις που η διοίκηση αρνείται να συμμορφωθεί προς τις συστάσεις της Αρχής ο

ΣτΠ μπορεί να δημοσιοποιήσει το πόρισμα στο διαδίκτυο, που είναι μια θεσμική δυνατότητα επιβολής συστάσεων, που δίνει η νομοθεσία στην Αρχή.

- 16) ΕΡΩΤΗΣΗ : Ποιες είναι οι πιο συχνές περιπτώσεις κακοδιοίκησης σύμφωνα με τις αναφορές που υποβάλουν οι πολίτες;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ : Οι πιο συχνές περιπτώσεις είναι η καθυστέρηση προώθησης των διαδικασιών έκδοσης και απάντησης αιτημάτων των πολιτών και προώθηση, διεκπεραίωση και ολοκλήρωση αιτημάτων.

- 17) ΕΡΩΤΗΣΗ : Ο ΣτΠ πρέπει να εξελιχθεί με νέες δυνατότητες στο μέλλον με επέκταση του θεσμού προς ουσιαστικής προστασίας του πολίτη και ταυτόχρονα εμπέδωσης του σεβασμού και της έννομης τάξης από τους φορείς εκτελεστικής λειτουργίας ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ : Από την αρχή της λειτουργίας του το 1998 που ήταν σχεδόν άγνωστος τόσο στους πολίτες όσο και στους φορείς δημόσιας διοίκησης, ο ΣτΠ ως θεσμός καταξιώνεται ως φορέας διαμεσολάβησης και επίλυσης θεμάτων κακοδιοίκησης . Στην πορεία αυτή των 12 χρόνων , χρόνο με το χρόνο αυξάνονται τα ποσοστά αποδοχής των προτάσεων και των υποδείξεων προς τα διοίκηση " νομοθετικών, οργανωτικών και δικαστικών " υποδείξεων για τη βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών προς τους πολίτες . Απήχηση των αναφορών τόσο από τους πολίτες , όσο και από τους κρατικούς φορείς.

- 18) ΕΡΩΤΗΣΗ : Ποιο από τα παρακάτω μπορούν να βοηθήσουν ακόμα περισσότερο το έργο και τη λειτουργία της Αρχής ; α) Η ενίσχυση της Αρχής με περισσότερο προσωπικό, β) η μεγαλύτερη στήριξη από την πολιτική ηγεσία της χώρας, γ) η μεγαλύτερη υποστήριξη του θεσμού από τα ΜΜΕ.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ : Η επαρκής στελέχωση ποιοτικά και αριθμητικά, αποτέλεσε και αποτελεί έναν εξαιρετικό παράγοντα επιτυχίας και αποτελεσματικότητας στην προσπάθεια του έργου του ΣτΠ . Οπωσδήποτε η ανταπόκριση των φορέων της δημόσιας διοίκησης αλλά και του συνόλου του πολιτικού κόσμου στο δύσκολο έργο του και ιδιαίτερα της Βουλής και των εκάστοτε κυβερνητικών στελεχών αποτελεί έναν εξίσου σημαντικό παράγοντα προς την ίδια κατεύθυνση. Και τα ΜΜΕ μπορούν να συντελέσουν με τον τρόπο τους στην διάδοση του θεσμού ακόμη περισσότερο.

